

**T.C.
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**KÜRE DAĞLARI MİLLİ PARKI'NIN KASTAMONU İL
SINIRLARINDA EKOTURİZM POTANSİYELİNİN ECOS
YÖNTEMİ İLE BELİRLENMESİ**

Kaan MEYDAN

**Danışman
Jüri Üyesi
Jüri Üyesi**

**Doç. Dr. Sevgi ÖZTÜRK
Doç. Dr. Nur BELKAYALI
Doç. Dr. Canan CENGİZ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
PEYZAJ MİMARLIĞI ANA BİLİM DALI**

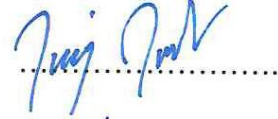
KASTAMONU – 2020

TEZ ONAYI

Kaan MEYDAN tarafından hazırlanan "**Küre Dağları Milli Parkı'nın Kastamonu İl Sınırlarında Ekoturizm Potansiyelinin ECOS Yöntemi ile Belirlenmesi**" adlı tez çalışması aşağıdaki jüri üyeleri önünde savunulmuş ve **oy birliği / oy çokluğu** ile Kastamonu Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü **Peyzaj Mimarlığı Ana Bilim Dalı**'nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Danışman

Doç. Dr. Sevgi ÖZTÜRK
Kastamonu Üniversitesi

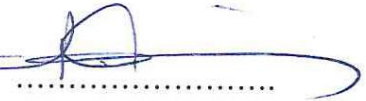
Jüri Üyesi

Doç. Dr. Nur BELKAYALI
Kastamonu Üniversitesi

Jüri Üyesi

Doç. Dr. Canan CENGİZ
Bartın Üniversitesi

06/01/2020

Enstitü Müdürü

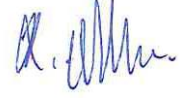
Doç. Dr. Nur BELKAYALI

TAAHHÜTNAME

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildirir ve taahhüt ederim.

Kaan MEYDAN

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

KÜRE DAĞLARI MİLLİ PARKI'NIN KASTAMONU İL SINIRLARINDA EKOTURİZM POTANSİYELİNİN ECOS YÖNTEMİ İLE BELİRLENMESİ

Kaan MEYDAN
Kastamonu Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Peyzaj Mimarlığı Ana Bilim Dalı

Danışman: Doç Dr. Sevgi ÖZTÜRK

Günümüzde kentleşmenin getirdiği yapılaşmalar, iş hayatındaki stres ve sosyal hayattaki psikolojik baskılar sebebiyle şehir hayatından uzaklaşma isteği ortaya çıkmaktadır. Bu istek doğrultusunda, doğal alanlara yönelik sürdürülebilir temelli bir turizm biçimi olan ekoturizme talep hızla artmaktadır. Ekoturizm faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi; doğa koruma bilincinin kazanılması, kaynak değerlerinin sürdürülebilir kullanımının sağlanması, yöre halkının ihtiyaçlarının ve doğal kullanım potansiyellerinin belirlenmesine dayanmaktadır. Bu doğrultuda, ekoturizm faaliyetlerine yönelik önerilerin geliştirilmesi her geçen gün hız kazanmaktadır.

Bu kapsamda gerçekleştirilen çalışmada, küresel ve ülkesel ölçekte büyük öneme sahip olan Küre Dağları Milli Parkı (KDMP)'nin Kastamonu il sınırında ekoturizm potansiyelinin belirlenmesi ve bu doğrultuda sürdürülebilir kalkınma yaklaşımlarına ilişkin stratejiler geliştirilmesi hedeflenmiştir. Çalışmada, Ecotourism Opportunity Spectrum/Ekoturizm Fırsat Spektrumu (ECOS) yöntemi uygulama aracı olarak kullanılmıştır. ECOS yönteminin bir aşaması olan Hızlı Kırsal Değerlendirme (HKD) tekniği, yöre halkı ve yerel yöneticiler gibi ilgili paydaşların katılımının sağlanmasını desteklemiştir. HKD görüşmeleri, arazi etütleri ve büro çalışmaları, KDMP'nin Tampon Bölgesi'nde yer alan 55 köyün ekoturizm potansiyelinin tespit edilmesinde rol almıştır. ECOS yönteminin doğal peyzaj çekiciliği, ulaşılabilirlik, turistik alt yapı olanakları, turistik üstyapı fırsatları ve sosyo-kültürel peyzaj çekiciliğinden oluşan 5 ana bileşen çerçevesinde potansiyeller ve bu potansiyeller doğrultusunda stratejiler geliştirilmiştir. Bu stratejiler; genç nüfusun azalması, insan kaynaklarının eksikliği, konaklama ve yiyecek-içecek ihtiyaçları gibi temel gereksinimleri içeren hizmetlerdeki noksanlıkları, ekonomik ve altyapı problemleri konuları üzerinde yoğunlaşmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Küre Dağları Milli Parkı, Ekoturizm, ECOS, Hızlı Kırsal Değerlendirme.

2020, 96 sayfa
Bilim Kodu: 805

ABSTRACT

MSc. Thesis

DETERMINATION OF ECOTURISM POTENTIAL WITH ECOS METHOD IN KASTAMONU PROVINCIAL BORDERS OF KÜRE MOUNTAINS NATIONAL PARK

Kaan MEYDAN

Kastamonu University

Graduate School of Natural and Applied Sciences

Department of Landscape Architecture

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Sevgi ÖZTÜRK

Abstract: The desire to move away from the city life emerges due to the settlements brought about by today's urbanization, stress in business life and psychological pressures in social life. In line with this request, demand for ecotourism, which is a sustainable based tourism form for natural areas, is increasing rapidly. Implementation of ecotourism activities; to gain awareness of nature conservation, to ensure the sustainable use of resource values, the needs of the local people and the determination of their natural use potential is based. Accordingly, the development of proposals for ecotourism activities is gaining momentum.

In this study, it is aimed to determine the potential of ecotourism potential of Kastamonu province of Küre Mountains National Park's (KMNP) which has great importance on global and national scale and to develop strategies for sustainable development approaches accordingly. In this study, Ecotourism Opportunity Spectrum (ECOS), was used as an application tool. Rapid Rural Appraisal (RRA) technique, which is a phase of the ECOS method, supported the participation of relevant stakeholders such as local people and local managers. HKD interviews, land surveys and bureau studies have played a role in determining the ecotourism potential of 55 villages in the Buffer Zone of KDMP. The potentials and strategies have been developed within the framework of the 5 main components of the ECOS method: natural landscape attractiveness, accessibility, touristic infrastructure opportunities, touristic superstructure opportunities and socio-cultural landscape attractiveness. These strategies focus on the subjects like; decrease in young population, lack of human resources, deficiencies in services including basic requirements such as accommodation and catering needs, economic and infrastructure problems.

Key Words: Küre Mountain National Park's, Ecotourism, ECOS, Rapid Rural Appraisal.

2020, 96 pages

Science Code: 805

TEŞEKKÜR

Yüksek Lisans öğrenimim süresince gerek ders dönemimde, gerek tez konu seçiminden sonuçlandırılmasına kadar tüm aşamalarda yanımda olup, bilimsel destek ve katkılarıyla yol gösteren danışman hocam Sayın Doç. Dr. Sevgi ÖZTÜRK'e teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca, hazırlamış olduğum tez çalışmasına getirmiş oldukları öneri, yorum ve önemli katkıları olan tez jüri üyeleri Sayın Doç. Dr. Nur BELKAYALI'ya ve Sayın Doç. Dr. Canan CENGİZ'e teşekkür ederim.

Tez çalışmalarımnda gerekli veri ve bilgiye ulaşmamda yardımcı olan Kastamonu Üniversitesi Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü hocalarıma, Küre Dağları Milli Parkı Müdürlüğü'ne, Kastamonu İl Özel İdaresi'ne, Kastamonu DSİ Bölge Müdürlüğü'ne, Maden Teknik Arama Genel Müdürlüğü'ne, Hızlı Kırsal Değerlendirme çalışmalarımnda yardımlarını esirgemeyen Cide Kaymakamlığı'na, Şenpazar Kaymakamlığı'na, Pınarbaşı Kaymakamlığı'na ve Azdavay Kaymakamlığı'na, Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı Planlama, Programlama ve Stratejik Araştırmalar Birimi Başkanı Serkan DOĞRU'ya, arazi çalışmaları ile CBS ortamında haritaların ve analizlerin oluşturulması aşamasında yardımını esirgemeyen meslektaşım Sayın Özge VURAL'a ve konuya ilişkin yabancı literatürlerin Türkçe'ye çevrilmesinde yardımcı olan Sayın Gökçe VURAL'a ayrı ayrı teşekkür ederim.

Evlatları olmaktan onur duyduğum, eğitim öğretim hayatım boyunca her zaman en büyük destekçilerim olan annem Münevver MEYDAN'a, babam Ali MEYDAN'a, her daim yardımına koşan abim Atilla MEYDAN'a ve stresli tez çalışmam boyunca bana moral veren küçük yeğenim Alya Derin MEYDAN'a teşekkür ederim.

Türk Ulusu'nun uluslararası bilim camiasında yolunu açan Ulu Önder Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım...

Kaan MEYDAN
2020

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
TEZ ONAYI.....	ii
TAAHHÜTNAME.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
TEŞEKKÜR.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	ix
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	x
TABLolar DİZİNİ	xi
1. GİRİŞ	1
2. KURAMSAL ÇERÇEVE	3
2.1. Korunan Alan Kavramı	3
2.1.1. Korunan Alanların Tarihsel Gelişim Süreci	4
2.1.2. Korunan Alanların Sınıflandırılması	7
2.1.3. Türkiye'de Korunan Alanlar	9
2.1.3.1. 2873 Sayılı Milli Parklar Kanunu	10
2.2. Sürdürülebilir Turizm Kavramı.....	11
2.2.1. Ekoturizm	12
2.2.1.1. Ekoturizm Kavramı ve Gelişim Süreci.....	13
2.2.1.2. Ekoturizm Faaliyetlerinin Sınıflandırılması	16
2.3. Korunan Alanlarda Ekoturizm Yaklaşımının Önemi	21
3. MATERYAL YÖNTEM	23
3.1. Materyal.....	23
3.1.1. Doğal Özellikler.....	25
3.1.1.1. Topoğrafik Yapı	25
3.1.1.2. Jeolojik Yapı	29
3.1.1.3. Hidrolojik Yapı	30
3.1.1.4. Toprak Yapısı.....	31
3.1.1.5. İklim Özellikleri	34
3.1.2. Sosyo-Kültürel Özellikler.....	36
3.1.2.1. Yerleşim ve Nüfus	36
3.1.2.2. Tarihi ve Arkeolojik Değerler.....	39
3.1.2.3. Ulaşım Ağı	39
3.1.2.4. Hızlı Kırsal Değerlendirme Toplantularından Elde Edilen Veriler	40
3.2. Yöntem	43
4. BULGULAR.....	48
4.1. Doğal Peyzaj Çekiciliği Uygunluk Analizi	48
4.2. Ulaşılabilirlik Analizleri.....	49
4.2.1. Akarsu Kaynaklarına Ulaşılabilirlik.....	49

4.2.2. Kıyıya Ulaşılabilirlik	50
4.2.3. Karayollarına Ulaşılabilirlik	50
4.2.4. Ekoturizm Kaynak Değerlerine Ulaşılabilirlik.....	51
4.2.5. Ulaşılabilirlik Bakımından Uygunluk Analizi.....	52
4.3. Turistik Altyapı Olanakları Uygunluk Analizi.....	53
4.4. Turistik Üstyapı Fırsatları Uygunluk Analizi.....	54
4.5. Sosyo-Kültürel Peyzaj Çekiciliği Uygunluk Analizi	55
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	57
KAYNAKLAR	74
EKLER.....	83
EK 1- KDMP Tampon Bölge Köyleri Hızlı Kırsal Değerlendirme Soruları .	84
ÖZGEÇMİŞ	85

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

Simgeler

ETP	Aylık potansiyel evapotranspirasyon
°C	Santigrat
T	Santigrat cinsinden aylık ortalama sıcaklık
I	Yıllık sıcaklık endeksi
G	Enlem düzeltme katsayısı
Im	Yağış etkinlik indeksi
S	Yıllık su fazlası
D	Yıllık su eksikliği

Kısaltmalar

CBS	Coğrafi Bilgi Sistemleri
CDSN	Doğa ve Doğal Kaynakları Koruma Avrupa Komitesi
ECOS	Ekoturizm Fırsat Spektrumu
HKD	Hızlı Kırsal Değerlendirme
ICBP	Uluslararası Kuşları Koruma Komitesi
IUCN	Uluslararası Doğa ve Doğal Kaynakları Koruma Birliği
IWRB	Uluslararası Su Kuşlarını Araştırma Bürosu
KDMP	Küre Dağları Milli Parkı
MP	Milli Park
PAN Parks	Protected Area Network (Korunan Alanlar Ağı)
TİES	Uluslararası Ekoturizm Topluluğu
UDGP	Uzun Devreli Gelişme Planı
UNEP	Birleşmiş Milletler Çevre Programı
WTO	Dünya Turizm Örgütü
WWF	Dünya Yaban Hayatı Fonu

ŞEKİLLER DİZİNİ

	Sayfa
Şekil 2.1. Ekoturizm aktivitelerinin sınıflandırılması	17
Şekil 3.1. Coğrafi konum	24
Şekil 3.2. DEM verileri ile oluşturulan yükseklik kuşakları	26
Şekil 3.3. DEM verileri ile oluşturulan eğim durumu	27
Şekil 3.4. DEM verileri ile oluşturulan bakı durumu	28
Şekil 3.5. MTA verileri ile oluşturulan jeolojik yapı	29
Şekil 3.6. DEM verileri ile oluşturulan hidrolojik yapı	31
Şekil 3.7. Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü verilerinden oluşturulan erozyon derecesi	32
Şekil 3.8. Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü verilerinden oluşturulan arazi yetenek sınıfları	33
Şekil 3.9. Meteoroloji Genel Müdürlüğü verilerinden elde edilen Yağış Etkinlik İndeksi	35
Şekil 3.10. Meteoroloji Genel Müdürlüğü verilerinden elde edilen Sıcaklık Etkinlik İndeksi	36
Şekil 3.11. Google Satallite görüntülerinden elde edilen KDMP Tampon Bölge yerleşim ve nüfus deseni	37
Şekil 3.12. Cide'deki köylerin nüfus verileri	37
Şekil 3.13. Şenpazar'daki köylerin nüfus verileri	38
Şekil 3.14. Pınarbaşı'ndaki köylerin nüfus verileri	38
Şekil 3.15. Azdavay'daki köylerin nüfus verileri	39
Şekil 3.16. HKD verileri	41
Şekil 3.16. Devamı	42
Şekil 3.17. Uygunluk tablosu	45
Şekil 3.18. Yöntem akış şeması	47
Şekil 4.1. Doğal peyzaj çekiciliği uygunluk analizi	48
Şekil 4.2. Akarsu kaynaklarına ulaşılabilirlik analizi	49
Şekil 4.3. Kıyıya ulaşılabilirlik analizi	50
Şekil 4.4. Karayollarına ulaşılabilirlik analizi	51
Şekil 4.5. Ekoturizm doğal kaynak değerlerine ulaşılabilirlik analizi	52
Şekil 4.6. Ulaşılabilirlik bakımından uygunluk analizi	53
Şekil 4.7. Turistik altyapı olanakları uygunluk analizi	54
Şekil 4.8. Turistik üstyapı fırsatları uygunluk analizi	55
Şekil 4.9. Sosyo-kültürel peyzaj çekiciliği uygunluk analizi	56
Şekil 5.1. Genel uygunluk analizi	59
Şekil 5.2. Yöresel lezzetlerin yapıldığı yeme-içme tesisi	60
Şekil 5.3. Köy içinde bulunan konaklama tesisi	61
Şekil 5.4. Ilica Şelalesi	62
Şekil 5.5. Horma Kanyonu	62
Şekil 5.6. Ilgarini Mağarası	63
Şekil 5.7. Valla Kanyonu	64
Şekil 5.8. Kılıçlı Mağarası	65
Şekil 5.9. Asarcık Kalesi	66
Şekil 5.10. Aydos Kanyonu	67
Şekil 5.11. Aydos Çayı ve Aydos Koyu	67
Şekil 5.12. Dağlı Kuylucu	68

TABLolar DİZİNİ

	Sayfa
Tablo 3.1. Yükseklik kuşaklarının alansal dağılım oranları	26
Tablo 3.2. Eğim durumu alansal dağılım oranları.....	27
Tablo 3.3. Bakı yönleri alansal dağılım oranları.....	28
Tablo 3.4. Jeolojik yapı alansal dağılım oranları	29
Tablo 3.4. Devamı.....	30
Tablo 3.5. Hidrolojik yapı uzunlukları	31
Tablo 3.6. Erozyon derecesi alansal dağılım oranları	32
Tablo 3.7. Arazi yetenek sınıfları alansal dağılım oranları	33
Tablo 5.1. Ekoturizm potansiyeline göre köylerin uygunluk aralıkları	58

1. GİRİŞ

Günümüzde teknolojik gelişmelerin beraberinde getirdiği kent yaşamındaki yoğun yapılaşmalar, stresli iş hayatından uzaklaşma arzusu ile yönelim gösterilen kitle turizmi anlayışı yerini çevre bilincinin ve sorumluluğunun gelişmiş bir şeklini alarak, doğal alanlarda yapılan turizm aktivitelerine bırakmaktadır. Bu gelişmeler sonucunda doğal kaynakların koruma-kullanma dengesine dayanan ve sürdürülebilir turizm faaliyeti olan ekoturizm kavramı, küresel ölçekte yerini almıştır (Çevirgen, 2004). Ekoturizm kavramı ilk defa 1987 yılında Ceballas-Lascurian tarafından, "insan etkisinin en az olduğu alanlarda doğal çevre, bitki örtüsü ve yaban hayvanlarıyla beraber kültürel kaynak değerlerine duyulan ilgi ile gerçekleştirilen özel bir çalışma, seyahat" şeklinde tanımlanmıştır (Öztürk, 2005). Ekoturizmin uluslararası ölçekte ilk tanımı ise 1992 yılında Rio Çevre Zirvesinde, "çevreye zarar vermeden uygulanacak, yerel halkın kültürel yapısını gözeterek oluşturulacak bir sürdürülebilir turizm faaliyeti" olarak belirlenmiştir. 2002 yılında Kanada'da aralarında Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP) ile Dünya Turizm Örgütü (WTO) nünde yer aldığı 133 ülkeden 1100 delegenin katılımıyla gerçekleştirilen Dünya Ekoturizm Zirvesi'nde yapılan tanıma göre ekoturizm; "yeryüzünün doğal kaynaklarının sürdürülebilirliğini güvence altına alan, bunun yanı sıra yerel halkların ekonomik kalkınmasına destek olurken, sosyal ve kültürel bütünlüklerini koruyup gözetilen bir yaklaşım ya da tavır" olarak tanımlanmıştır (Selimoğlu, 2004;URL-1; Demir, 2011). Bu gelişmeler sonucunda ekoturizm doğal alanlarla etkileşim içerisinde yaşayarak bulunduğu doğal çevreyi koruyan, yöre insanını ve kültürünü tanımayı amaçlayan bir organ haline gelmiş ve zamanla gelişmiştir (Özhan, 1997).

Ekoturizmin uygulanabilirliği için söz konusu alanı tanımlayan ve diğer alanlardan ayıran; topografik, hidrolojik, jeolojik yapısı, iklimi, flora-faunası ve lokasyonu ile doğal spesifik değerlere sahip olması gerekmektedir. Buna ek olarak sosyo-kültürel değerleri meydana getiren tarihi kalıntılar, kültür mirasları, folklorik kıyafetler ve gastronomik özellikler yörenin farklılaşmasını sağlamaktadır. Bu kapsamda ekoturizmin faaliyetleri gerçekleştirilirken hassas ekosistemlerin önemli kültürel değerlerinin sürdürülebilirliği sağlanmalıdır. Ayrıca bilinçsiz tüketimin önüne geçilmesi için tüm kaynak değerlerinin tespit edilerek mutlak koruma-kullanma

dengesinde ekoturizm faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi önemli önceliktir. Bu değerlerin tespit edilmesinde kullanılan yöntemlerden biri de bu araştırmanın ana yöntemini oluşturan "ECOS" dur.

ECOS yönteminin amacı genel çerçevede plan kararlarının alınmasında ekoturizm kaynak değerlerinin belirlenmesini sağlamaktır (Boyd ve Butler, 1996; Neth, 2008; Kiper vd., 2017). HKD ve anket çalışmasıyla desteklenen ECOS yöntemi alanın içinde barındırdığı kaynak değerlerinin Coğrafi Bilgi Sistemi (CBS) ortamında oluşturulan uygunluk değerleri doğrultusunda yapılan yöntem hesaplamaları ve puanlandırma sistemi ile gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda, farklı özelliklere sahip coğrafyalarda kullanılabilir (Kiper vd., 2017). HKD tekniği verilerin arazi sörveyleri ve katılımcı aktiviteleri vasıtasıyla toplanmasını gerektiren (Beebe, 1995; Gülçubuk, 2000; Cavestro, 2003; Kiper vd., 2011), biyolojik, teknolojik, sosyo-kültürel ve kuramsal çerçevede kırsal alanlardaki karmaşık sistemin anlaşılmasına yardımcı olan bir sörvey metodudur (Cengiz ve Çelem, 2005).

Çalışmada, Batı Karadeniz Bölgesi'nde bulunan, 2873 Sayılı Milli Parklar Kanunu'nun koruma stratejilerinin yanı sıra uluslararası sertifika sistemleri ile korunan ve yönetilen KDMP'nin Kastamonu İl sınırlarında yer alan kısmının ekoturizm potansiyelinin doğal ve kültürel peyzaj değerleri açısından belirlenmesi hedeflenmiştir. KDMP içinde barındırdığı bakir ormanları, bitki tür çeşitliği, yaban hayatı varlığı, jeolojik yapısı, peyzaj değerleri, uluslararası düzeyde bilinen mağara, kanyon, şelale ve geleneksel yaşam biçimi ile Türkiye'nin en önemli ekoturizm alanlarından biridir. Türkiye'de katılımcı yaklaşımıyla milli park sınırının çizildiği ve tampon bölgenin tanımlandığı ilk korunan alandır (Öztürk, 2005). Bu bağlamda çalışmada, sahip olduğu doğal ve sosyo-kültürel varlıklarının rekreasyonel olanakları ile ekoturizm bakımından mühim olan KDMP'nin, ekoturizm planlamasına yönelik koruma-kullanma dengesi içinde planlama ve yönetim önerilerinin oluşturulması amaçlanmaktadır.

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu ana başlık altında çalışmanın kuramsal çerçevesini meydana getiren ulusal ve uluslararası literatüre yer verilmiştir. Bu kapsamda ele alınan alt konu başlıkları; korunan alan kavramı, sürdürülebilir turizm kavramı, korunan alanlarda ekoturizm yaklaşımının önemi şeklinde sıralanmaktadır. Bu başlıklar kendi içlerinde çalışma konusuna ve alanına yönelik ilgili konular odağında 3., ve 4., derece alt başlıklara da ayrılmaktadır .

2.1. Korunan Alan Kavramı

Doğa, insan etkisinin yanı sıra kendini daima yenileyen ve değiştiren güç, canlı ve cansız varlıklardan oluşan bir bütün veya çevresel faktörlerle değişikliğe uğramamış, doğal güzelliklerini korumuş kent dışında kalan alanlardır (Öztürk, 2003). Doğal alanlar; genellikle insan etkisinin olmadığı alanlar olarak tanımlansa da, bulunduğumuz çağda bakir bölgelerin oldukça azalması sebebiyle insani baskının minimum düzeyde olduğu bölgeler de doğal alan olarak tanımlanabilmektedir. Bununla beraber, kültürü ve tarihi yansıtan nesne ve bölgelerin de doğal kaynaklarla aynı ölçüde korunmasının sağlanması gerekmektedir. Doğa koruma bilinci çok daha eski tarihlere dayanan, ekolojik bilinç henüz gelişmemişken yaban hayatı ve doğal bitki örtüsünün korunması yönünde kaygılarla ortaya çıkmıştır. Bilinen ilk doğa koruma hareketi 2270 yıl öncesinde dönemin Hintli İmparatoru Asoka'nın belirlediği yasalarla; yaban hayatı ve doğal bitki örtüsünün korunması amacıyla çeşitli avlanma ve ormancılık faaliyetlerinin yasaklanmasına dayanmaktadır. Bu yasalar tarihsel süreçte ilk korunan alan örneğini oluşturmuştur (Güleç, 2000; Kurdoğlu, vd., 2006; Albayrak, 2010). Korunan alanların bir kısmına erişim izni yokken, belirli bir kısmı rekreatif etkinlikler için denetlenerek kullanılabilir. Çeşitli seviyelerde kullanımına izin verilen korunan alanların bir süre sonra denetlenmesinde sorunlar yaşanmakta, iyileştirilmesi finansman gerektiren negatif durumlar ortaya çıkabilmektedir. Bu negatif durumların ana sebebi ruhsal, sosyo-ekonomik, idari baskılardır ve çözümlenmesi için bilgilendirme ile gerekli eğitimlerin aktarılması gerekmektedir (Köse, 2003).

1992 Yılında gerçekleştirilen Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi'ne göre korunan alanlar; saptanmış bir doğa koruma yaklaşımı ile sistematikleştirilmiş coğrafi alanlar bütünüdür (Albayrak, 2010). Uluslararası Doğa ve Doğal Kaynakları Koruma Birliği (IUCN), korunan alan tanımı ise "Özellikle biyolojik çeşitliliğin, doğal ve bununla ilişkili kültürel kaynakların devamlılığının sağlanmasına ve korunmasına hizmet eden, yasal veya diğer etkili yollarla yönetimi gerçekleştirilen karasal ve/veya denizel alanlar"dır. Bu tanım 2012 yılında revize edilerek. "Doğanın ve ilişkili ekosistem servisleri/hizmetleri ve kültürel değerlerin uzun vadeli korunması amacıyla açıkça tanımlanmış coğrafi sınırları olan, tanınmış, adanmışlık içeren ve yasal veya diğer etkin yöntemlerle yönetilen alanlardır" şeklinde düzenlenmiştir. Korunan alanlar en önemli ulusal ve uluslararası doğa koruma stratejileri bütünüdür. Türlerin habitatu olan bu alanlar kontrol altındaki karasal ve sucul alanların temin edemediği, gerekli çevresel süreçlerin ve ekosistem servislerinin yenilenebilirliğine katkı sunarlar. Bu bağlamda korunan alanlar;

- Ekolojik açıdan gen çeşitliliği,
- Sağlık hammaddeleri için tıbbi aromatik kaynak,
- Ekonomik açıdan rekreatif aktivite oluşturma ve ekoturizme olanak,
- Otsu orman mahsüllerinin üretiminde daimi ve yenilenebilir kaynak oluşturma gibi insanlara olan faydaları ile son yıllarda git gide daha da önemli hale gelmiştir (Albayrak, 2010).

2.1.1. Korunan Alanların Tarihsel Gelişim Süreci

Doğa koruma anlayışının ilk örnekleri kişisel unsurların korunması yönündeki yasa ve uygulamalarla ortaya çıkmıştır. Yaklaşık 3900 yıllık tarihe dayanan Sümer ve Babil hanedanlığının Lipit-Isthar Kanunları'na göre; "eğer bir kişi başkasının bahçesindeki bir ağacı keserse, yarım gümüş para kadar ödeme yapar" şeklindeki yargı kuralına değinilmiştir (Akesen, 2006). Sonrasında ilk "koruma" kavramı yaklaşık 2270 yıl önce Hint Krallığı'nın yaban hayatı ve doğal bitki örtüsünün korunmasına yönelik bir ferman çıkartmasıyla başlamıştır. 1084 yılında ise İngiltere

Kralı I. William "koruma" amacıyla orman, ekim biçim alanları ve avlanmanın sayısal sınırlarını belirleyen bir kitap yazdırtmıştır (Zafer, 1991; Yücel, 1995; Demirel, 2005).

1700'lü yılların başında doğa koruma kavramı ilk olarak yalnızca orman rezervlerinin korunması üzerinedir. İnsanların doğa ile olan bağlarının belirgin olarak görüldüğü ormanlar, doğal kaynaklar içerisinde en fazla tahrip olunan ekosistemlerden biridir (Kurdoğlu, 1996). 1800'lü yıllarda bütüncül doğa koruma yaklaşımının ivme kazanmaya başlamıştır (Akesen, 1997).

Koruma statülerinde saha korumasının tabanı Milli Park'lara dayanmaktadır (Yücel ve Babuş, 2005). ABD'de 1872 senesinde Yellowstone Milli Parkı'nın ilan edilmesi bu konuda uluslararası ölçekte ilk uygar adım olmuştur. Bu milli parkın ilanından sonra Avustralya'nın 1879'da (Royal Milli Parkı), Kanada'nın 1885'de (Bannf Milli Parkı), Yeni Zelanda'nın 1887'de (Tongariro Milli Parkı) ve Meksika'nın 1898'de (El Chico Milli Parkı) ilk milli parkları ilan edilmiştir (Demirel, 2005). Ayrıca, Avrupa'da ilk defa 1909 yılında İsveç'te, daha sonra 1914 yılında ise İsviçre'de milli parklar ilan edilmiştir (Kurdoğlu vd., 2006).

Dünya çapında ilk girişim Avusturya'nın Graz şehrinde 8. Uluslararası Zooloji kurultayında İsveçli bir doğa bilimci tarafından 1910 yılında yapılmıştır. Bu bilim insanı verdiği dilekçede "Uluslararası Doğa Koruma Komisyonu" oluşturulmasının gerekliliğine değinmiştir. 3 yıl sonra bu doğrultuda İsviçre'nin Bern şehrinde 13 ülkenin iştirakiyle "Uluslararası Doğa Koruma Konferansı" gerçekleştirilerek "Uluslararası Doğa Koruma Komisyonu" kurulmuştur. I. Dünya Savaşı sebebiyle uluslararası çalışmalar askıya alınsa da savaş sona erdikten sonra uluslararası düzeyde ikinci "Uluslararası Doğa Koruma Kongresi" 1923 yılında Paris'te gerçekleştirilmiştir. 1930'lu yıllara gelindiğinde ise çoğunlukla vejetasyon varlığının korunması amacıyla çalışmalar gerçekleştirilmiştir (Yücel ve Babuş, 2005).

Doğa korumanın ana yaklaşımının ve sistemlerinin tanımlayıcı birimi olan IUCN, 1948 yılında kurulmuştur (IUCN, 2007). IUCN'in hedefi: "doğanın çeşitliliğini ve bütünlüğünü korumak, doğal kaynakların eşit ve ekolojik sürdürülebilir kullanımını sağlamak için dünya üzerindeki tüm toplumları etkilemek, cesaretlendirmek ve

desteklemek" şeklindedir (Nagel, 2003). Merkezi İsviçre'dedir ve 150 ye yakın ülkeden kamu ve özel 1000'e yakın üye kuruluşu vardır (Güleç, 2000; Öztürk, 2003). IUCN dışında uluslararası alanda doğanın korunması için mühim ölçüde atılımlar gerçekleştiren kuruluşlar vardır. Bunlar 1922'de kurulan "Uluslararası Kuşları Koruma Komitesi" (ICBP), 1947 yılında kurulan "Uluslararası Su Kuşlarını Araştırma Bürosu" (IWRB), 1961 yılında kurulmuş olan "Dünya Yaban Hayatı Fonu" (WWF) ve 1967 yılında kurulan "Doğa ve Doğal Kaynakları Koruma Avrupa Komitesi" (CDSN) dir (Yücel ve Babuş, 2005).

1962 Yılında ilk defa "Dünya Milli Parklar Konferansı"nı düzenleyen IUCN, sonraki yıllarda da 10 yıl ara ile düzenli olarak bu konferansı gerçekleştirmeye devam etmiştir. Konferansta daha sonraki yıllarda üzerinde önemle durulacak, doğal alanlar için beş önemli terimin tanımlaması yapılmıştır. Bunlar;

- Milli Park,
- Milli Koruma Alanı,
- Doğa Anıtı,
- Yaban Hayatı Mutlak Koruma Alanı,
- Kuşların Göç alanı şeklinde sıralanmıştır.

ABD'de yer alan Grand Teton Milli Parkı'nda gerçekleştirilen "II. Dünya Milli Parklar Konferansı"nda IUCN'nin belirlediği ve birçok ülke tarafından kabul gören koruma kategorileri; Bilimsel Rezervler, Milli Parklar, Doğa Anıtları, Doğa Koruma Rezervleri, Peyzaj Koruma Alanları, Kaynak Rezervleri, Antropolojik Rezervler, Çok Yönlü Kullanım Alanları, Biyosfer Rezervleri ve Dünya Miras Alanları şeklindedir. Endonezya'nın Bali adasında düzenlenmiş olan "III. Dünya Milli Parklar Konferansı"nda ülkelerden doğa koruma çalışmalarına ilişkin ülkesel yüz ölçümlerinin %4'lük kısmının korunan alan statüsüne getirmeleri konusunda hemfikir olunmuştur (Yücel ve Babuş, 2005). Venezüella'nın Karakas kentinde 1992'de düzenlenen "IV. Dünya Milli Parklar Konferansı"nda ülkelerin koruma alanlarının

ülkesel yüzölçümlerinin %10'una çıkartarak artırmaları istenmiştir (Savaş, 1992). Ayrıca 10 sınıftan oluşan koruma kategorileri yeniden düzenlenerek günümüzdeki durumuna getirilmiştir (IUCN, 1998). 2002 yılından 2003 yılına ertelenen Durban'da (Güney Afrika) gerçekleştirilen "V. Dünya Milli Parklar Konferansı"nda koruma stratejilerinin çoğunluğunun doğru bir biçimde gerçekleştirilmediği ve etkin bir korumanın yapılamadığı üzerine saptamalar yapılmış ve öneriler sunulmuştur (Yücel ve Babuş, 2005). 2014 yılında Avustralya'nın Sydney kentinde gerçekleştirilen Dünya Milli Parklar Konferansları'nın sonucunda ileriki on yıl içinde doğal kaynakların korunarak, koruma alanlarının uluslararası ölçekteki kritik kalkınma problemlerine çözüm odaklı yaklaşımlar üretebileceği sonucuna varılmıştır. Dahası doğru şekilde idare edilebilen koruma alanlarına gereksinim duyulması ve iklimsel bozulmaların bu alanlar üzerindeki etkisinin önüne geçilebilmesi için doğa temelli çözümler ile koruma alanlarının önemi belirtilmiştir (Yeşil, 2016).

2.1.2. Korunan Alanların Sınıflandırılması

Avrupa ülkelerinin birçoğunda doğal alanlar yasal olarak korunmakta ve korunan alanlar büyük önem arz etmektedir. Korunan alanların tanımlanmasında yasal ve idari yapı olarak farklı şekilde düzenlemeler bulunmakta, bu da farklı korunan alan sınıflandırmaları yaratmaktadır (Jongman, 2004; Özkaya, 2015). Avrupa Konseyi tarafından yapılan korunan alan sınıflandırması; korunan alan etkinliklerinin bir yönetim planının (master plan) rehberliğinde yürütülmesi ve önceden belirlenmiş amaç ve yararlanma şekillerine uyulması dahilinde uygulanması gerektiğini belirtmiştir (Kuvan, 1991).

Avrupa Konseyinin Sınıflandırmasına göre 4 kategori bulunmaktadır. Bunlar (Güleç, 2000);

Sınıf A (Category A): İnsan etkinliklerinin yasaklandığı mutlak koruma alanlarıdır. Yalnızca bilimsel araştırmalar için özel izinle alana giriş yapılabilir. Rezerv alanları bu gruba örnek olarak verilebilir.

Sınıf B (Category B): Doğal mirasın korunmasının zorunlu olduğu bilimsel değer taşıyan alanlardır. Bu alanların bazı zonları kesin sınırlarla ayrılmıştır ve çok sıkı

kurallar altında pasif rekreasyonel aktivitelere izin verilebilir. Ülkemizdeki milli parklar bu sınıfta yer alır.

Sınıf C (Category C): Ekolojik denge, peyzaj koruma etkenlerinin altında kültürel ve estetik değerler göz önünde tutularak ayrılan alanlardır. Çeşitli düzeylerde rekreasyonel değer taşıyabilen bu alanlarda, bazı kurallar altında geleneksel insan etkinlikleri sürdürülebilir ve geleneksel olmayan etkinliklere ise çok sıkı kontrol altında izin verilebilir. İngiltere'deki milli parklar ve Almanya ile Fransa'daki doğa parkları bu sınıfta yer alır.

Sınıf D (Category D): Doğal, kültürel ve estetik değerlerin yanı sıra, rekreasyonel değer taşıyan alanlardır. Alanın amaçlarına uygun şekilde geleneksel ve/veya insan etkinliklerine izin verilebilir. Bazı ülkelerdeki peyzaj koruma alanları bu sınıfta yer alır.

IUCN ise 1994 yılında koruma alanlarını yönetimsel amaçlar doğrultusunda altı grupta sınıflandırmıştır (IUCN, 1994; Dudley, 2008). Bunlar;

Sınıf I: Mutlak Doğa Rezervi / Yaban Yaşamı Alanı (Strict Nature Reserves / Wildernes Areas): Bilimsel araştırma ve/veya çevresel gözlem ve incelemeler için yönetilen alanlardır. Alışılmışın dışında olağanüstü veya tipik ekosistem, jeolojik oluşumlar ve türlere sahip kara ve/veya deniz alanlarıdır.

Sınıf II: Milli Parklar (National Parks): Bir veya birden fazla ekosistemin ekolojik bütünlüğünün korunması amacıyla çevresel ve kültürel olarak uyuşabilir olmak şartıyla etik, bilimsel, eğitsel, rekreasyonel ve turistik kullanımlara olanak sağlayan, milli parkın amacına ters düşen kullanımların engellendiği doğal kara ve/veya deniz alanlarıdır.

Sınıf III: Doğal Anıtlar (Natural Monuments): Ender doğası bulunan, estetik nitelikleri veya kültürel niteliği barındıran alanlardır.

Sınıf IV: Habitat / Tür Yönetim Alanları (Habitat/Species Management Areas): Belirli türlerin karşılanması ve/veya habitatların korunduğu alanlardır. Yönetim amacıyla aktif insan müdahalesinin uygulandığı kara ve/veya deniz alanlarıdır.

Sınıf V: Kara/Deniz Peyzaj Koruma Alanları (Projected Landscapes/Seascapes): İlk amaç olarak deniz/kara peyzajının korunması ve rekreasyonel kullanım amacıyla yönetilen; zaman içerisinde insan ve doğanın karşılıklı etkileşiminin sonucunda ortaya çıkmış, genellikle zengin biyolojik çeşitliliğe sahip ve farklı bir nitelik barındıran kara ve deniz alanlarıdır. Estetik ve/veya kültürel değerleri yüksektir.

Sınıf VI: Yönetilen Doğal Kaynak Koruma Alanları (Managed Natural Resource Conservation Areas): Korunan alanlar doğal ekosistemlerin sürdürülebilirliği amacıyla yönetilir. Büyük miktarda değişikliğe uğramamış doğal sistemleri barındıran, biyolojik çeşitliliğin korunması amacıyla yönetilen ve yöre halkının gereksinimlerini karşılamak için sürdürülebilirlik temelinde doğal mahsul ve iş kaynağı sunan alanlardır.

I. gruptan VI. gruba geçildikçe kaynak değerlerinin yenilenebilir biçimde kullanılabilmesinde hedefler artarken, VI. gruptan I. gruba doğru geçildiğinde türlerin ve ekosistemlerin korunabilmesi ile ilmi araştırmalar daha ön plandadır. Başka bir ifadeyle, I. sınıfa geçilirken insan etkisi minimum düzeyde, VI. sınıfa geçilirken ise insan kullanımı ve etkisi maksimum düzeydedir. Bu açıdan VI. sınıf III. ile IV. sınıfların arasında yer almaktadır (Kurdoğlu, 2007; Özkaya, 2015).

2.1.3. Türkiye'de Korunan Alanlar

Koruyucu tedbir alınmayan doğal alanlar, yapılan insan müdahaleleri tarafından bozulmaktadır. Zengin biyolojik varlığı ve kaynak çeşitliliği bulunan Türkiye'de doğa koruma çalışmalarının başlangıcı 1950'li yıllarda başlamaktadır. Ülkede ilk kez Prof. Dr. Selahattin İnal 1948 yılında yayınladığı “Doğa Koruma Karsısında Biz ve Ormancılığımız” adlı eserinde “Milli Park” deyimini kullanmıştır. Milli park kavramı 31 Ağustos 1956 tarihinde yürürlüğe giren 6831 Sayılı Orman Yasasının 4. ve 25. maddesi ile uygulama alanına girmiştir. 1958 yılında ilan edilen Yozgat Çamlığı Milli Parkı ilk ulusal parkımız olmuştur (Zeydanlı, 2008; Albayrak, 2010).

Bu yasa ile 17 milli park ilan edilmiştir. Orman Yasası'nın 25. maddesinde Milli Park sisteminin amaçları anlatılmaktadır:

- Parkı bilimsel amaçlar doğrultusunda kullanmak,
- Doğayı korumak,
- Gelecek nesiller için ülkenin estetik değerlerini korumak,
- İnsanların çeşitli sportif ve rekreasyonel ihtiyaçlarını karşılamak,
- Turizm kaynaklarını geliştirmek.

Ancak kaynakların etkin korunması için Orman Yasasının getirdiği yasal çerçevenin tek başına yeterli olamayacağı fark edilmiş ve orman alanları dışındaki yerlerde de koruma alanları oluşturabilmek amacıyla 09.08.1983 tarihinde 2873 sayılı Milli Park Yasası yürürlüğe girmiştir. 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'nun 2. maddesinde tanımlanan ve bu Kanunun 3. maddesi uyarınca "Milli Parklar", "Tabiat Parkları", "Tabiat Anıtı" ve "Tabiatı Koruma Alanları" belirlenmiştir. Bu korunan alanlar için en önemli olan yasadır. Ancak, ülkede yürürlükte olan ulusal ve uluslararası birçok farklı yasalar ve sözleşmeler ile düzenlenmiş olan korunan alan statüleri bulunmaktadır.

2.1.3.1. 2873 Sayılı Milli Parklar Kanunu

Ağustos 1983 tarihinde ve 18132 sayılı Resmi Gazete'de de yayımlanan ve yürürlüğe giren 2873 sayılı "Milli Parklar Kanunu" ile ülkemizde doğa koruma ve milli park anlayışı yasal anlamda tescillenmiştir. Bu yasaya göre, ülkemizde ki doğa koruma alanları dört bölüme ayrılarak sınıflandırılmıştır. Bunlar; I. Milli Parklar, II. Tabiat Parkı, III. Tabiat Anıtı ve IV. Tabiatı Koruma alanlarıdır. Bu doğa koruma alanı tanımları şu şekildedir (URL-2);

I. Milli Park; ilmi ve estetik açıdan ulusal ve uluslararası düzeyde nadir olan doğal ve kültürel değerlerin yanı sıra korumaya sahip rekreasyonel alanlardan oluşan doğa bölümlerini ifade eder (URL-2).

II. Tabiat Parkı; vejetasyon özellikleri ile parçalanmamış görünümdeki rekreatif etkinliklerle uyumlu tabiat parçalarından oluşur (URL-2).

III. Tabiat Anıtı; doğa olayları sonucu oluşan, özel niteliklere sahip, bilimsel açıdan kıymetli olan ve milli park'ın koruma temelleri ile korunan tabiat parçalarıdır (URL-2).

IV. Tabiatı Koruma Alanı; bilimsel açıdan kullanılabilen, nadir, tehlike altında veya yok olmaya yaklaşmış habitat parçaları ve doğa olaylarıyla meydana gelmiş güzide değerleri içeren doğa parçalarıdır (URL-2).

2.2. Sürdürülebilir Turizm Kavramı

Sürdürülebilirlik kavramı son yılların gündeminde olan ve üzerinde çok fazla durulan bir kavramdır. Herhangi bir olay veya olgunun kendiliğinden devam etmesine sürme, başkası tarafından ettirilmesine ise sürdürme denir. Sürdürülebilirlik, bir ekosistemin veya süreklilik arz eden herhangi bir olgunun kesintisiz, bozulmaya uğramadan, aşırı kullanımla tüketilmeden ve ana kaynağının korunması sağlanarak sürdürülebilmesine denir. Sürdürülebilir bir sistemde kaynak değerlerine koruma bilincinin kazandırılması gerekmektedir (Kaypak, 2017). Sürdürülebilir sistemlerin ekolojik dengelerinin zamanla tahrip olması canlıların yaşam alanları ve doğal kaynak değerleri üzerinde baskıya sebep olmaktadır (Reid vd., 2005; Cengiz, 2009). Bu bağlamda sürdürülebilirlik kavramının birçok sektörde ön plana çıkması ile turizm sektöründe de önem arz etmeye başlamıştır. Özellikle son yıllarda turizm faaliyetleri içerisinde önemli bir yer tutmaktadır (Kasar, 2015).

1987 Yılında 'Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonun' düzenlediği kongrede hazırlanan Brundtland Raporu ile Sürdürülebilirlik teriminin temelleri atılmıştır. Rapora göre gelecek nesillerin gereksinimlerini göz önünde bulundurarak günümüz gereksinimlerini karşılamak sürdürülebilirlik ile kalkınmayı sağlayacaktır (WTO,

1998). İlk defa bu yaklaşım ile birbirinin zıttı olarak gelişen ekonomik gelişim ve çevre koruma kavramları bir arada düşünölmeye başlanmıştır (Kaypak, 2017).

Sürdürülebilir turizm; herhangi bir yörede yaşayan halkın ve turistlerin geleceğinin göz önünde bulundurulmasıyla, mevcut kaynakların korunarak kullanılmasıdır (Avcıkurt, 1997). Sürdürülebilir turizm kavramı, sürdürülebilirliği olan gelişme yaklaşımına dayanır ve bu gelişmenin turizm kavramında özel olarak uygulanması gerekmektedir. Sürdürülebilir turizmin amaçları; çevresel kalitenin sürdürölmesi, turizm bölgelerinin yaşam kalitelerinin artırılması, kaliteli ziyaretçi deneyimi, eşit kalkınma, ekonomi ve çevreye katkı sağlamak olarak sayılabilmektedir (Inskeep, 1991). WTO (1998)'e göre sürdürülebilir turizm; yer aldığımız doğal kontekstin zarar görmeden ve değışmeden korunması sağlanırken kültürel değerlerin ve çevresel süreçlerin devamlılığının sağlanması, paydaşların sosyo-ekonomik ve rekreasyonel ihtiyaçların karşılanarak ileriki kuşaklarında eşit haklarla sahip olmasını sağlama doğrultusunda yönetilen gelişme biçimidir (Acar İnam, 2009; Çakır, 2011; Eser, 2011; Tekin, 2014).

Turizmin en önemli yapı taşlarından olan doğal, tarihsel, sosyal ve estetik kaynak değerlerinin korunarak geliştirilmesi ve çekici kılınması sürdürülebilirlik kavramı olarak adlandırılmaktadır (Butler, 1999; Çıracı vd., 2008; Tetik, 2012). Sürdürülebilir turizm açısından ekonomik faydaları yöre halkına fayda sağlamak için yükseltmek ayrıca önemlidir (Varnacı Uzun, 2012; Kasar, 2015). Sürdürülebilir turizm çeşitlerinden olan ve daha çok korunan alanlarda gerçekleştirilen "ekoturizm" ise son yıllarda popülerliğini artırmış bir turizm türüdür.

2.2.1. Ekoturizm

Ekoturizm başlığı kapsamında çalışma konusu ve alanının ilişkisi dikkate alınarak literatürde yer alan ekoturizm kavramı ve gelişim süreci ile ekoturizm faaliyetlerinin sınıflandırılması alt başlıklarına değinilmiş, gerekli bakış açısı ile ele alınmıştır.

2.2.1.1. Ekoturizm Kavramı ve Gelişim Süreci

Ekoturizm kavramı; kökeni Yunanca oikos (ev) ile logos (kelime)'a dayanan ve bilimsel anlamda ekoloji olarak adlandırılan kelimedeki "eko" teriminin turizmle birleşerek oluşturduğu kavramdır (Demir ve Çevirgen, 2006; Orhan, 2008; Çakır, 2011; Tetik, 2012). Diğer organizmaların olduğu gibi insanın da çevresiyle bağlantısı bulunur. Ekoloji, canlıların yaşam alanlarının korunması ve yöresel yapıya özen gösterilmesini gerektirir. Bu bağlamda yörenin sahip olduğu kaynak değerlerine minimum derecede zarar veren rekreasyonel aktivitelerin gerçekleştirilmesine ekoturizm denebilmektedir (Demir ve Çevirgen, 2006; Kuter ve Ünal, 2009).

Ekoturizmin kökeni ile ilgili bilimsel kaynaklarda belirli bir düşünce birliği olmasa da birçok bilim insanı terimin, 1965 yılında Hetzer tarafından yapılan tanıma dayandığına hemfikirdir. Hetzer (1965)'e göre ekoturizm; doğal ve arkeolojik kaynaklara dayanan vejetasyon varlığının, bakir alanların, kayalıkların, mağaraların, taşıl alanların, arkeolojik sitlerin, sucul alanların ve ender ya da tehdit altındaki taksonların yer aldığı alanlardır. Ayrıca turizmin daha sorumlu bir hal alması için dört özelliğin dahil olması gerekir. Bunlar; doğaya ve kültürel mirasa en az zarar ve en fazla önem, lokal ölçekte ekonomik yarar ve ziyaretçilere en yüksek ölçüde bilgi edinimi sağlamaktır (Caldicott ve Fuller, 2005; Çelem ve Kılıç Benzer, 2007). 1987'de ilk resmi ve geniş bir alanda kabul edilen ekoturizm tanımı Cabellas-Lascurian tarafından yapılmıştır. Tanıma göre; insan etkisinin minimum düzeyde olduğu bölgelerde görsel değer, vejetasyon varlığı ile birlikte tarihi ve sosyo-kültürel değerlere karşı duyulan beğeni ile gerçekleştirilen gezintiler bütünüdür (Öztürk, 2005).

Pek çok tanımı bulunan ekoturizm, Uluslararası Ekoturizm Topluluğu (TİES)'e göre; doğanın muhafaza edilmesi ve yöre insanının refahının gözetilmesini sağlayan, tabii özellikleri değişmemiş bölgelere sorumlu bir biçimde gerçekleştirilen seyahat (TİES, 1990). IUCN'e göre; geçmişten günümüze gelen ve gelecek nesiller için korunması gereken kaynak değerlerinin üzerindeki insan etkisinin minimum safhada tutularak bir taraftan da yöre halkının sosyal ve ekonomik açıdan iştiraki ile doğal çevrenin tadına varmak için yapılan sorumluluk anlayışını benimsemiş gezintilerdir (URL-3). Dünya Yaban Hayatı Fonu (WWF)'e göre; yaban yaşamı ve çevresindeki

doğada turizm faaliyetlerini tabiata minimum etki ile gerçekleştirirken yöre halkına maksimum yarar sağlamak olarak tanımlanmaktadır (Yücel, 2002; Öztürk, 2005; Türker ve Öztürk, 2013).

Ekoturizm kavramının hem anlam bakımından hem de kullanımı bakımından anlaşmazlığı sürerken üzerinde hemfikir olunan tek bir tanımı yoktur. Bunlara rağmen, ekoturizmin üç temel ögesinin belirleyiciliği üzerindeki evrensel fikir (Erdoğan, 2003);

- Tabiat temelli yaklaşılması,
- Kültür zenginliği içermesi,
- Kaynak değerlerinin anlaşılmasıdır.

Genel ve tüketime dayalı turizm anlayışına doğa temelli bir alternatif olarak gelişen ekoturizm, sürdürülebilir gelişmede büyük rol oynamaktadır (Kuter ve Ünal, 2009). Ekoturizm; turizm faaliyetlerini mevsimsel kısıtlamalardan kurtararak, doğa tahribatını minimum düzeyde tutarken bunu düzeltmek yerine tahribatın tamamen önüne geçen ve geleceğe yönelik planlar ile kalıcı fayda sağlayarak yöre ekonomisinin kalkındırmasını sağlayan önemli bir turizm türüdür (Liv, 2004; Küçükaslan, 2007). Ekoturizm ayrıca ekonomik bir aktivitedir ve doğru strateji ile para kazanırken eş zamanlı olarak kaynakların korunmasını sağlamaktadır (Drum ve Moore, 2005). Bu nedenle ekoturizm sürdürülebilir gelişimin alternatif bir tipidir (Godratollah vd., 2011). Farklı yerel kimlikleri ile doğal kaynakların sürdürülebilirliğine dikkat çekmektedir (Bhuiyan vd., 2012).

1998 Yılında UNWTO (Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü) 21. yüzyılın ilk senesini "Uluslararası Ekoturizm Yılı" olarak duyurması Türkiye tarafından da benimsenmiş ve aşağıdaki hedefler belirlenmiştir (Bakırcı, 2002):

- Tabiat ve kültür miraslarının korunması için statü düzenlemeleri yapılmalı,

- Kent dışında doğala yakın koruma alanlarının çevresinde bulunan yöre halkının yaşam kalitesi artırılmalı,
- Doğal ve geleneksel değerler hakkında bilgilendirme çalışmaları yapılmalıdır.

Ekoturizm tanımlamalarına ek olarak ekoturizmin temel özellikleri sınıflandırılacak olursa (Yücel, 2002);

- Tabiatı korumaya dayanması,
- Biyoçeşitliliğin müdafaa edilmesine destek vermesi,
- Yöre halkının kalkınmasını gözetmesi,
- Negatif sosyolojik ve çevresel etkileri azaltmak adına aktivitelerin turistlerin ve yöre halkı mesuliyetinde belirlenmesi,
- Yenilenemeyen kaynak değerlerinin zorunda kalınmadıkça kullanılmaması,
- Mülk sahiplerinin yöre halkından oluşturulması ve yöreye yarar sağlamasıdır.

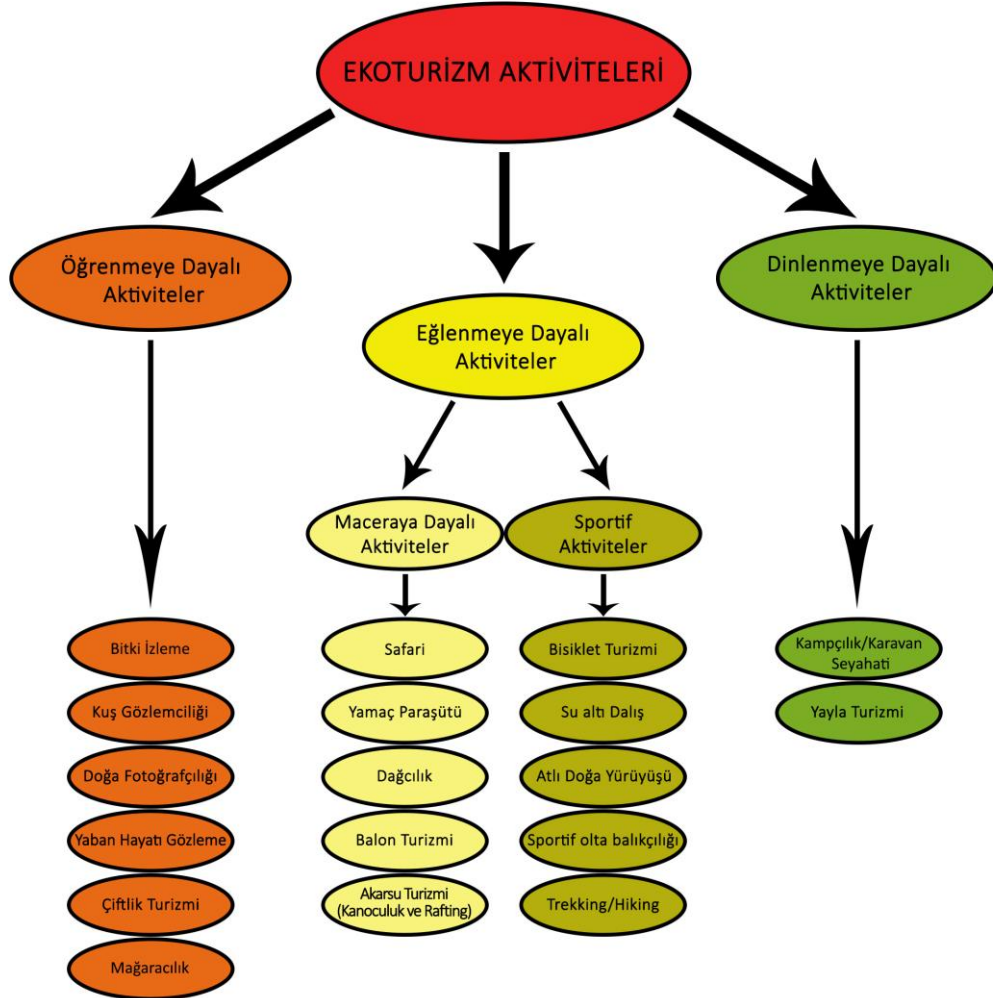
2001 Yılından itibaren "Ekoturizmin Yönetimi, Gelişimi ve Planlaması" konusunda birçok ülkede kongreler gerçekleştirmiş ve Kanada'da 2002 yılının Mayıs ayı içinde iki defa UNEP tarafından düzenlenen "Dünya Ekoturizm Zirvesi" gerçekleştirilmiştir. Dünya'da bir ilk olan bu kongrede ekoturizm kavramı, kalkınmada sürdürülebilirliği sağlayacak etken olarak belirlenmiş ve gelişmekte olan ülkelerin gelir sıkıntılarına çözüm getirmesi hedeflenmiştir (Erdoğan, 2005). 14-16 Mayıs 2007 tarihinde Oslo/Norveç'te düzenlenen "Küresel Ekoturizm Konferansı"nda ise "Dünya Ekoturizm Zirvesi"nden itibaren geçen beş yıl boyunca gelinen noktadaki gelişmelerin değerlendirilmesi ve son incelemelerin yapılması ile ekoturizmin korunması ve sürdürülebilirliğe katkı sağlaması amacıyla gerekli yaklaşım modeli ve düzenleme adımlarının atılmasının önemi üstünde durulmuştur (Kuter ve Ünal, 2009).

Dünya'da artık keşfetmek amacıyla gerçekleştirilen ekoturizm, Türkiye'de de oldukça ilgi görmeye başlamıştır. Bütüncül olarak değerlendirilmesi gereken ekoturizm, sosyo-kültürel aktiviteleri bünyesinde barındıran ve büyük ölçeklerde pek çok etkinliğin dahil olduğu bir turizm türüdür (Yürük, 2003). Türkiye'nin ekoturizm kavramına yönelik yapılan ilk resmi referans, 2001-2005 dönemini kapsayan Sekizinci 5 Yıllık Kalkınma Planı'nda gerçekleşmiştir. Planda şu ifadeye yer verilmektedir: "Tür çeşitliliği, hidrolojik değerler, fauna ile sosyo-kültürel ve estetiksel kaynakların korunabilmesi amacıyla doğa koruma alanları, milli parklar ve benzeri alanların geliştirilmesi ve genişletilmesi, ekoturizmin henüz anlaşılamayan yararlarının geliştirilmesi sağlanmalıdır" (Açıksöz vd., 2010). Türkiye'nin 2023 Turizm Stratejisi ve 2013 Eylem Planı, "Turizmin Çeşitlendirilmesi Stratejisi" dahilinde öncelikli olarak belirlenen turizm türleri arasında ekoturizmin stratejik olarak geliştirilmesi kararına varılmıştır (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2007). WWF tarafından 1999 yılında belirlenen, Avrupa'daki canlı çeşitliliği bakımından özel ve mutlak şekilde korunması gereken öncelikli 100 sıcak noktadan 9'u Türkiye'de yer almaktadır. Bu sıcak noktaların koruma altına alınması ve koruma yönetiminin yapılması projesi, T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından uygulamaya konulmuştur (URL-4). Ekoturizmin önemli bir odak noktası olması bakımından farklı kamusal kurumlar ve kuruluşlar ile sivil toplum örgütleri çeşitli kooperatif projeleri geliştirmekte, uygulamakta ve bu faaliyetlere devam etmektedir.

2.1.1.2. Ekoturizm Faaliyetlerinin Sınıflandırılması

Ekoturizmin sınıflandırılması; kullanılan araçlar, alanın doğası, etkinliğin özelliği gibi çeşitli kriterlere göre değişmektedir. Sürdürülebilir turizmin bir çeşidi olan ekoturizmin önemli bazı faaliyetleri; yayla turizmi, bitki izleme, mağaracılık turizmi, tarımsal üretim turizmi, doğa yürüyüşü, yaban hayatı gözlemciliği, kamp-karavan turizmidir (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2002; Bakırcı, 2002; Erdoğan, 2003). Ekoturizm aktiviteleri; tabiat temelli faaliyetler, tabiat dayanağındaki faaliyetler ve tabiatın tesadüfen yer aldığı faaliyetler olmak üzere üç gruba ayrılmaktadır (Valantine, 1992). Duffos ve Dearden (1990) ekoturizmi, doğa kaynaklarını tüketmeden gerçekleştirilen ve doğa kaynaklarının tüketimine meyilli faaliyetler olarak ikiye ayırmaktadır (Ekim, 2017).

Polat (2006) tarafından ekoturizm faaliyetleri Delphi Yöntemi ile öğrenmeye, eğlenmeye ve dinlenmeye dayalı olarak 3 sınıfa ayrılmıştır. Bu sınıflandırma, konusunda ihtisaslaşmış akademisyenlerin sınıflandırmayı tekrar düzenlemeleri ile uygun olmayan faaliyetlerin çıkarılması veya eksik olan varsa eklenmesi doğrultusunda Şekil 1.'deki son halini almıştır.

Şekil 2.1. Ekoturizm aktivitelerinin sınıflandırılması (Polat, 2006)

Bitki İzleme: Belirli bir bölgede yetişen, özellikle de endemik ve nadir bitki türlerinin görülmesi ve incelenmesi şeklindedir (Taş, 2012). Genel olarak rehber önderliğinde ve grup halinde gerçekleştirilebilmektedir. Doğal alanında türlerin incelenmesi şeklinde gerçekleştirilen bitki izleme, ekoturizm bölgelerinde sıkça yapılmaktadır (Ekim, 2017).

Kuş Gözlemciliği: Yaşam alanlarında kuşların gözlemlenmesi ve kuşların dünyasına girerek doğayı tanıma faaliyetidir. Kuş gözlemciliği profesyonel bir uzmanlık alanı veya hobi şeklinde sürdürülebilmektedir. Kuş gözleme sırasında kullanılan temel araçlar dürbün ve kuş fotoğraflarının yer aldığı rehber niteliğinde bir kitaptır. Gözlemci rehber yardımıyla kuş türlerinin cinsiyetlerini ya da yaşlarına göre farkını, kanatlanırken veya bir yere iniş konumundayken nasıl göründüklerini tahmin edebilmektedir (Polat, 2006).

Doğa Fotoğrafçılığı: Doğa öğelerinin çeşitliliği ve estetik çekiciliği bakımından fotoğrafçılık için bir konu haline almıştır. Koşulları en iyi şekilde değerlendirebilmek için doğada hazırlıklı olmak gerekmektedir. Doğa fotoğrafçısı konuda etkisiz bir şekilde sadece çekim yapmakla kalmaktansa konu ile arasında katılımcı bağı kurmaktadır (Gardner ve Wolfe, 1998).

Yaban Hayatı Gözleme: Tabiatı meydana getiren bütün nesnelere "Yaban Hayatı" deyimini içerisinde yer almaktadır (Mol ve Küçükosmanoğlu, 2005). Kısıtlanmış bir alan olan yaban hayatı merkezleri veya doğal yaşam alanlarında gerçekleştirilmektedir.

Çiftlik Turizmi: Çoğunlukla kırsal alanda gerçekleştirilen, turistlerin tarımsal faaliyetlere katıldığı ve kırsal alanda konakladığı bir turizm türüdür. Kırsal alanlarda sık kullanılmasının sebeplerinden biri alternatif bir gelir kaynağı oluşturmaktır (Ekim, 2017).

Mağaracılık: Amerika Seyahat Endüstrisi ve Ulusal Coğrafi Seyahat Dergisi tarafından "jeoturizm" olarak adlandırılmıştır (Ekim, 2017). Mağaracılık; jeolojik ve jeomorfolojik oluşumların izlenilmesi, mağaraların gezilmesi şeklinde yapılmaktadır. Etkinlikte, jeolojik ve jeomorfolojik öğeler olan deniz kıyısı, sulak alan, kanyon, jeotermal kaynak, bölgeye özgü bitki türleri ve diğer tabiat anıtları ekoturistlerin en çok ilgilendikleri etkenlerdir (Polat, 2006).

Safari: Doğa keşfi olarak tanımlanan safari, çoğunlukla jeep safari şeklinde gerçekleştirilmektedir. Etkinliğin yapımında ortaya çıkan ihmallerden dolayı, çevreci hassasiyeti bulunan kimseler bu durumdan rahatsız olmaktadır. Bu bağlamda,

etkinliğin ekoturizm kriterleri ve ekoturist profili içinde gerçekleştirilmesi ve korumacı yaklaşımın ön planda olması gerekmektedir.

Yamaç Paraşütü: Yükselmek ve alçalmak için yeterince boş bölgesi olan uygun meyilli yerlerde gerçekleştirilebilen bir etkinliktir (Erdoğan, 2003).

Dağcılık: Tabiatta yapılan yürüyüş, dağ bisikleti gezisi, doğada yön bulma (oryantiring), dik yamaçlarda tırmanıcılık, "snowspee rafting" (karlı bölgelerde bot ile kayarak yapılan kayak türü), kızak, heliskiing (buzul üzerinde yapılan kayak), snowboard (kayak) vs. etkinliklerini içerisine alan doğa sporları bütünüdür (Erdoğan, 2003).

Balon Turizmi: Turistlerin balon ile seyahat imkanı bulduğu, farklı manzaraları ilginç ve heyecan verici şekilde seyrettikleri ve fotoğraflama yaptıkları turizm türüdür.

Akarsu Turizmi (Rafting ve Kanoculuk): Debisi yüksek olan nehirlerde yapılan spor türüdür. Rafting, doğal koşullarda gerçekleştirilen, çevre ile uyumlu, çevre kirliliğine sebep olmayan, doğayı temel alan spor türüdür (Türksoy ve Yürük, 2008). Kanoculuk ise hem akıntılı hem de durgun sularda kano adı verilen tekne ile yapılan spor türüdür.

Bisiklet Turizmi: Kısa veya uzun mesafede gerçekleştirilen bisiklet turları son yıllarda Türkiye'de doğanın çekici olduğu kırsal bölgelerde ön plana çıkmaktadır.

Sualtı Dalış: Genellikle tüplü ve tüpsüz dalış olmak üzere iki şekilde gerçekleştirilen su altı dalışı son yıllarda üstündeki ilginin artmasıyla ön plana çıkan faaliyetlerdendir. Çoğunlukla "Scuba" ismiyle bilinen bir spor türü olan tüplü dalış "Self Contained Underwater Breathing Apparatus" (Su Altında Kendi Kendine Yeterli Solunum Aparatları) ifadesinin baş harflerinden oluşan bir kısaltmadır. Tüplü dalışta ise gerekli eğitime ve ekipmana sahip olmak gerekmektedir (Erdoğan, 2003; URL-5).

Atlı Doğa Yürüyüşü: Kültürel ve tabiat güzelliklerinin ön planda olduğu saatlik ya da günlük gezi programları ile yapılan bir turizm aktivitesidir (Erdoğan, 2003).

Sportif Olta Balıkçılığı: Rekreatif faaliyet maksadıyla gerçekleştirilen, genellikle tüketicinin arka planda olduğu bireysel balık tutma etkinliği şeklinde tanımlanmaktadır. Etkinlik ticari amaçlı değil boş zamanın değerlendirilmesi yönündedir (Yılmaz, 2008).

Trekking: Çoğunlukla dağlık alanlarda gerçekleştirilen tabiat gezintisidir. Doğa yürüyüşü;

- Tabiatta gerçekleştirilen uzun mesafe yürüyüşleri,
- Lokal ziyaretler sonrası yöre halkı ile iletişim kurmak ve konaklamak,
- Doğa ile bütünleşmek,
- Manzara seyretmek ve doğal dokuyu gözlemlemek,
- Macera tecrübeleri gibi bir kısım faaliyetleri içermektedir (Weaver, 2001).

Kampçılık/Karavan Seyahati: İlk olarak kamp yaşamının en yaygın yer aldığı ülkelerden biri olan ABD'de "Camp" sözcüğü çadır kurularak gerçekleştirilen konaklama şekli, "Camping" ise bu yaşam biçimine verilen isimdir. Doğa içinde gerçekleştirilen en önemli rekreasyonel aktiviteler arasındadır. Camping çeşitli yaş ve sosyal sınıf tarafından tercih edilen bir aktivitedir (Koç ve Şahin, 1999). Diğer turizm türlerine kıyasla en fazla doğa ile baş başa kalma fırsatı sağlayan turizm tipi kampçılık olmuştur (Yaşar, 2002). Avrupa'da çok popüler olmasına karşın Türkiye'de bu düzeyde gerçekleştirilmeyen karavan seyahati, ekonomik olmasının yanında ev konforu ile düzeninden uzaklaşmadan istenilen yerde konaklama imkanı sunan, karavan denilen araçlarla gerçekleştirilen konaklama şeklidir.

Yayla Turizmi: Türk kültüründen doğan bir faaliyet olan yaylacılık, iklim bakımından çok sıcak olan bölgelerde sıkça yapılmaktadır. Yayıllar; çok çeşitli bitki türlerine, orman alanlarına, krater göllerine, su kaynaklarına, tarihi, kültür ve arkeolojik kaynak değerlerine sahip olmasından dolayı trekking ve hiking, rafting,

kayak, balık tutma, termal su, şenlik ve yöresel etkinlikler gibi etkinliklere de imkan verebilmektedir (Şen, 2010).

2.3. Korunan Alanlarda Ekoturizm Yaklaşımının Önemi

Milli Park, Tabiat Parkı vb. alanlar tür ve gen çeşitliliği, tabii ve sosyo-kültürel değerleri korumak amacıyla oluşturulmuştur. Bu önceliğin bilincinde yapılan düzenleme ve önlemlerle uygun görülen alanlar turizm ve rekreasyon amacıyla dinlenme ve eğlenme için halka açılmaktadır (Erdoğan, 2003).

1980'li Yıllardan sonra turizm sektörünün yeni yatırım, mal ve hizmet satışı, pazar genişlemesi konularında daha çok tabiat içinde yoğunlaşarak çeşitlendiği tespit edilmiştir. Ekoturizmin geliştirilmesinin temelinde turizm amaçlı kullanılan kaynakların korunması ve geliştirilmesi amacıyla sürekliliğin ve sürdürülebilirliğin sağlanması vardır. Kullanıcıların yoğun talep ve eğilimlerinin etkisiyle korunan alanların birçoğunda turizm ve rekreasyon faaliyetleri gerçekleştirilmektedir. Bu faaliyetlerin, izin verdiği korunan alanların kullanım amaçları içerisinde olması artık zorunlu hale gelmiştir (Gül ve Özaltın, 2007; Çakır, 2011).

Ekoturizm büyük ölçüde orman rejiminde yer alan koruma alanlarında ve diğer tabiat alanlarında belirginleşmektedir. Ekoturizm, koruma alanlarının yönetimi açısından bilinç kazandırılması olanağı ile doğal ve kültürel kaynak değerlerinin en az zarar görmesini ve korunan alanların yakın çevresindeki halkın gelir sorunlarının çözülmesini sağlamaya çalışmaktadır. Hem korunan alanlar hem de yöre halkı ekoturizm faaliyetlerinden sürdürülebilir fayda sağlamalıdır. Planlama aşamalarında ise yöre halkının dahil edilmesi ile yararların doğru yönde ulaştırılması kesinleşmiş olacaktır (Gül ve Özaltın, 2007; Çakır, 2011).

Bilimsel yöntemler açısından kanunlar ile korunan tabiat parçalarının korunma esasları, özellikle turizm ve rekreasyon amaçlarına büyük oranda ters düşmekte ve rekabette bulunamamaktadır. Bu durumun korunması gerekli olan doğal ve kültürel değerleri olumsuz etkilemesinden dolayı, koruma altına alınan doğal alanlara ekolojik tabanlı planlama ve yönetim yaklaşımı getirilmesi büyük önem taşımaktadır (Nayir, 2009; Çakır, 2011).

Korunan alanlarda ekoturizmin ön plana çıkan özellikleri;

- Ekosistemlerin üzerindeki etkileri minimum seviyeye indirmek,
- Bu alanlarda yaşamını sürdüren halka maddi fayda sağlamak,
- Bölgenin tabiat ve kültür varlıklarını ortaya çıkarmak,
- Ziyaretçiler ile birlikte yöre halkının da bilgilendirilmesi,
- Yöre halkının tabiat ve kültür varlıklarına sahip çıkması ve koruması ile bu değerlerin önemini kavraması,
- Alana yönelik sürdürülebilirlik yaklaşımında ekonomi sisteminin oluşturulması,
- İlim ve eğitim çalışmalarına olanak sağlanması şeklindedir.

Bu nedenler doğrultusunda, koruma statüsü kazandırılmış ve özellikli tabiat ve kültür varlıkları gibi tür çeşitliliği açısından zengin bölgelerde ekoturizmin korumanın bir aracı olarak da kullanılması mümkündür (Akın, 2006).

3. MATERYAL YÖNTEM

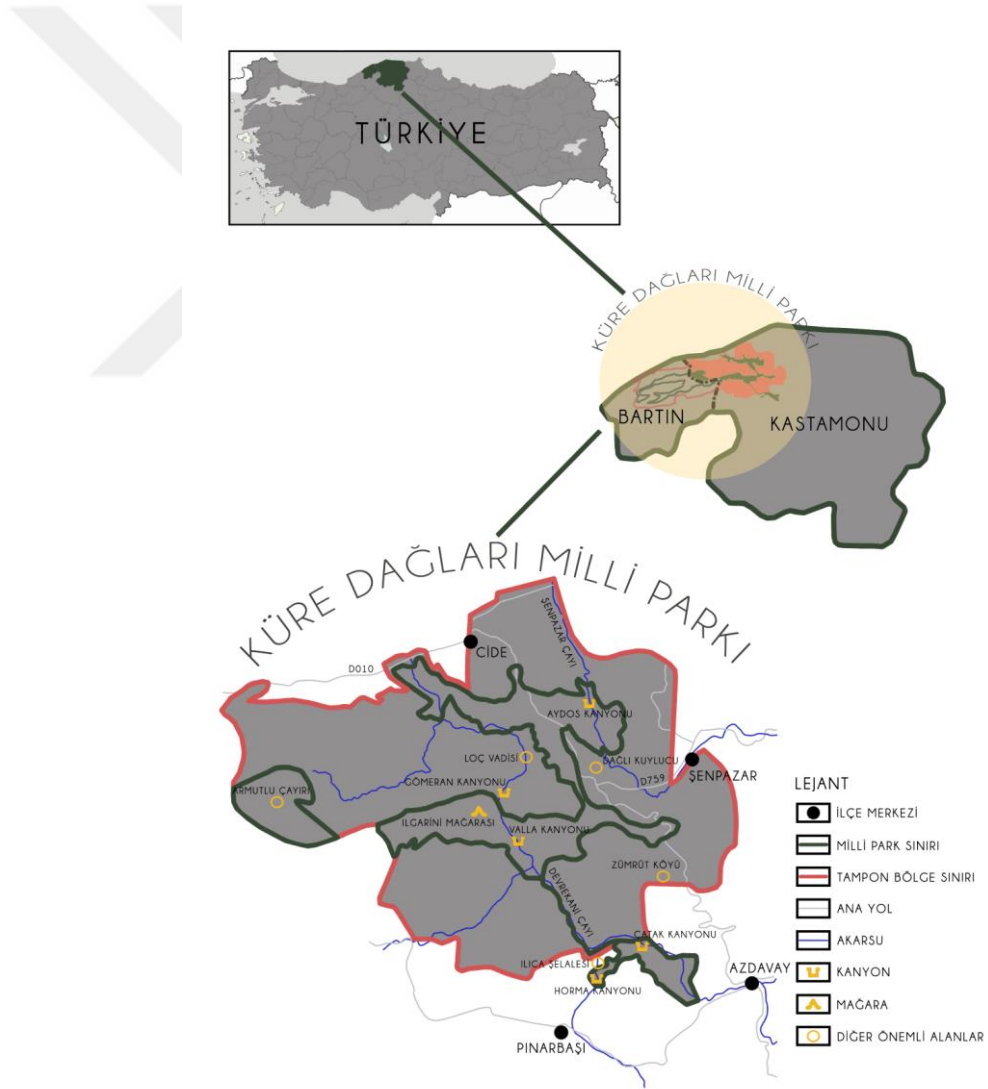
3.1. Materyal

Tez çalışmasının ana materyalini, KDMP'nin Kastamonu il sınırlarında (Azdavay, Cide, Pınarbaşı ve Şenpazar) kalan kısmı oluşturmaktadır. Türkiye'nin 32. Milli Parkı olan KDMP 2000 tarihli, 2000/744 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile milli park ilan edilmiştir (REGA, 2000). Kastamonu ili sınırlarında 820 km² alana sahip olan KDMP'nin mutlak koruma zonu 192 km² alan kaplarken, çevresinde bulunan tampon bölge ise 628 km² alandan oluşmaktadır (KDMP, 2012). Çalışma alanı, 32°46'15.59"-33°14'59.32" doğu boylamları ile 41°45'36.69"-41°39'58.86" kuzey enlemlerinde iken tampon bölge 32°45'6.15"-33°16'46.75" doğu boylamları ile 41°49'58.02"-41°45'49.00" kuzey enlemleri arasında yer almaktadır. Ayrıca milli park, Avrupa-Sibirya Floristik Bölgesi'nin Euksin (öksin) kısmında ve Türkiye Florası'nın karelej sisteminde A4 karelajı içinde yer almaktadır (Davis, 1965; Tekebaş, 2017).

Küre Dağları üzerinde doğu-batı yönünde uzanan ve kuzeye doğru ekolojik bir hat üzerinde ilerleyerek Karadeniz sahil şeridine erişen park, eşsiz peyzaj özelliklerinin meydana getirdiği karakteriyle plato şeklindedir (Özbek, 2004; Belkayalı ve Aydın, 2016). Türkiye'nin karstik alanları arasında 2. sırada yer alan Küre Dağları'nın bu yapısının milli parktaki en belirgin örnekleri; Ilıca şelalesi, Loç Vadisi, Ilgarini Mağarası, Valla, Çatak ve Aydos kanyonları olarak gösterilebilir (Akbulut vd., 2015; Yıldız, 2019). Kanyonlar ve mağaralar açısından Türkiye'nin en zengin değerlerinden biri olan KDMP'nin içerisinde envanteri yapılmış 77 adet mağara vardır. Kanyonlar ve mağaraların bazıları uzunlukları ve derinlikleri bakımından dünya literatürüne girmiştir (KDMP, 2012).

Milli park, ulusal ve uluslararası düzeyde öneme sahip olmasının yanı sıra WWF tarafından Avrupa'daki 100, Türkiye'nin 9 sıcak noktasından birisi olarak ilan edilmiştir. Ayrıca, Türkiye'deki "122 Önemli Bitki Alanları" arasında yer almaktadır (Lise, 2011; KDMP, 2018). Korunan Alanlar Ağı (Protected Area Network) kısıltması olan PAN Parks'ın, korunan alanların yönetiminde kalitenin artırılmasının

teşvikini temin etmeyi amaçlayan sertifikasyon sistemine katılmış Avrupa'nın 13., Türkiye'nin ise ilk ve tek milli parkıdır (Türker ve Öztürk, 2013; Öztürk, 2017). Merkezi Avusturya'da bulunan European Wilderness Society tarafından el değmemiş alanlar için hazırlanan kriterlere göre; bronz, gümüş, altın ve platin sertifikaların verildiği "Wilderness Academy Days 2019/Yabanıl Akademi Günleri 2019" adlı organizasyonda "Platinum Wilderness Certificate/Platin Yabanıl Sertifikası" almıştır (Öztürk, 2018; URL-6). Ayrıca alan tabiatı koruma bakımından küresel ölçekte önceliği olan "200 Ekolojik Bölge" içinde yer alan "Kuzey Anadolu ve Kafkasya Ilıman Kuşak Ormanları" içinde yer almaktadır (KDMP, 2018).

Şekil 3.1. Coğrafi konum (Meydan, 2019)

Araştırmanın yardımcı materyallerini aşağıdaki harita ve raporlar oluşturmaktadır.

- 1/250.000 ölçekli eş-yükselti haritası (AsterGDEM-Digital Elevation Map-NASA)
- 1/250.000 ölçekli toprak arazisi haritası (T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü)
- 1/250.000 ölçekli jeoloji haritası (Maden Teknik ve Arama Genel Müdürlüğü Veritabanı)
- KDMP, Kastamonu il sınırları (T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Uzun Devreli Gelişme Planı)
- Sıcaklık ve yağış etkinlik indeksi haritaları (Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Meteoroloji Genel Müdürlüğü)
- Konuya ilişkin yerli ve yabancı literatür taramalarından elde edilen veriler.

3.1.1. Doğal Özellikler

1/250.000 ölçekli altlık haritaları olan topoğrafik yapı, jeolojik yapı, hidrolojik yapı, toprak yapısı, iklim indeksleri, su kaynakları ve kıyılar doğal etkenleri meydana getirmektedir.

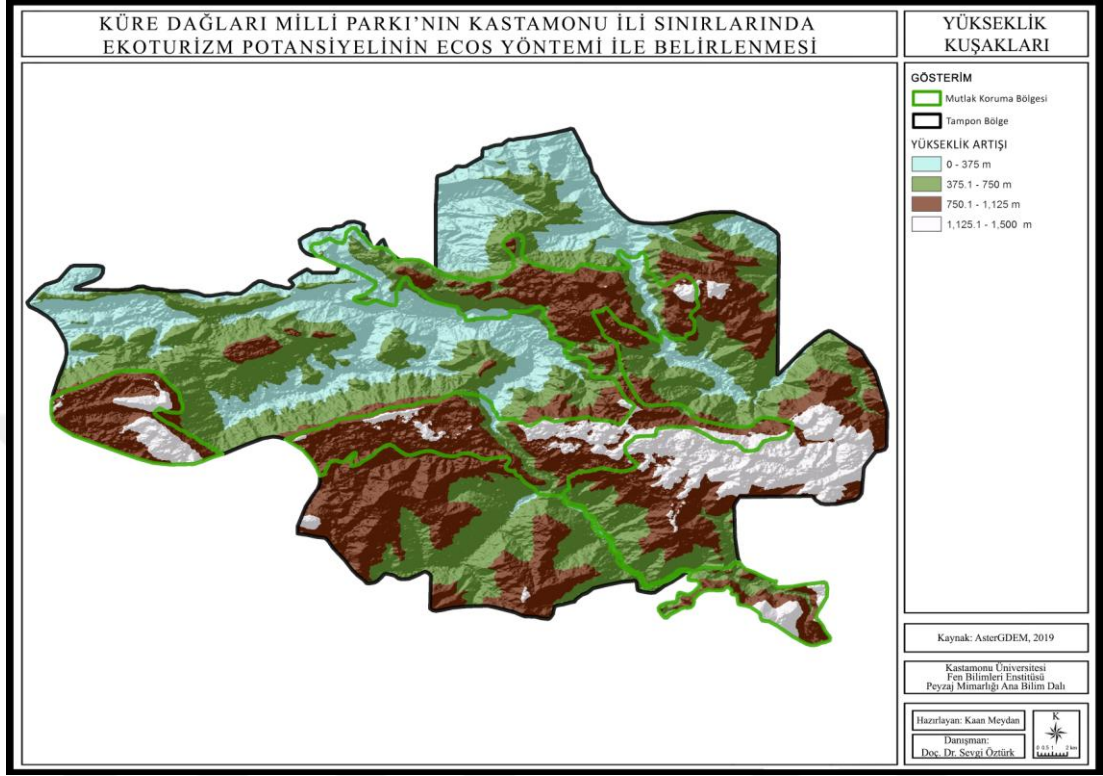
3.1.1.1. Topografik Yapı

Topoğrafik özellikler, alanın yükseklik kuşakları, eğim durumu ve bakı durumunu ortaya koymaktadır.

Yükseklik Kuşakları

Alanın yükseklik kuşakları deniz seviyesinden, 1500 m rakım yüksekliğine kadar çıkmakta olup 4 eşit yükseklik kuşağına ayrılmıştır. Yükseklik kuşakları çoğunlukla kuzeydoğu-güneybatı doğrultusunda değişmektedir (Şekil 3.2.). Alan içindeki

dağılım oranları Tablo 3.1.'de verilmiştir. Yükseklik kuşakları, doğal peyzaj çekiciliği uygunluk analizinin belirlenmesi amacıyla kullanılmıştır.

Şekil 3.2. DEM verileri ile oluşturulan yükseklik kuşakları (Meydan, 2019)

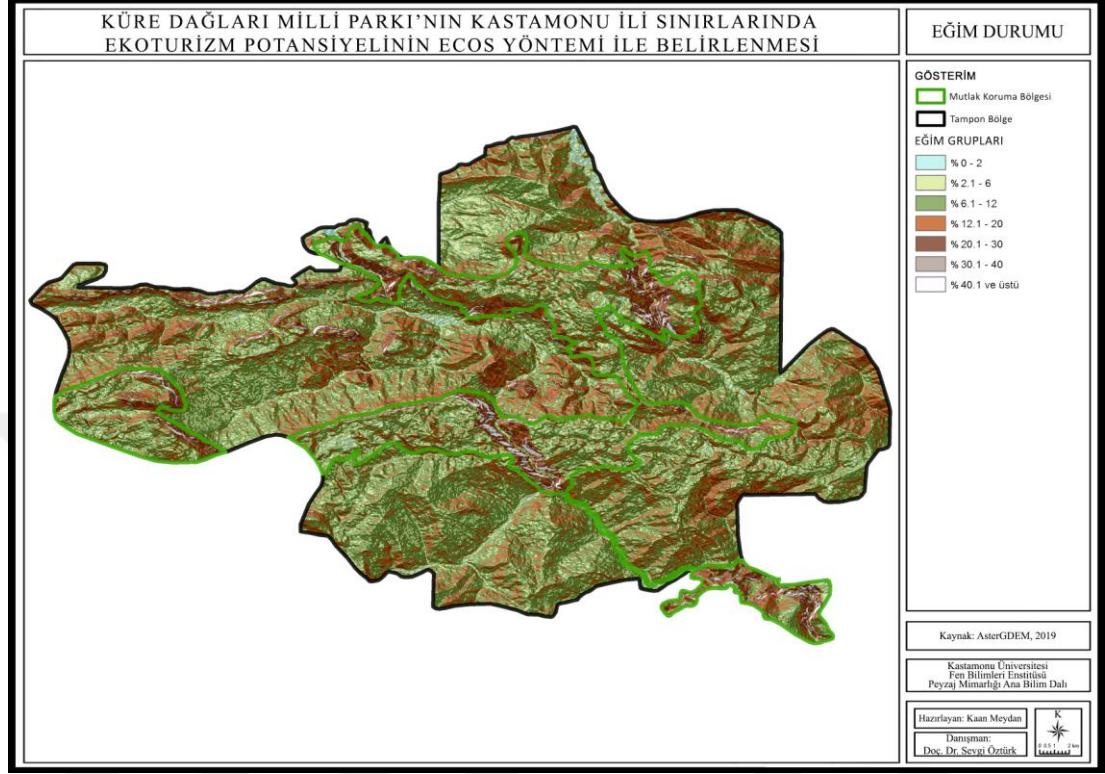
Tablo 3.1. Yükseklik kuşakları alansal dağılım oranları

Yükseklik Kuşakları	Alan (km ²)	Oran (%)
0 - 375 m	177	22
375.1 - 750 m	295	36
750.1 - 1125 m	271	33
1125.1 - 1.500 m	77	9

Eğim Grupları

Eğim % 0-2 düz, % 2.1-6 düze yakın, % 6.1-12 hafif eğimli, % 12.1-20 orta eğimli, % 20.1-30 dik, % 30.1-40 çok dik ve % 40 ve üzeri sarp eğimli olmak üzere 7 gruba ayrılmıştır. Eğim grupları arazide genellikle kuzeydoğu-güneybatı doğrultusunda artış göstermektedir (Şekil 3.3.). Alanın yüz ölçümünün %43'ünü kaplayan eğim

grubu %6.1-12 dir. (Tablo 3.2.). Eğim grupları, doğal peyzaj çekiciliği uygunluk analizinin belirlenmesi amacıyla kullanılmıştır.

Şekil 3.3. DEM verileri ile oluşturulan eğim durumu (Meydan, 2019)

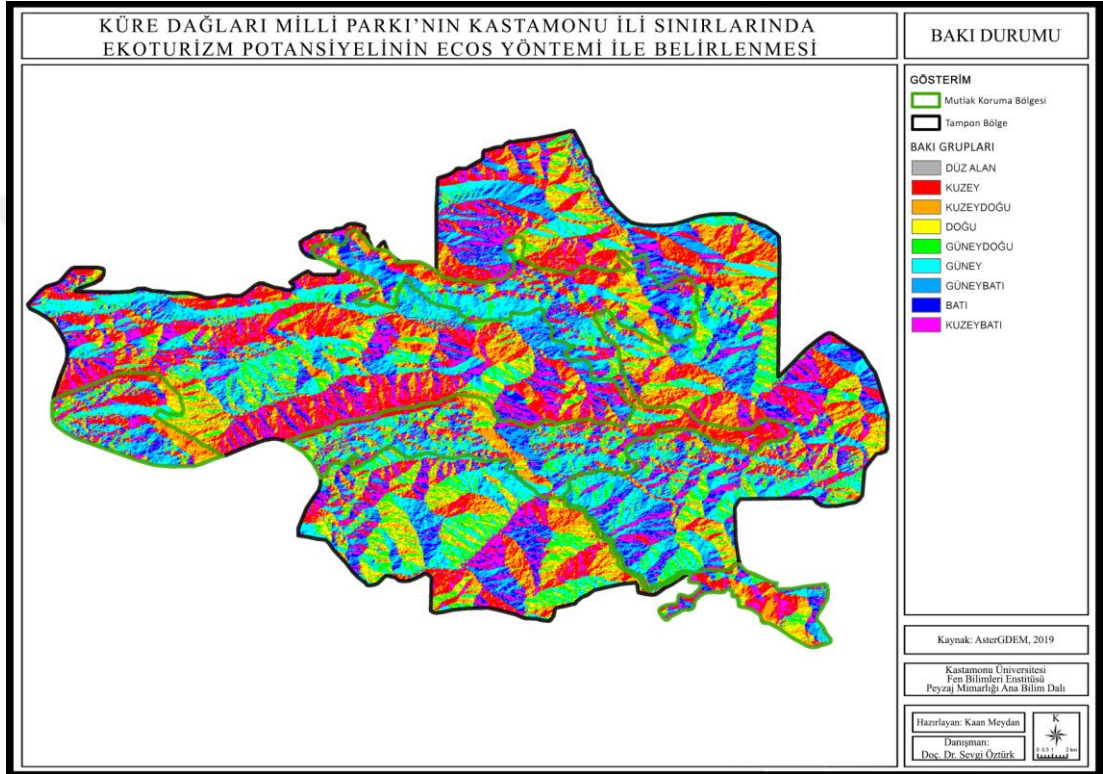
Tablo 3.2. Eğim durumu alansal dağılım oranları

Eğim Grupları	Alan (km ²)	Oran (%)
% 0-2	21	1
% 2.1-6	157	19
% 6.1-12	356	43
% 12.1-20	206	25
% 20.1-30	58	7
% 30.1-40	15	2
% 40.1 ve üzeri	7	3

Bakı Grupları

Alan içinde farklı yükseklik kuşaklarında farklı bakı yönlerinin bulunması arazi morfolojisinin çeşitliliğinden kaynaklanmaktadır. Bu çeşitlilik ile bakı yönleri arazide güney ve güney batı yönlerine karşılık kuzey ve kuzeydoğu, kuzeybatı ve batı

yönlerine karşılık doğu ve güneydoğu yönleri gelmektedir. Bu karşılıklı zıt yönlerin sebebi Karadeniz'de dağların denize dik uzanması ve sırtların bir birine zıt yönlü yamaçlar oluşturmasıdır (Şekil 3.4.) Bakı yönlerinin oransal dağılımları Tablo 3.3.'te verilmiş olup 158.5 km² yüz ölçümü ile Kuzey yönü alanın %19'unu kapsamaktadır. Bakı grupları, doğal peyzaj çekiciliği uygunluk analizinin belirlenmesi amacıyla kullanılmıştır.

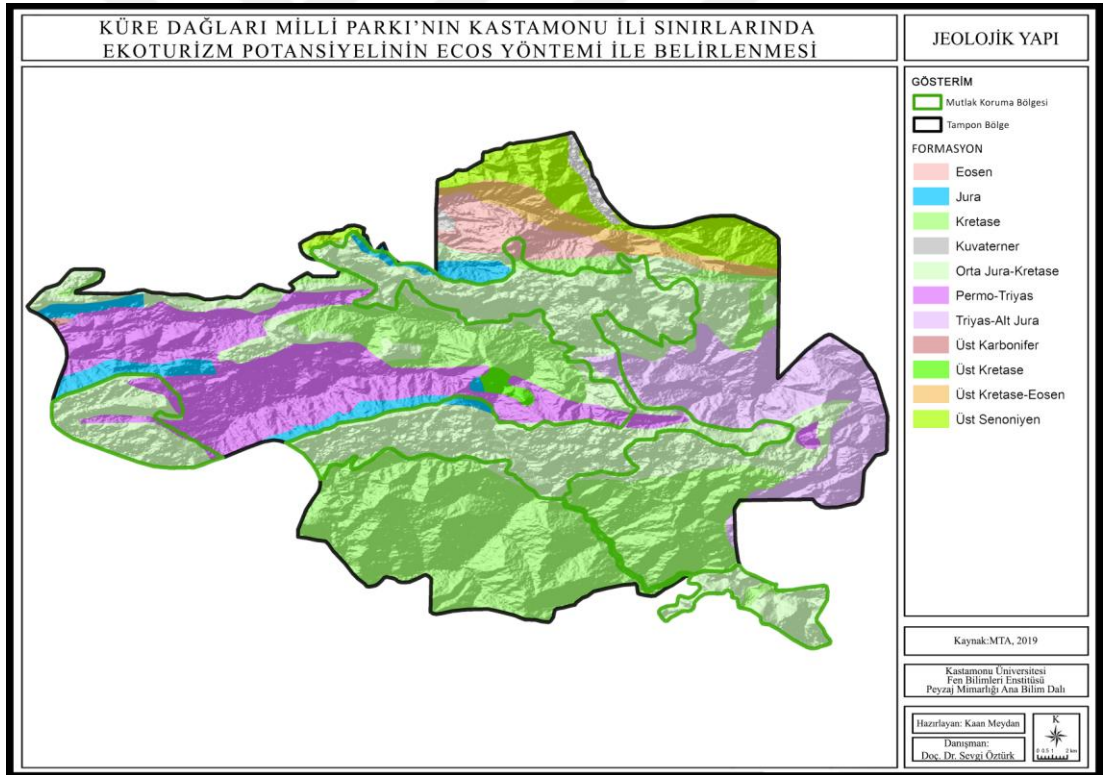
Şekil 3.4. DEM verileri ile oluşturulan bakı durumu (Meydan, 2019)

Tablo 3.3. Bakı yönleri alansal dağılım oranları

Bakı Yönleri	Alan (km ²)	Oran (%)
Düz Alan	0,5	0,1
Kuzey	158,5	19
Kuzeydoğu	107	13
Doğu	70	9
Güneydoğu	86	11
Güney	132	16
Güneybatı	96	12
Batı	69	8
Kuzeybatı	102	2

3.1.1.2. Jeolojik Yapı

Formasyonlar jeolojik kayaçların dönemleri ve yaşları ile ilgili bilgi vermektedir. Alan içinde bulunan formasyonlar, Eosen, Jura, Kratese, Kuvaterner, Orta Jura-Kratese, Permo-Triyas, Triyas-Alt Jura, Üst Karbonifer, Üst Kratese, Üst Kratese-Eosen, Üst Senoniye dönemleridir. KDMP'nın mutlak koruma zonu içinde neredeyse sadece Orta Jura-Kratese formasyonu bulunmaktadır. Formasyonların arazideki durumu, yüksek kesimlerde, Orta Jura-Kratese ve Üst Kratese, yüksek kesimlerden orta kesimlere geçerken Jura, orta kesimlerde Permo-Triyas, Triyas-Alt Jura yer almaktadır (Şekil 3.5.). Jeolojik formasyonların alan içindeki oransal dağılımları Tablo 3.4.'te verilmiştir. Jeolojik yapı, doğal peyzaj çekiciliği uygunluk analizinin belirlenmesi amacıyla kullanılmıştır.

Şekil 3.5. MTA verileri ile oluşturulan jeolojik yapı (Meydan, 2019)

Tablo 3.4. Jeolojik yapı alansal dağılım oranları

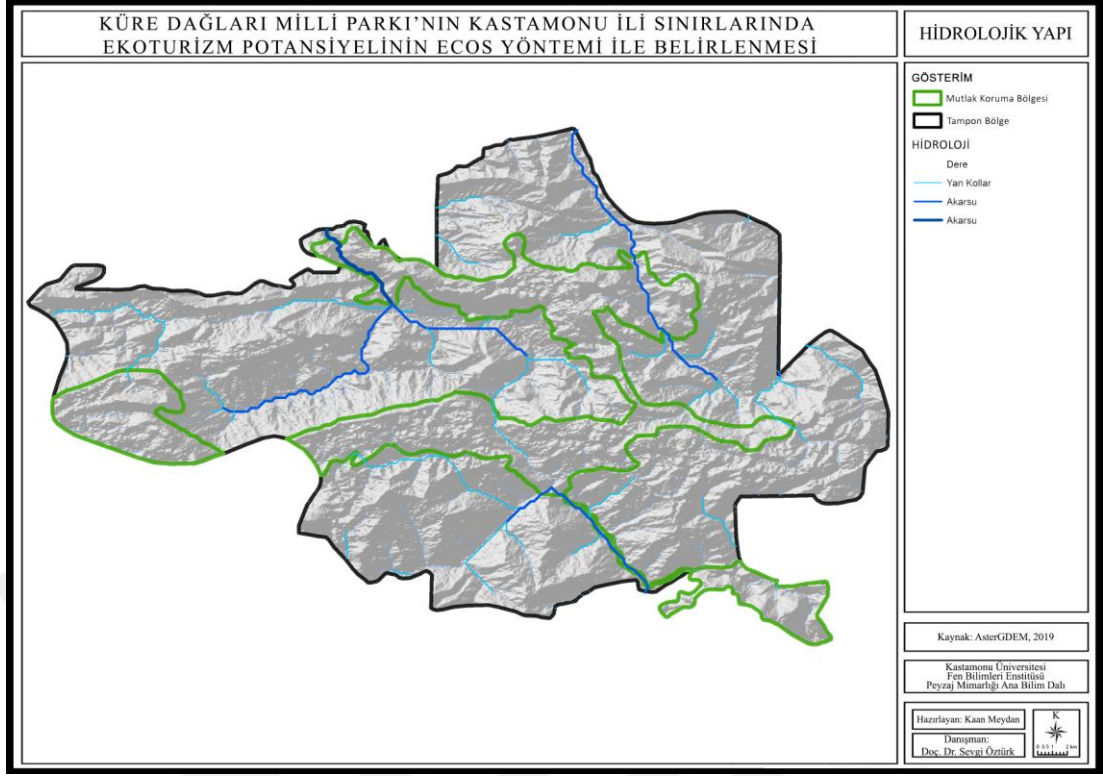
Jeolojik Formasyonlar	Alan (km ²)	Oran (%)
Eosen	22	3
Jura	29	4

Tablo 3.4. *Devamı*

Kratese	239	29
Kuvaterner	5	1
Orta Jura-Kratese	257	31,6
Permo-Triyas	123	15
Triyas-Alt Jura	82	10
Üst Karbonifer	1	0,1
Üst Kratese	3	0,3
Üst Kratese-Eosen	20	2
Üst Senoniyen	40	4

3.1.1.3. Hidrolojik Yapı

Alanın hidrolojik yapısı incelendiğinde, güneydoğu-kuzeybatı doğrultusunda akan Şenpazar Çayı Cide ilçesi sınırlarında Aydos Kanyonuna dönüşerek kanyon oluşumunun bittiği yerde Aydos Çayı olarak devam ederek Karadeniz'e dökülmektedir. Bunun dışında birçok yan kolları da arazide doğu-batı doğrultusunda yayılmaktadır. Zara Çayı Milli Parkın güneyinde Horma Kanyonu'ndan geçerek Ilıca köyü içinde Devrekani Çayı ile birleşerek dünyanın en derin 2. kanyonu olan Valla Kanyonu'ndan geçerek, Cide sahil şeridinden Karadeniz'e dökülmektedir. Bunların dışında pek çok mevsimlik dere bulunmaktadır (Şekil 3.6.). Tablo 3.5.'te hidrolojik yapıların kademeler ile uzunlukları verilmiştir. Hidrolojik yapı, ulaşılabilirlik analizi altında akarsu kaynaklarına ulaşılabilirliğin belirlenmesinde kullanılmıştır.

Şekil 3.6. DEM verileri ile oluşturulan hidrolojik yapı (Meydan, 2019)

Tablo 3.5. Hidrolojik yapı uzunlukları

Hidrolojik Yapı	Uzunluk (km)
Akarsu	64
Yan Kollar	106
Dere	250

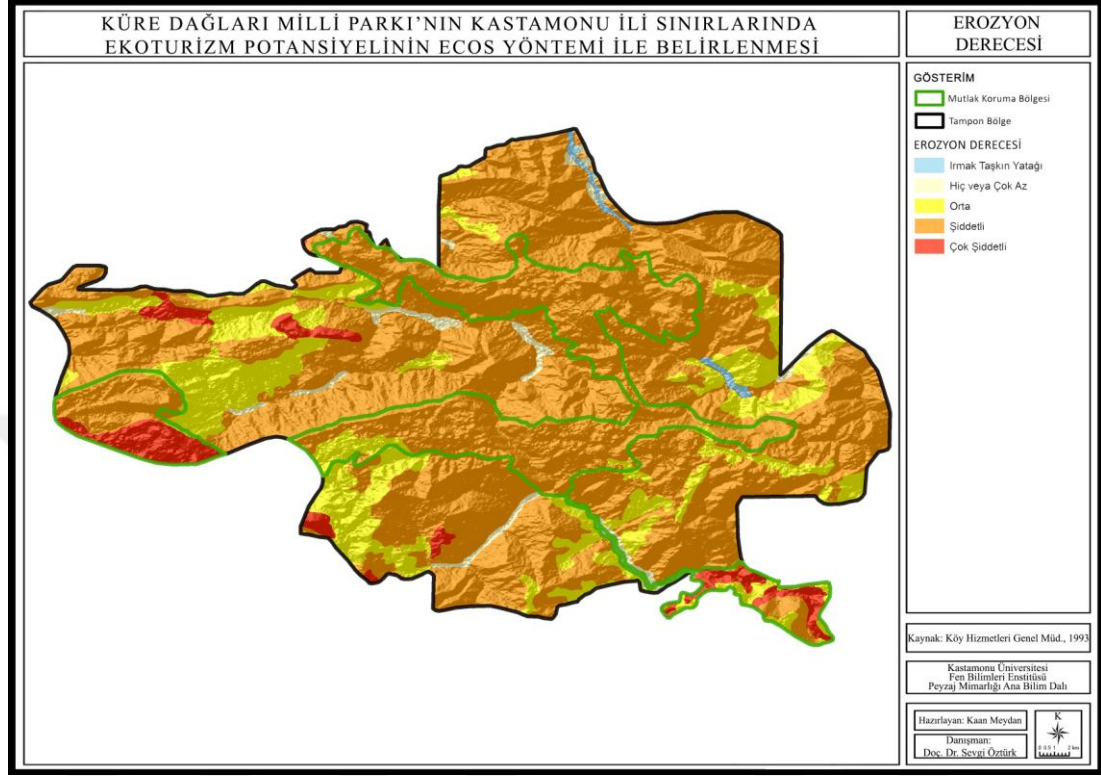
3.1.1.4. Toprak Yapısı

Toprak özellikleri erozyon derecesi ve arazi yetenek sınıfı ile ortaya konulmaktadır.

Erozyon Derecesi

Hiç veya çok az, orta, şiddetli ve çok şiddet olmak üzere 4 çeşit erozyon sınıfı bulunmaktadır. Baskın yayılış gösteren sınıf şiddetli erozyon iken, vadi tabanında kılcal biçimde hiç veya çok az şiddetli, vadilerde orta şiddetli ve yüksek kesimlerin dik yamaçlarında çok şiddetli erozyon tipi görülmektedir (Şekil 3.7.). Erozyon

derecelerinin arazideki dağılım oranları Tablo 3.5.'te verilmiştir. Erozyon derecesi, doğal peyzaj çekiciliği uygunluk analizinin belirlenmesi amacıyla kullanılmıştır.

Şekil 3.7. Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü verilerinden oluşturulan erozyon derecesi (Meydan, 2019)

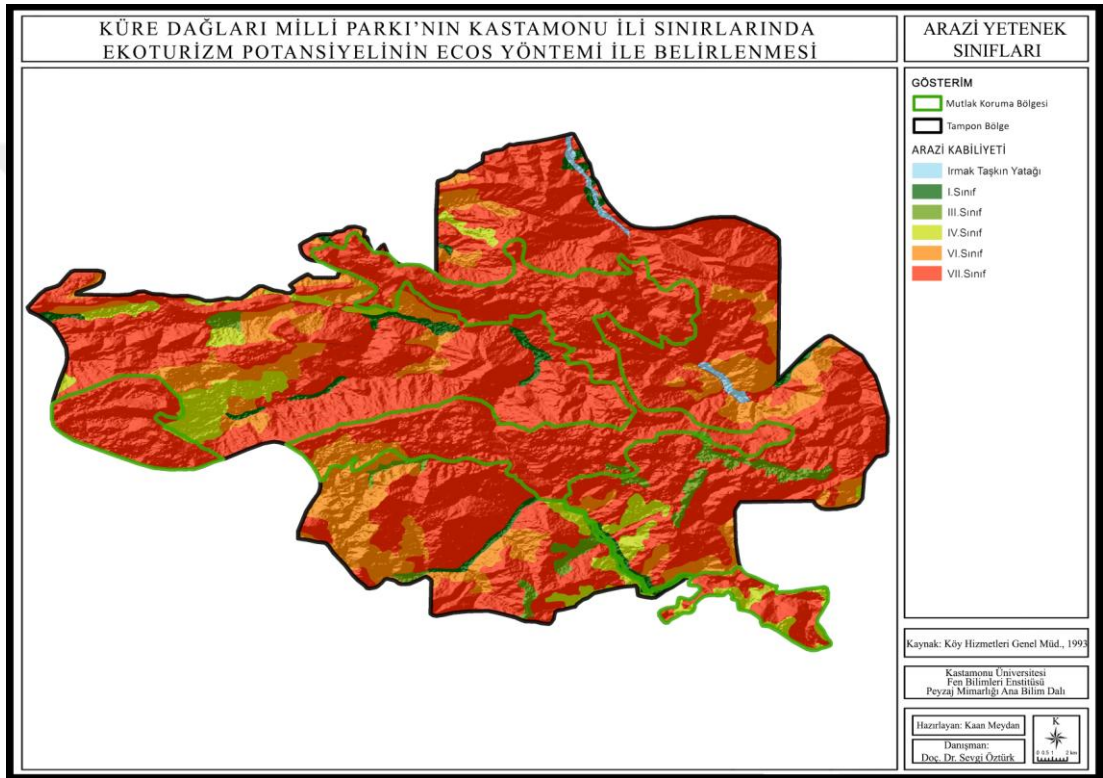
Tablo 3.6. Erozyon derecesi alansal dağılım oranları

Erozyon Derecesi	Alan (km ²)	Oran (%)
Hiç veya Çok az	17	2
Orta	140	17
Şiddetli	626	76
Çok Şiddetli	34	4
İrmak Taşkın Yatağı	4	1

Arazi Yetenek Sınıfları

Arazi yetenek sınıflarından I., III., IV. VI. ve VII. sınıflar milli park alanı içinde dağılım göstermektedir. Arazide çoğunlukla VII. sınıf yayılmış durumdayken, yer yer VI. sınıfta geniş bir yüzölçümü oluşturmaktadır. VII.Sınıf toprak; dik eğimde, yüksek erozyon derecesi ve toprak sağlığına sahip, tuzluluk ile sodikliği yüksek

olması sebebiyle kültür bitkilerinin yetiştirilmesini engelleyen arazilerdir. IV. ve III. sınıf yükseklik kuşağının azalması ile seyrek görülürken, I. Sınıf yalnızca vadi tabanında kılcal biçimde yayılmaktadır. Irmak taşkın yatağının bulunduğu alanlarda herhangi bir toprak sınıflandırılması söz konusu olmadığı için bu alanlar IY şeklinde ifade edilerek ayrı bir incelemeye tabi tutulmuştur (Şekil 3.8.-Tablo 3.7.). Arazi yetenek sınıfları, doğal peyzaj çekiciliği uygunluk analizinin belirlenmesinde kullanılmıştır.

Şekil 3.8. Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü verilerinden oluşturulan arazi yetenek sınıfları (Meydan, 2019)

Tablo 3.7. Arazi yetenek sınıfları alansal dağılım oranları

Arazi Yetenek Sınıfları	Alan (km ²)	Oran (%)
I. Sınıf	17	2
III. Sınıf	18	2
IV. Sınıf	41	5
VI. Sınıf	119	14
VII. Sınıf	622	76
Irmak Taşkın Yatağı	4	1

3.1.1.5. İklim Özellikleri

İklim tiplerinin oluşturulmasında Meteoroloji Genel Müdürlüğü'nün 2016 yılında hazırlamış olduğu Thornthwaite İklim Sınıflandırılmasından yararlanılmıştır. Sınıflandırma yağış ve sıcaklığın buharlaşma ile olan bağıntısından yararlanılarak formulize edilmiştir. Formül ile ilk olarak yıllık potansiyel evapotranspirasyon, sonrasında yıllık su fazlalığı ile su eksikliği bu değere oranlanarak yağış etkinlik indeksi hesaplanmaktadır (Denklem 3:1.). Sıcaklık indeksinin hesaplanması ise evapotranspirasyon değerleri sınıflandırılması ile yapılmaktadır (MGM, 2016).

$$E_{tp}=16*(10*t/t)^a*G$$

Denklem 3.1.

E_{tp}: Aylık potansiyel evapotranspirasyon

t: °C cinsinden aylık ortalama sıcaklık

1: Yıllık sıcaklık indeksi

G: Enlem Düzeltme katsayısı (ortalama güneşlenme süresine göre hesaplanan bir katsayıdır).

Yağış Etkinlik İndeksi

Thornthwaite iklim sınıflandırmasında yağış ile buharlaşma arasındaki ilişkiden nemli iklimler ve kurak iklimler olmak üzere iki büyük sınıf oluşmaktadır. Bu sınıflar en nemliden en kurak iklim tipine göre 9 sınıfa ayrılmaktadır. Bu sınıflandırmanın formülü ise yıllık yağış etkinlik indeksinin formülüne dayanmaktadır (Denklem 3.2.-MGM, 2016). Yağış etkinlik indeksinin formülü aşağıda verilmiştir;

$$I_m= 100*s-60*d/E_{tp}$$

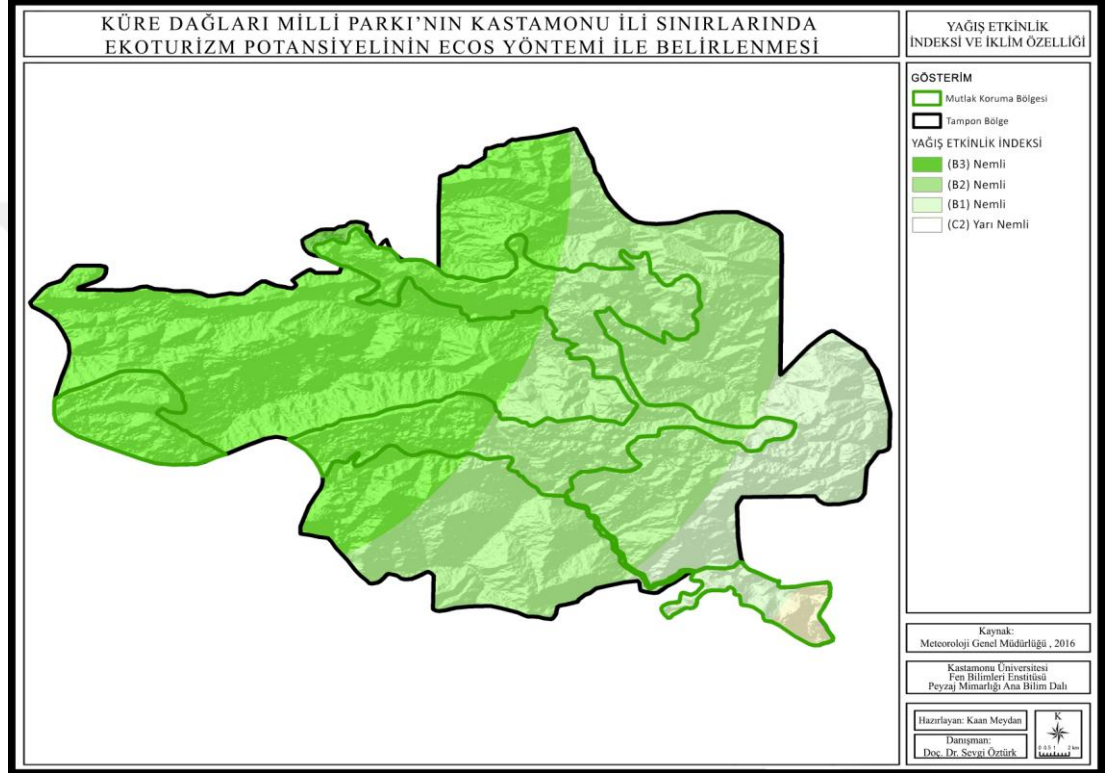
Denklem 3.2.

I_m: Yağış etkinlik indeksi

s: Yıllık su fazlası

d: yıllık su eksiği

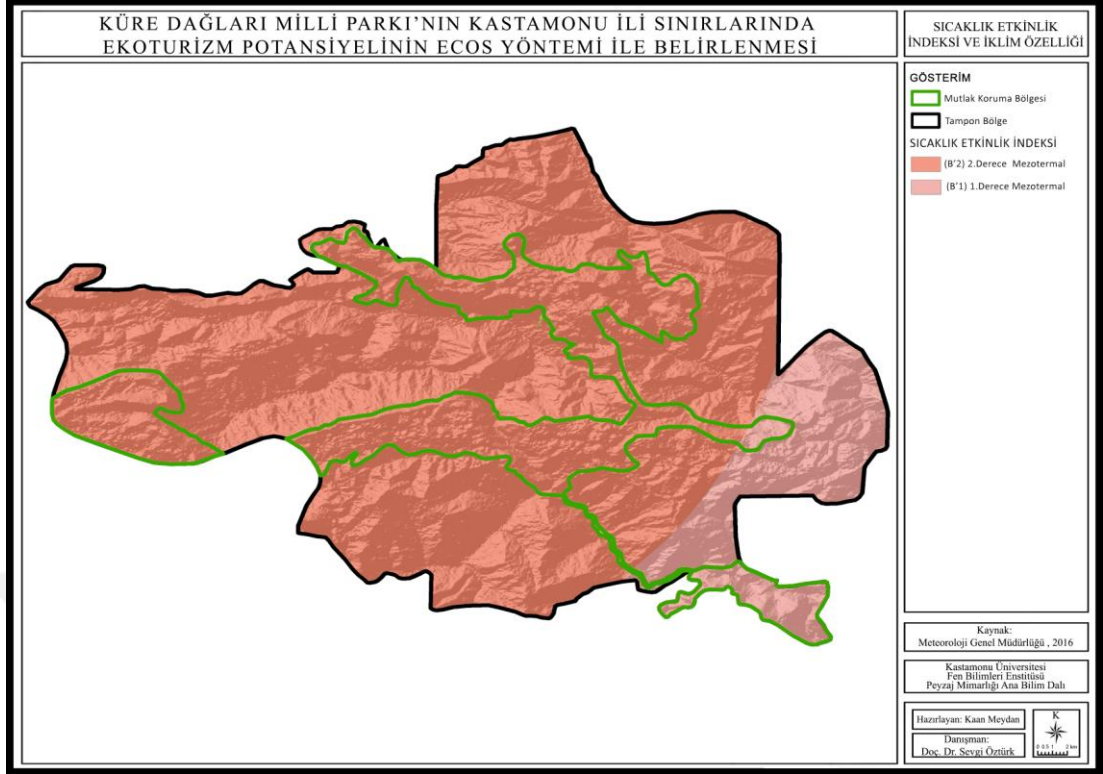
KDMP 'nın yağış etkinlik indeksi kuzeybatı yönünden güneydoğu yönüne doğru nemli grupta B3, B2 ve B1 değer aralıklarını ve yarı nemli grupta C2 değer aralığını kapsamaktadır (Şekil 3.9.). Yağış etkinlik indeksi, doğal peyzaj çekiciliği uygunluk analizinin belirlenmesi amacıyla kullanılmıştır.

Şekil 3.9. Meteoroloji Genel Müdürlüğü verilerinden elde edilen yağış etkinlik indeksi (Meydan, 2019)

Sıcaklık Etkinlik İndeksi

Thornthwaite iklim sınıflandırmasında sıcaklık değeri ile buharlaşma arasındaki ilişkiyi 9 iklim tipinin yıllık Etp değerleri baz alınarak her tipe karşılık gelen termik karakterler sıcaklık etkinlik indeksini belirlemektedir. KDMP'nda B'2 Sınıfına denk gelen 2. Derece Mezotermal, B'1 sınıfına denk gelen 1. Mezotermal karakterler bulunmaktadır (Şekil 3.10.). Sıcaklık etkinlik indeksi, doğal peyzaj çekiciliği uygunluk analizinin belirlenmesi amacıyla kullanılmıştır.

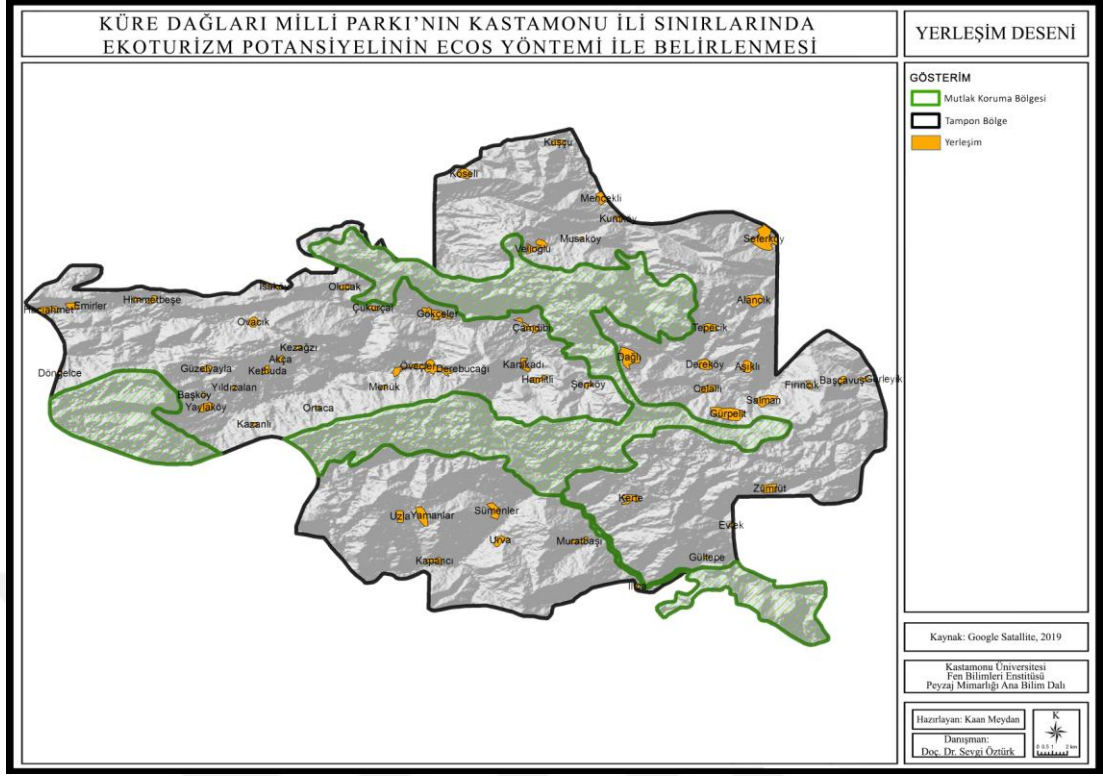
Şekil 3.10. Meteoroloji Genel Müdürlüğü verilerinden elde edilen sıcaklık etkinlik indeksi (Meydan, 2019)

3.1.2. Sosyo-Kültürel Özellikler

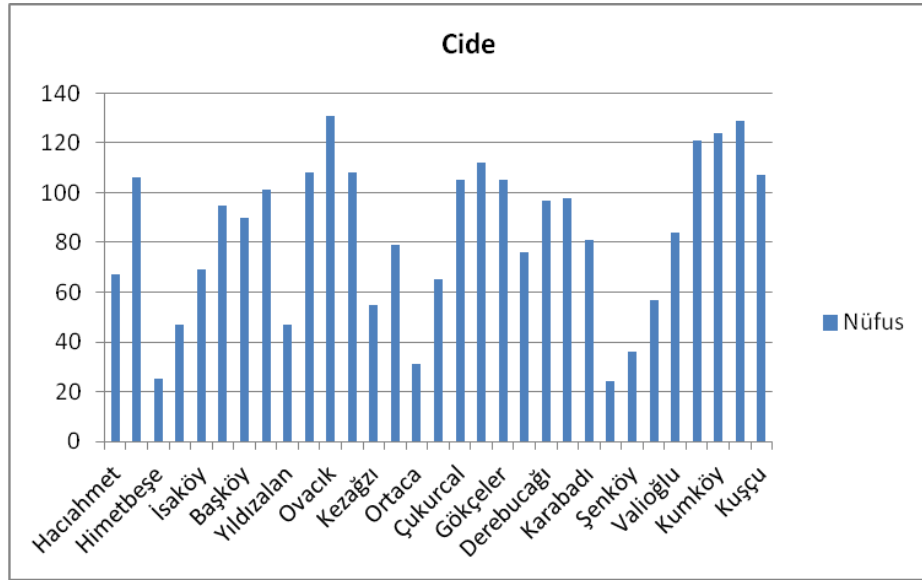
Yerleşim, nüfus, tarihi varlıklar, ulaşım, tarım ve hayvancılık, sosyo-kültürel etkenleri meydana getirmektedir.

3.1.2.1. Yerleşim ve Nüfus

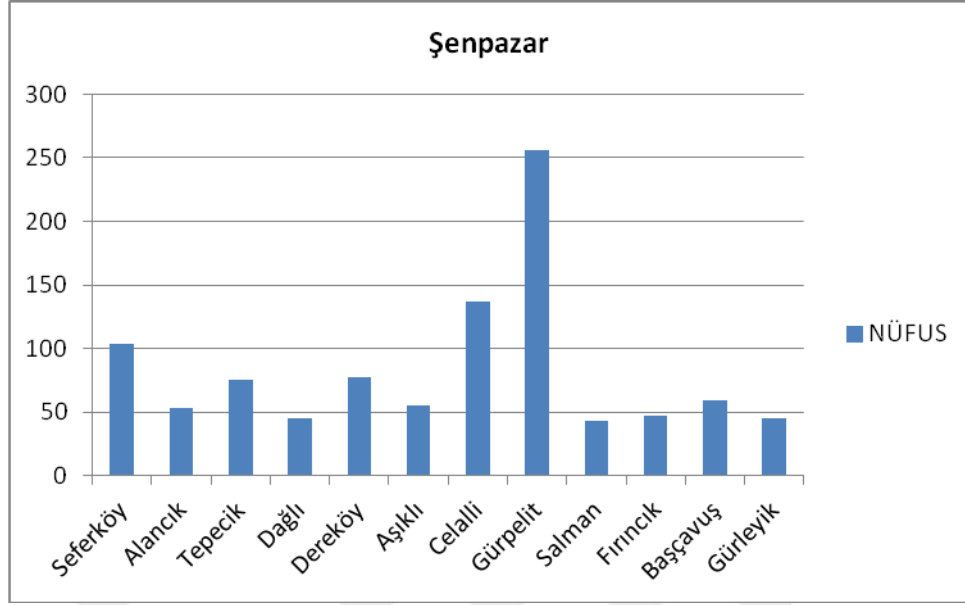
KDMP'nın Mutlak Koruma Bölgesi'nde yerleşim alanı bulunmamaktadır. Kurulması da milli parklar yönetmeliğine göre yasaktır. Tampon Bölge ise milli park sınırlarındaki kırsal yerleşimleri kapsamaktadır. Bu kırsal yerleşimler, Cide'de 32, Şenpazar'da 12, Pınarbaşı'nda 8 ve Azdavay'a bağlı 3, toplam 55 kırsal yerleşim alanı bulunmaktadır (Şekil 3.11.). Yerleşim deseni; turistik altyapı olanakları, turistik üst yapı fırsatları ve sosyo-kültürel peyzaj çekiciliği uygunluk analizlerinde altlık olarak kullanılmıştır. Yerleşim alanlarındaki nüfusun oransal dağılımı (Şekil 3.12.- Şekil 3.13.- Şekil 3.14.- Şekil 3.15.)'de grafiksel olarak gösterilmiştir.

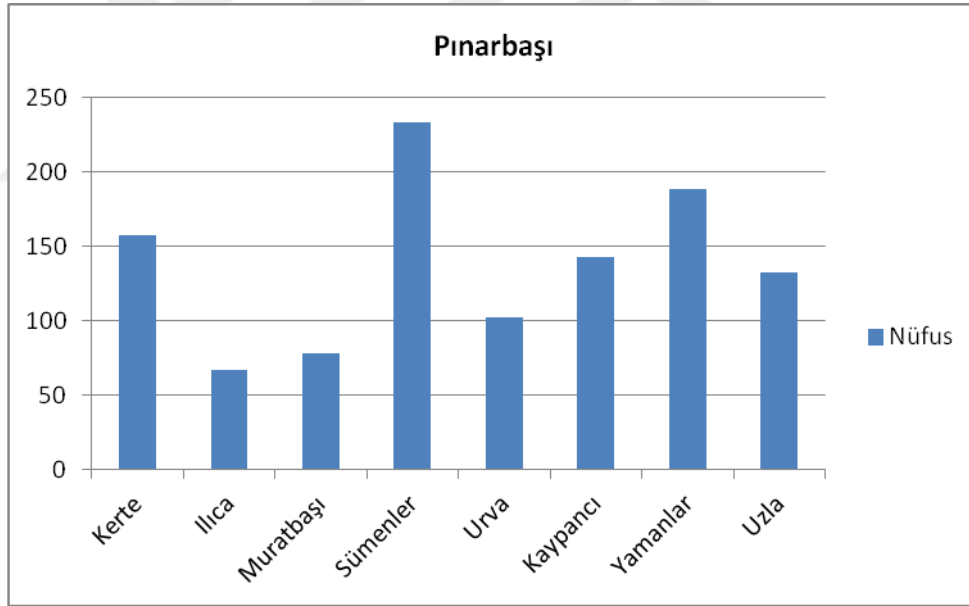
Şekil 3.11. Google Satallite görüntülerinden elde edilen KDMP Tampon Bölge yerleşim deseni (Meydan, 2019)

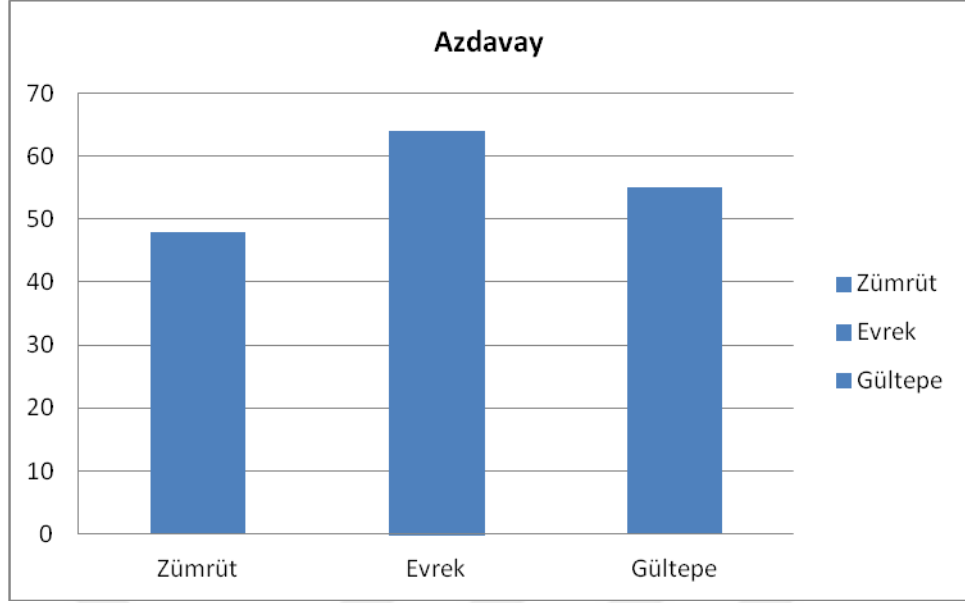
Şekil 3.12. Cide'deki köylerin nüfus verileri (TÜİK, 2018)

Şekil 3.13. Şenpazar'daki köylerin nüfus verileri (TÜİK, 2018)

Şekil 3.14. Pınarbaşı'ndaki köylerin nüfus verileri (TÜİK, 2018)

Şekil 3.15. Azdavay'daki köylerin nüfus verileri (TÜİK, 2018)

3.1.2.2. Tarihi ve Arkeolojik Değerler

Tampon bölgenin Yukarıçeri Mahallesi'nden Okçular Mahallesi'ne varan Tarihi Kiraz Yolu, köylerde bulunan tarihi yapısı bozulmamış konutlar, arkeolojik açıdan öneme sahip Sipahiler, Kemerli, Mantar ve Ejder Mağaraları, Dağlı Kuylucu, Ilgarini, Mendilli ve Kılıçlı Mağaraları Milli Park'ın tarihi ve arkeolojik değerlerini meydana getirmektedir.

3.1.2.3. Ulaşım Ağı

Milli Park'ın parçalı yapısında birden fazla karayolu bağlantısı bulunmaktadır. Kastamonu sınırlarına ulaşımı sağlayan 2 tane ana karayolu ve bu yoldan ayrılan diğer karayolları bulunmaktadır. İlki Kastamonu-Şenpazar-Cide D 759 karayolu bazı kısımlarda 3 şeritli diğer kısımlarda 2 gidiş 2 dönüş dört şeritten meydana gelmekte, diğeri Cide-Kurucaşile-Bartın D 010 karayoludur. Bunların dışında Pınarbaşı ve Azdavay ilçelerinden ulaşım D 759 karayolundan ayrılmakta ve Azdavay'dan geçerek Pınarbaşı ilçe merkezine ve milli parka ulaşmaktadır. Bunun dışında milli park sınırında bulunan köy ve beldelere de karayolu ile bağlantı bulunmaktadır.

3.1.2.4. Hızlı Kırsal Değerlendirme Toplantularından Elde Edilen Veriler

Çalışma alanında yer alan 55 yerleşim biriminin muhtarlarının katıldığı toplantılarda köylere ilişkin sorun ve potansiyeller ile muhtarların sorunlara yönelik çözüm önerileri HKD tekniği ile tartışılmıştır.

Toplantılarda belirlenen konular; turistik altyapı olanakları, turistik üstyapı fırsatları, sosyo-kültürel peyzaj çekiciliği başlıkları altında toplanmış ve her yerleşim biriminde bulunma durumuna göre değerlendirilen bir tablo halinde düzenlenmiştir (Şekil 3.16.). HKD toplantılarından elde edilen veriler; turistik altyapı olanakları, turistik üstyapı fırsatları ve sosyo-kültürel peyzaj çekiciliği uygunluk analizlerinin belirlenmesi amacıyla kullanılmıştır.

İlçe	Yerleşim birimi	Turistik altyapı olanakları					Turistik üstyapı fırsatları					Sosyo-kültürel peyzaj çekiciliği					
		S1	S2	S3	S4	S5	S6	S7	S8	S9	S10	S11	S12	S13	S14	S15	S16
Azdavay	Evlek	✓	✓	X	✓	✓	X	X	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	X
	Gültepe	✓	✓	✓	✓	✓	X	X	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	X
	Zümrüt	✓	✓	X	✓	✓	X	X	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	X
Cide	Akça	✓	✓	X	✓	X	X	X	✓	✓	✓	X	X	✓	✓	✓	X
	Basköy	✓	✓	X	✓	X	X	X	✓	✓	✓	✓	X	✓	✓	✓	X
	Çamdibi	✓	✓	X	✓	✓	X	X	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	Çukurcalı	✓	✓	X	✓	X	X	X	✓	✓	✓	X	X	✓	✓	✓	X
	Dereburcağı	✓	✓	X	✓	X	X	X	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	X
	Döngelce	✓	✓	X	✓	✓	X	X	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	X
	Emirler	X	✓	X	✓	X	X	X	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	X
	Gökçeler	✓	✓	X	✓	X	X	X	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	X
	Güzelyayla	✓	✓	X	✓	✓	✓	X	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	Hacırahmet	✓	✓	X	✓	✓	X	X	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	X
	Hamitli	✓	✓	✓	✓	X	X	X	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	X
	Himmetbeşe	✓	✓	X	✓	X	X	X	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	X
	Isaköy	✓	✓	X	✓	✓	X	X	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	X
	Karakadı	✓	✓	X	✓	X	X	X	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	X
	Kazanlı	✓	✓	X	✓	X	✓	X	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	X
	Kethuda	✓	✓	X	✓	✓	X	X	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	X
	Kezağzı	✓	✓	X	✓	X	X	X	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	X
	Köseli	✓	✓	X	✓	✓	X	X	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	X
	Kumköy	✓	✓	X	✓	X	X	X	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	X
	Kuşçu	✓	✓	✓	✓	✓	X	X	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	X
Mencekli	✓	✓	X	✓	✓	X	X	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	X	
Menük	✓	✓	X	✓	X	X	X	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	X	
Musaköy	✓	✓	X	✓	X	X	X	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	X	
Nanepınarı	✓	✓	X	✓	✓	✓	X	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	X	
Oluçak	✓	✓	X	✓	X	X	X	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	X	
Ortaca	✓	✓	X	✓	X	X	X	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	X	
Ovacık	✓	✓	X	✓	✓	X	X	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	X	

Şekil 3.16. HKD verileri

Not 1: S1. Köyünüzde içilebilir su kaynağına erişim var mı ?, S2. Köyünüzde elektrik hizmeti var mı?, S3. Köyünüzde kanalizasyon sistemi var mı? Düzgün çalışıyor mu?, S4. Köyünüzde televizyon, telefon, radyo ve internet gibi iletişim araçlarına erişim sağlanabiliyor mu?, S5. Köyünüzde konaklama olanağı var mı? (Otel, Konak, Misafirhane, Kamp Alanı, Bungalow gibi), S6. Köyünüzde yiyecek ve içecek olanağı var mı?, S7. Köyünüzde sağlık birimi var mı?, S8. Köydeki yerel halkın ekoturizme olan bakış açısı olumlu mu?, S9. Köyünüzde geleneksel yerleşim dokusu hala korunuyor mu?, S10. Köyünüzde geleneksel sosyal aktiviteler gerçekleştiriliyor mu?, S11. Köyünüzde doğal ve tarihi-arkeolojik değerler bulunmakta mı? (Mağaralar, tarihi kalıntılar, vb.), S12. Köydeki yerel halk ekoturizm potansiyeli olan alanların farkında mı? (Milli Park içinde yer alan önemli doğal ve kültürel değerler (Valla Kanyonu, Ilıca, Şelalesi, Horma Kanyonu, Çatak Kanyonu, Ilgarini Mağarası, Gömeran Kanyonu, Aydos Kanyonu gibi), köyün KDMP Tampon Bölgesi'nde yer alması, vb.), S13. Köyünüzde ekoturizm aktiviteleri gerçekleştiriliyor mu? (Bitki izleme, yaban hayatı gözlemleme, doğa fotoğrafçılığı, mağaracılık, doğa yürüyüşü, olta balıkçılığı, kampçılık, bisiklet-atv turu, çiftlik turizmi, vb.), S14. Köy halkı okur yazar mı?, S15. Köyünüzde genç nüfus var mı?, S16. Köyünüzde insan kaynakları (rehber vb.) var mı?.

Not 2: "√" Var/Evet, "X" Yok/Hayır ifade etmektedir.

3.2. Yöntem

Evrensel ve ülkesel açıdan büyük öneme sahip olan KDMP'nın Ekoturizm Potansiyelinin Belirlenmesi adlı çalışmanın yöntemi 4 aşamalı olarak gerçekleştirilmiştir.

1. Aşama

Çalışmada ekoturizm potansiyelini ECOS yöntemi ile belirleyerek gelişim stratejilerini oluşturmak amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda zengin doğal ve kültürel kaynak değerlerine sahip olan KDMP'nın Kastamonu il sınırlarındaki bölümü araştırma alanı olarak seçilmiştir. Belirlenen amaca, konuya ve alana ilişkin yerli ve yabancı kaynaklardan literatür taramaları derlenmiştir. Sonrasında KDMP'nın kaynak değerlerinin tespit edilmesi amacıyla büro ve arazi çalışmaları gerçekleştirilmiştir.

II. Aşama

Ekoturizm potansiyelinin belirlenmesinde 5 ana bileşen (doğal peyzaj çekiciliği, ulaşılabilirlik, turistik altyapı olanakları, turistik üstyapı fırsatları, sosyo-kültürel peyzaj çekiciliği), 21 değerlendirme faktörü ve 28 alt kriter belirlenmiştir. Değerlendirme faktörleri ve alt birimlerinin belirlenmesinde çalışmanın amacı, alanın özellikleri, uzman görüşleri ve kullanıcı grubunun durumu yol gösterici olmuştur. Her değerlendirme faktörü önem derecesine göre 1'den 4'e kadar (1= Uygun Değil; 2=Az Uygun; 3=Uygun; 4=Çok uygun) şeklinde puanlanmış ve KDMP tampon bölgesinde yer alan 55 köye uygulanmıştır (Şekil 3.17.).

EKOTURİZM KAYNAKLARININ DOĞAL PEYZAJ ÇEKİCİLİĞİ			UD
1.İklim	Yağış Etkinlik İndeksi	Nemli (B3, B2, B1)	4
		Yarı Nemli (C2)	2
	Sıcaklık Etkinlik İndeksi	1.Derece Mezotermal	3
		2.Derece Mezotermal	4
		0 - 375 m.	4
		375 - 750 m.	3
Yükseklik Artışı (m)	750 - 1125 m.	2	
	1125 - 1500 m.	1	
	%0-20	4	
	%20-40	3	
2.Topografik Yapı	Eğim Durumu (%)	%40 ve üzeri	2
		G., G.D, G.B	4
		D.,B.,	2
Bakı Durumu	K., KD., KB	1	
	IV, I.Sınıf	1	
	III.Sınıf	2	
3.Toprak	Arazi Yetenek Sınıfları	IV.Sınıf	3
		VI., VII. Sınıf	4
		Hiç veya Çok Az	4
Erozyon Derecesi	Orta	3	
	Şiddetli	2	
	Çok Şiddetli, IV	1	
4.Jeolojik Yapı	Jeolojik Formasyon (Yaş)	Üst Senoniyen, Kuvaterner	1
		Diğer Formasyonlar	4
ULAŞILABİLİRLİK			
5.Ekoturizm Kaynaklarına Ulaşım	Su Kaynaklarına Ulaşım/ Kıyıya Ulaşım	0 - 9000 m.	4
		9000 - 18.000 m.	3
		18.000 - 27.000 m.	2
	Su Kaynaklarına Ulaşım/ Akarsu Kaynaklarına Ulaşım	27.000 - 36.000 m.	1
		0 - 3000 m.	4
		3000 - 6000 m.	3
Karayollarına Ulaşım	6000 - 9.000 m.	2	
	9.000 - 12.000 m.	1	
	0 - 5000 m.	4	
	5000 - 10.000 m.	3	
Doğal Kaynak Değerlerine Ulaşım	10.000 - 15.000 m.	2	
	15.000 - 20.000 m.	1	
	0 - 5000 m.	4	
	5000 - 10.000 m.	3	
TURİSTİK ALTYAPI OLANAKLARI			
6. İçilebilir Suya Erişim	Mevcut Olma	4	
7. Elektrik Hizmeti	Mevcut Olma	4	
8. Kanalizasyon Sistemi	Mevcut Olma	4	
9. İletişim Araçlarına Erişim	Mevcut Olma	4	
TURİSTİK ÜSTYAPI FIRSATLARI			
10. Konaklama Olanakları	Mevcut Olma	4	
11. Yiyecek-İçecek Olanakları	Mevcut Olma	4	
12. Sağlık Birimleri	Mevcut Olma	4	
SOSYO-KÜLTÜREL PEYZAJ ÇEKİCİLİĞİ			
13. Yerel Halkın Turizm Perspektifi	Mevcut Olma	4	
14. Geleneksel Yerleşim Dokusu	Mevcut Olma	4	
15. Geleneksel Sosyal Aktiviteler	Mevcut Olma	4	
16. Doğal ve Tarihi Arkeolojik Değerlerin Varlığı	Mevcut Olma	4	
17. Yöre Halkının Ekoturizm Potansiyeli Olan Alanların Farkında Olması	Mevcut Olma	4	
18. Mevcut Ekoturizm Aktiviteleri	Mevcut Olma	4	
19. Okur Yazar İnsan	Mevcut Olma	4	
20. Genç Nüfus	Mevcut Olma	4	
21. İnsan Kaynakları (Rehber vb.)	Mevcut Olma	4	

Şekil 3.17. Uygunluk tablosu (Meydan, 2020)

Çalışmada kullanılan 5 ana bileşen; arazi sörveyleri, uzaktan algılama ve HKD Tekniği kullanılarak bir CBS yazılımı olan ArcGIS veritabanına işlenmiştir. Doğal kaynak değerlerine ilişkin değerlendirme faktörlerinin belirlenmesinde ulusal ve uluslararası erişilebilir veri tabanı sistemleri ile kurum ve kuruluşlardan elde edilen mevcut durum haritaları kullanılmıştır. Ulaşılabilirlik analizlerinin değerlendirilmesinde önemli ekoturizm doğal kaynak değerleri olan; Ilgarini

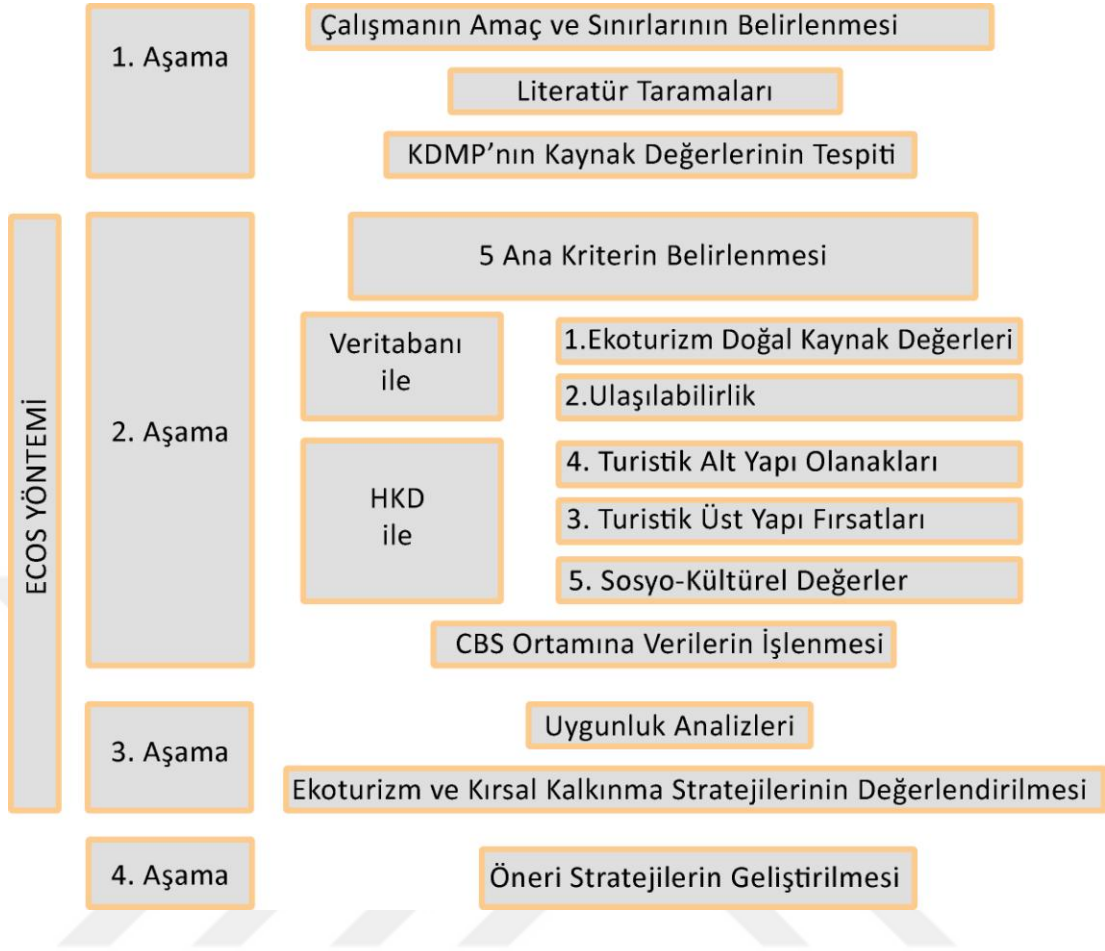
Mağarası, Valla Kanyonu, Loç Vadisi, Dağlı Kuylucu, Aydos Kanyonu, Horma Kanyonu ve Çatak Kanyonu gibi değerlere olan ulaşılabilirlik, D 765 ve D 010 karayollarına ulaşılabilirlik, KDMP iz düşümünde kalan Karadeniz sahil şeridine olan ulaşılabilirlik ve çalışma alanı içinde bulunan Devrekani Çayı, Aydos Çayı, Zara Çayı gibi önemli akarsulara olan ulaşılabilirlik kriterleri belirlenmiştir. HKD tekniği kullanılarak turistik alt yapı olanakları olan; içilebilir su kaynağı, elektrik hizmeti, kanalizasyon sistemi ve iletişim araçları, turistik üstyapı fırsatlarını oluşturan; konaklama olanağı, yiyecek-içecek olanağı ve sağlık birimi ile yöre halkının ekoturizm perspektifi, geleneksel yerleşim dokusu, geleneksel sosyal aktiviteler, doğal ve tarihi-arkeolojik değerler, milli park farkındalığı, mevcut rekreasyonel aktiviteler, okur-yazar oranı, genç nüfus çeşitliliği ve insan kaynaklarından meydana gelen sosyo kültürel peyzaj çekiciliği belirlenmiştir.

III. Aşama

Her kriter ile ilgili 15 farklı harita oluşturulmuş ve 5 farklı haritada ECOS yöntemiyle oluşturulan temel değerlendirme kriterlerine ve uygunluk analizine göre birleştirilerek sentezlenmiştir (McHarg, 1969). Çalışma alanında yürütülen HKD; kaymakamlık, devlet ajansları, yerel halkı temsil eden köy muhtarları ve üniversiteden oluşan bir grupla gerçekleştirilmiştir. Her bir köyün ekoturizme uygunluğu konusundaki toplam puanları, ilgili analizler ve değerlendirmeler sonucunda araştırma alanına yönelik bir sentez kağıdı oluşturulup puanlarının toplanmasıyla hesaplanmıştır. KDMP Tampon Bölgesi'nde yer alan 55 köyün dört puan ölçeğinde belirlenmesi için her bir köyün puanlarının toplanması ile ekoturizm potansiyeli açısından belirlenen 28 kriter olarak hesaplanmıştır. Belirlenmiş olan 28 kriter, 66 ve 90 puan arasında değişmektedir. Maksimum ve minimum puanlar arasındaki fark dördü bölüme göre 4 eşit bölüme ayrılarak değer aralıklarına göre sıralama yapılarak "en uygun" (84-90), "uygun" (78-84), "az uygun" (72-78), "uygun değil" (66-72) olarak belirlenmiştir (Akpınar, 1994; Uzun vd., 2010).

IV. Aşama

Sonuç olarak ekolojik açıdan peyzaj planlama yaklaşımı baz alınarak ekoturizm odaklı sürdürülebilir kırsal kalkınma stratejileri geliştirilmiştir.

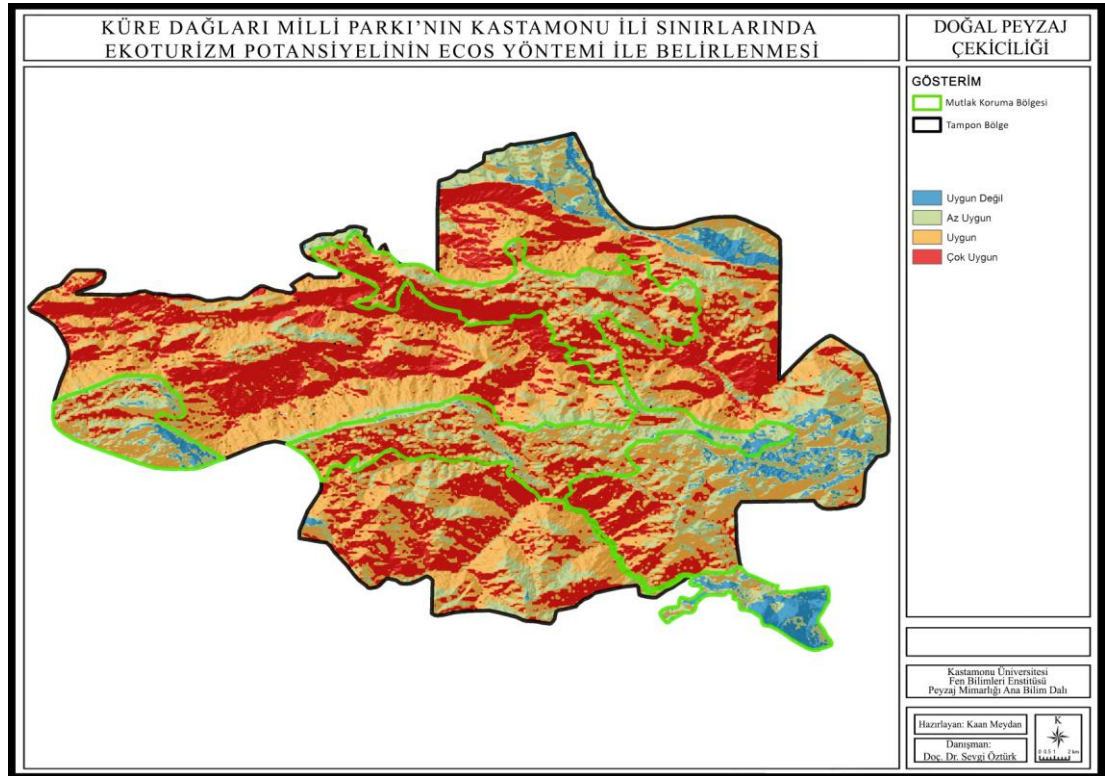
Şekil 3.18. Yöntem akış şeması (Meydan, 2020)

4. BULGULAR

Doğal peyzaj çekiciliği, ulaşılabilirlik, turistik altyapı olanakları, turistik üstyapı fırsatları ve sosyo-kültürel peyzaj çekiciliği olmak üzere 5 ana bileşenin uygunluğu kendi içlerinde değerlendirme faktörlerinin çakıştırılmasıyla belirlenmiştir.

4.1. Doğal Peyzaj Çekiciliği Uygunluk Analizi

Doğal peyzaj çekiciliğinin uygunluğunu belirleyen alt kriterler; iklim özellikleri, yükseklik artışı, eğim durumu ve bakı durumundan meydana gelen topoğrafik yapı, arazi yetenek sınıfı ile erozyon derecesinden meydana gelen toprak yapısı ve jeolojik yapı olmuştur. Her kriterin ArcGIS veritabanında yer alan "Map Algebra" aracının altında yer alan "Raster Calculator" analizi kullanılarak çakıştırılması, doğal peyzaj çekiciliğinin uygunluk haritasını ortaya çıkarmıştır. Doğal peyzaj çekiciliği uygunluk değer aralıkları ; "en uygun" (27-31 puan), "uygun" (25-27 puan), "az uygun" (23-25 puan) ve "uygun değil" (19-23 puan) olarak belirlenmiştir (Şekil 4.1.).

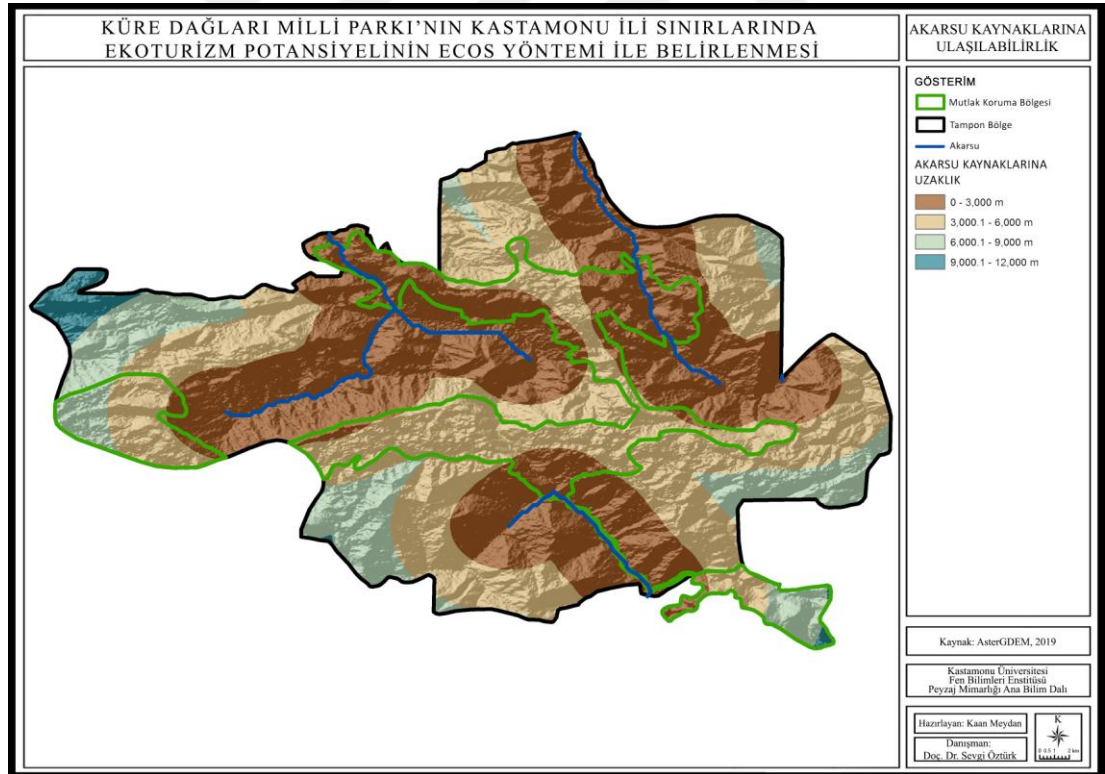
Şekil 4.1. Doğal peyzaj çekiciliği uygunluk analizi (Meydan, 2019)

4.2. Ulaşılabilirlik Analizleri

Ekoturizm kaynaklarına ulaşımı değerlendirme faktörü altında; akarsu kaynaklarına, Karadeniz kıyı şeridine, karayollarına ve doğal kaynak değerlerine ulaşılabilirlik olmak üzere 4 adet ulaşılabilirlik analizinin aldığı puan değerleri sonucunda uygunluk haritaları elde edilmiştir.

4.2.1. Akarsu Kaynaklarına Ulaşılabilirlik

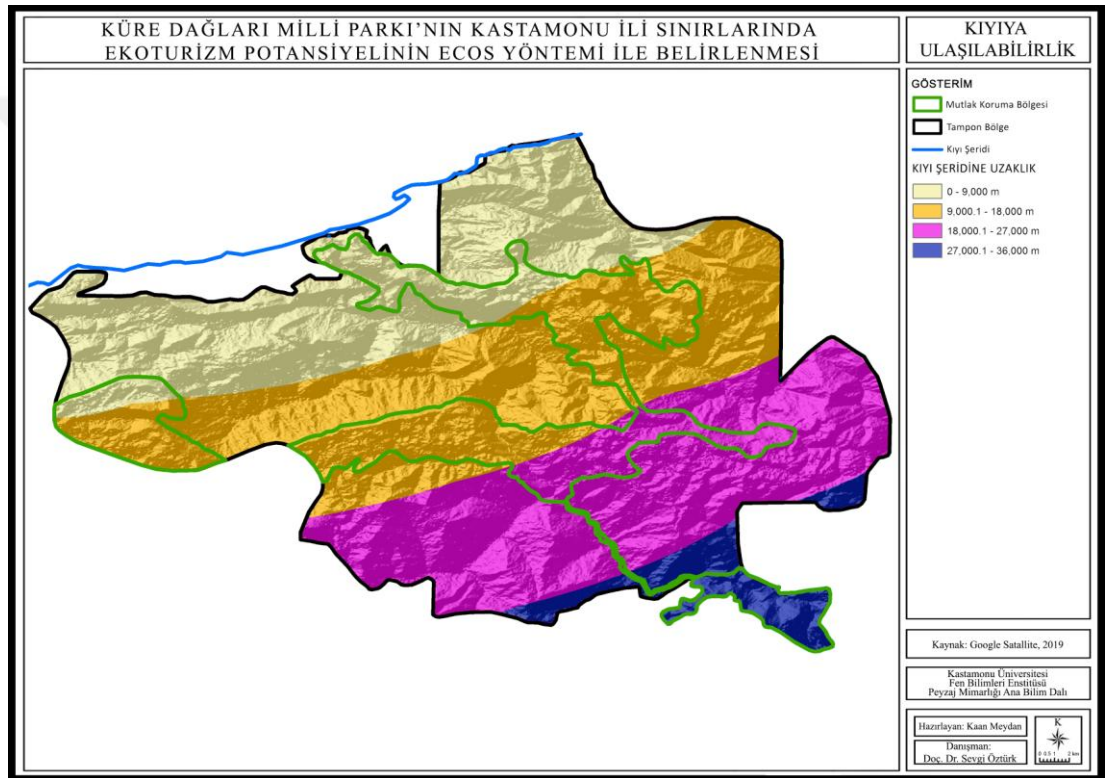
Alan içinde bulunan akarsu kaynakları; Devrekani, Aydos ve Zara Çayı'dır. Analiz yapılırken bu akarsu kaynakları ve alan sınırları dikkate alınmış, ArcGIS yazılımının "Distance" aracı altında bulunan "Euclidean Distance" analizi yapılarak 0-3 km, 3.1-6 km, 6.1-9 km ve 9.1-12 km olmak üzere akarsu kaynaklarına ulaşılabilir olan alanlar 4 aralık olarak haritalandırılmıştır (Şekil 4.2.).

Şekil 4.2. Akarsu kaynaklarına ulaşılabilirlik analizi (Meydan, 2019)

4.2.2. Kıyıya Ulaşılabilirlik

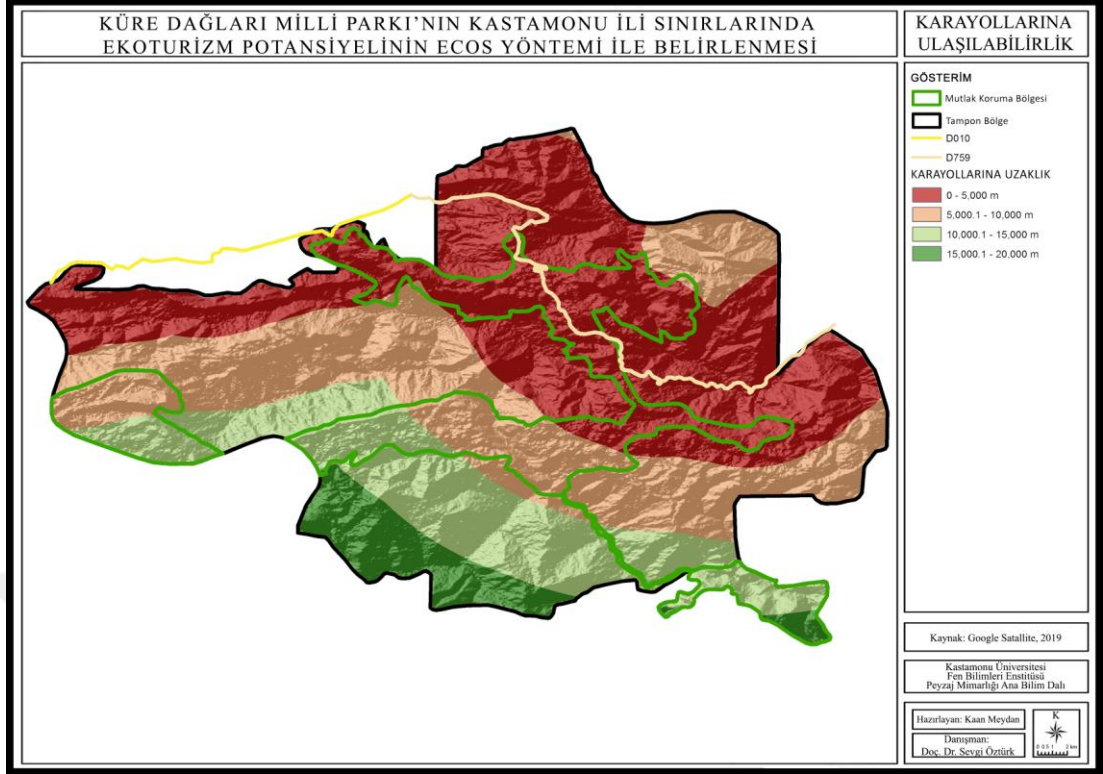
Araştırma alanından sahil kıyısına ulaşılabilirliğin hesaplanması için alan sınırları ve kıyı şeridi baz alınarak "Distance" aracı altında bulunan "Euclidean Distance" analizi kullanılmış, kıyı şeridi ile alanın en uç noktası arasındaki mesafeler hesaplanmıştır. Hesaplama sonucunda kıyıya 0-9 km, 9.1-18 km, 18.1-27 km ve 27.1-36 km olmak üzere 4 uzaklık aralığında kıyıya ulaşılabilirlik analizi haritalandırılmıştır (Şekil 4.3.).

Şekil 4.3. Kıyıya ulaşılabilirlik analizi (Meydan, 2019)

4.2.3. Karayollarına Ulaşılabilirlik

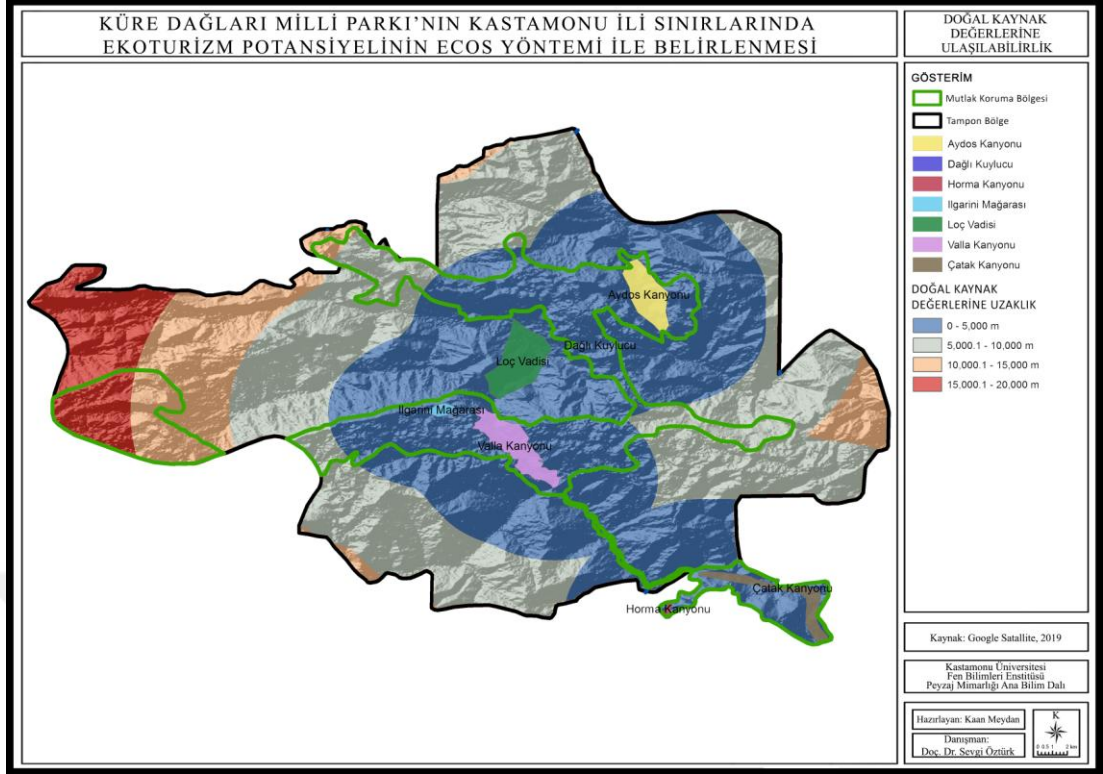
Alan içinde bulunan D 759 ve D 010 karayollarının çalışma alanı sınırlarına olan uzaklığı baz alınarak yapılan analizde "Distance" aracı altında bulunan "Euclidean Distance" analizi kullanılarak 0-5 km, 5.1-10 km, 10.1-15 km ve 15.1-20 km olmak üzere dört uzaklık aralığı belirlenmiştir (Şekil 4.4.).

Şekil 4.4. Karayollarına ulaşılabilirlik analizi (Meydan, 2019)

4.2.4. Ekoturizm Doğal Kaynak Değerlerine Ulaşılabilirlik

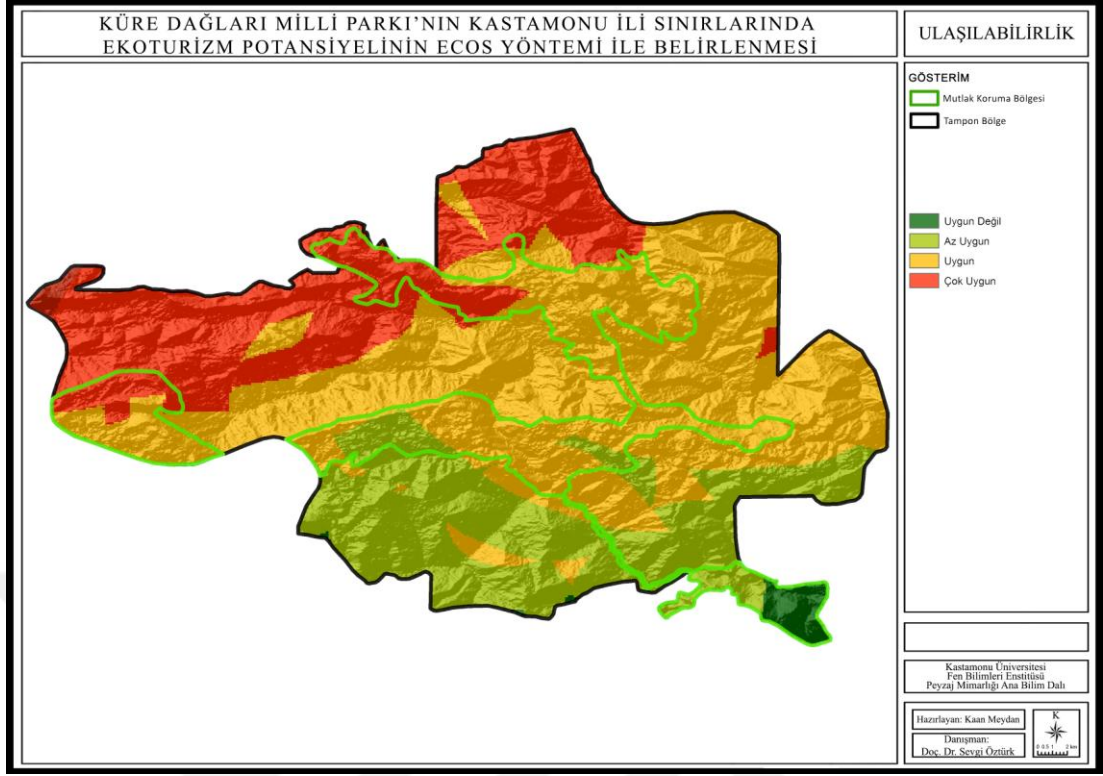
Alan içinde bulunan; Dağlı Kuyulucu, Ilgarini Mağarası, Loç Vadisi, Aydos, Horma, Valla ve Çatak Kanyonu gibi önemli ekoturizm kaynak değerlerine ulaşılabilirliğin hesaplanabilmesi için bu kaynak değerleri ArcGIS ortamına işlenmiş ve alan sınırları dikkate alınarak "Distance" aracı altında bulunan "Euclidean Distance" analizi yapılarak dört uzaklık aralığı belirlenmiştir (Şekil 4.5.). Bu aralıklar; 0-5 km, 5.1-10 km, 10.1-15 km ve 15.1-20 km şeklindedir.

Şekil 4.5. Ekoturizm doğal kaynak değerlerine ulaşılabilirlik analizi (Meydan, 2019)

4.2.5. Ulaşılabilirlik Bakımından Uygunluk Analizi

Ulaşılabilirlik ana bileşeni altında uygunlukları belirlenen kıyıya ulaşım, akarsu kaynaklarına ulaşım, karayollarına ulaşım ve ekoturizm kaynak değerlerine ulaşım analizleri çakıştırılarak ulaşılabilirlik bakımından genel uygunluk tespit edilmiştir. Bu açıdan alan; "Uygun Değil" (4 - 6.75 puan), "Az Uygun" (6.75 - 9.5 puan), "Uygun" (9.5 - 12.25 puan) ve "Çok Uygun" (12,25 - 15 puan) olmak üzere 4 bölüme ayrılmıştır (Şekil 4.6.). Ulaşılabilirliğin genel uygunluk haritası ArcGIS veritabanında "Map Algebra" aracının altında bulunan "Raster Calculator" aracılığı ile belirlenmiştir.

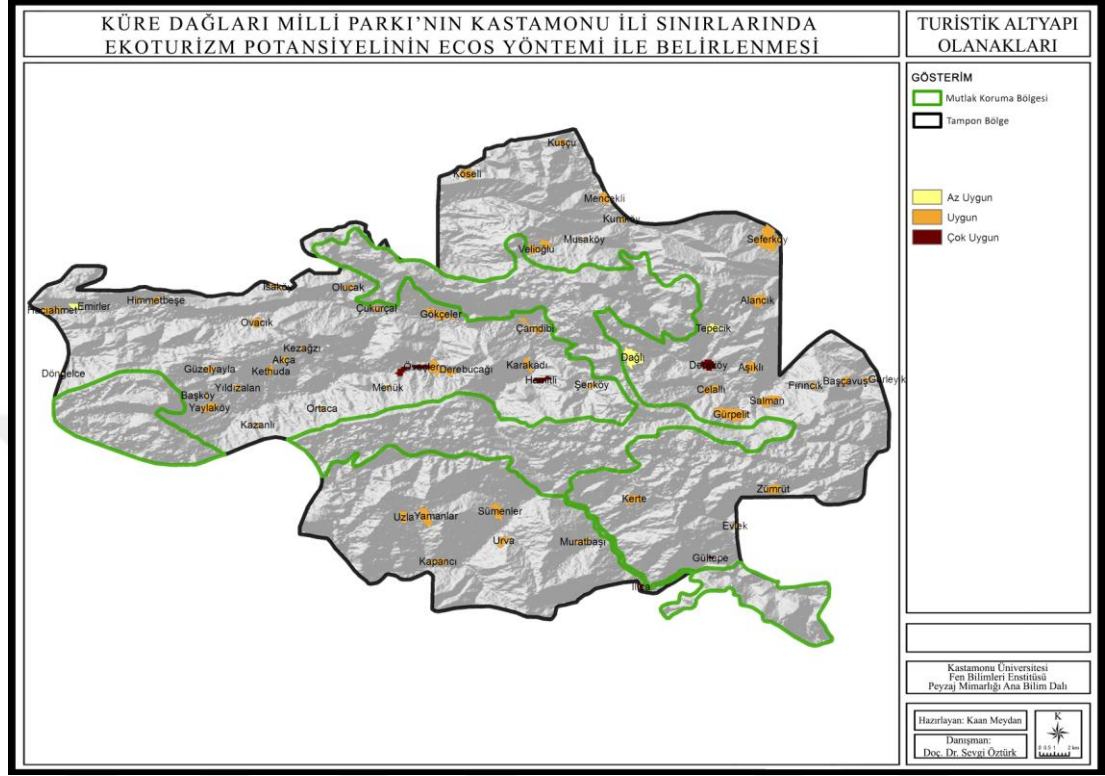

Şekil 4.6. Ulaşılabilirlik bakımından uygunluk analizi (Meydan, 2019)

4.3. Turistik Alt Yapı Olanaklarına Uygunluk Analizi

HKD görüşmeleri ile belirlenen turistik alt yapı olanaklarının değerlendirme faktörleri; içilebilir suya erişim, elektrik hizmeti, kanalizasyon sistemi, iletişim araçlarına erişimin mevcut olmasıdır. Bu faktörlerden belirlenen uygunluk değerleri ArcGIS ortamında "az uygun", "uygun" ve "çok uygun" olarak belirlenmiştir. Tepecik, Emirler ve Dağlı yerleşimleri "0-8 arası puan" olarak "az uygun" köyler olmuştur. Dağlı Köyü'nde, Türkiye'nin ağız en geniş (Yaklaşık 100 m.) dikey mağarası olan Dağlı Kuylucu bulunmasına rağmen alt yapı olanaklarının yetersiz olması sebebiyle az uygun çıkmıştır. "Uygun" köyler "8-12" arası puan alan; Hacıahmet, Himmetbeşe, Döngelce, Nanepınarı, Güzelyayla, Başköy, Yaylaköy, Yıldızalan, Kazanlı, Kethuda, Akça, Kezağzı, Ovacık, İsaköy, Ortaca, Olucak, Kuçukçal, Menük, Derebucağı, Gökçeler, Çamdibi, Karakadı, Şenköy, Uzla, Yamanlar, Kapancı, Sümenler, Urva, Muratbaşı, Kerte, Evlek, Zümrüt, Gürleyik, Başçavuş, Fırıncık, Salman, Gürpelit, Celallı, Aşıklı, Alancık, Seferköy, Musaköy, Velioglu, Kumköy, Mencekli, Kuşçu ve Köseli köyleridir. "Çok uygun" köyler ise "12-16" arası puan alan Öveçler, Hamitli, Dereköy, Ilıca ve Gültepe köyleridir. Bu

köylerin "çok uygun" olmasını belirleyen ve diğer köylerden ayıran faktör kanalizasyon sistemine sahip olmalarıdır (Şekil 4.7.).

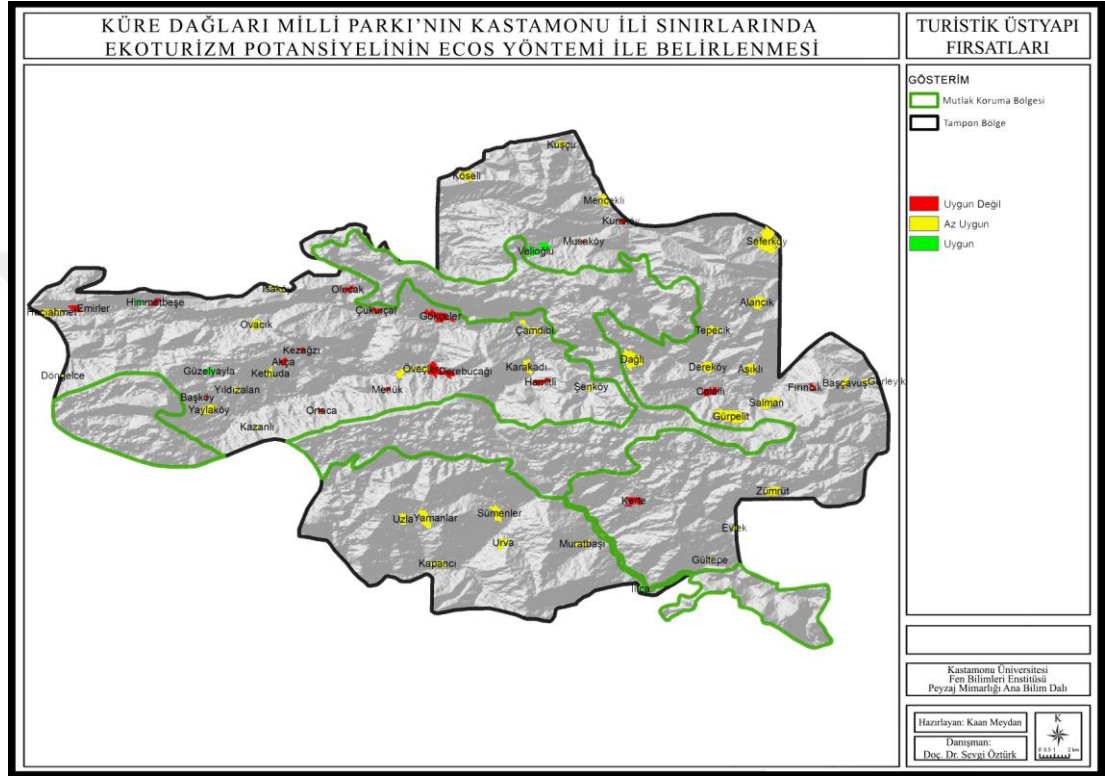

Şekil 4.7. Turistik altyapı olanakları uygunluk analizi (Meydan, 2019)

4.4. Turistik Üstyapı Fırsatlarına Uygunluk Analizi

HKD görüşmeleri ile tespit edilen turistik üst yapı fırsatlarının belirlenmesinde; konaklama olanağı, yiyecek-içecek olanağı, sağlık birimlerinin bulunup bulunmaması faktörleri dikkate alınmıştır. Bu faktörler ArcGIS ortamında tüm köylerin puanlanması ile "uygun değil", "az uygun" ve "uygun" olarak belirlenmiştir. Turistik üst yapı fırsatlarına "Uygun değil" olarak belirlenen köyler puan alamayan; Emirler, Himmetbeşe, Başköy, Akça, Kezağzı, Ortaca, Menük, Olucak, Çukurçal, Gökçeler, Derebucağı, Hamitli, Kerte, Celallı, Musaköy ve Kumköydür. "Az uygun" olan köyler 4 puan alan; Haciahmet, İsaköy, Ovacık, Yaylaköy, Yıldızalan, Kethuda, Kazanlı, Öveçler, Uzla, Yamanlar, Kapancı, Çamdibi, Karakadı, Sömenler, Uruva, Muratbaşı, Şenköy, Gültepe, Evrek, Zümrüt, Gürleyik, Başçavuş, Salman, Gürpelit, Aşıklı, Dereköy, Dağlı, Tepecik, Alancık, Seferköy, Mencekli, kuşçu ve Köseli köyüdür. "Uygun" köyler ise 8 puan alan, Güzelyayla, Velioğlu ve Ilıca köyüdür.

(Şekil 4.8.). Çalışma alanı içinde yer alan yerleşimlerde herhangi bir sağlık birimi bulunmamasından dolayı bu etken altında çok uygun bir köye rastlanmamıştır. "Uygun" olarak belirlenen köyleri ise diğer köylerden ayıran faktör yeme-içme olanaklarına sahip olmalarıdır. "Az Uygun" olarak belirlenen köylerde sadece konaklama olanağı vardır.

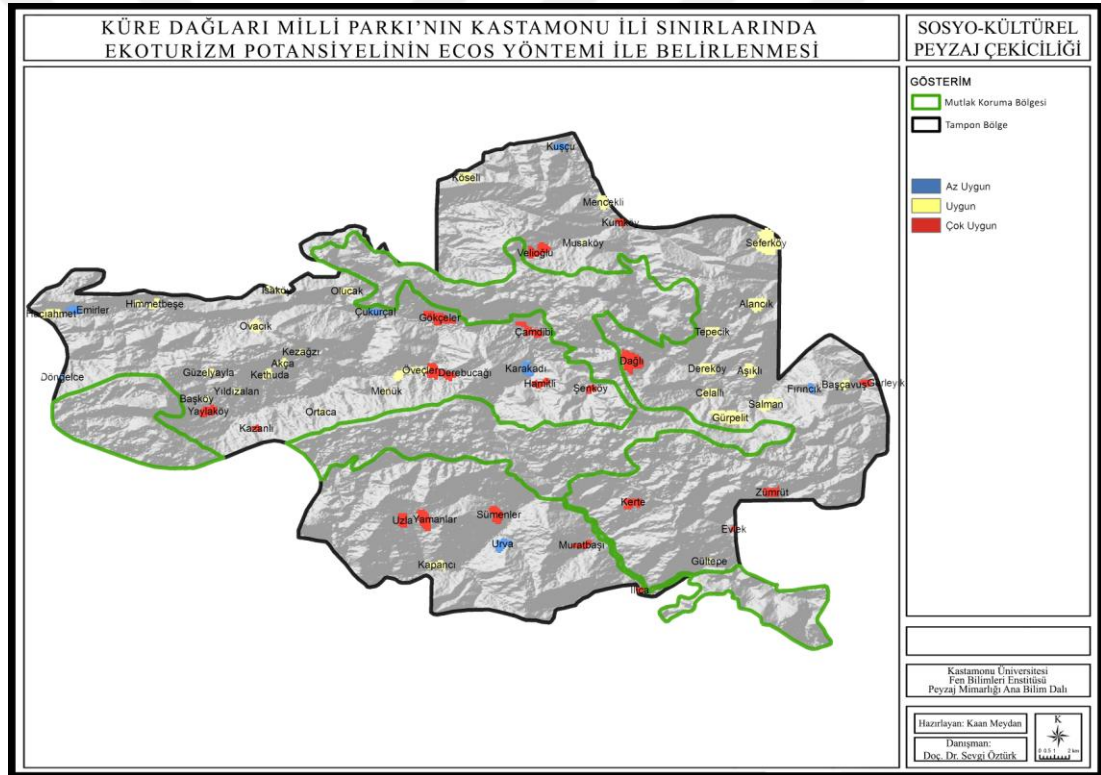

Şekil 4.8. Turistik üstyapı fırsatları uygunluk analizi (Meydan, 2019)

4.5. Sosyo Kültürel Değerlere Uygunluk Analizi

HKD görüşmeleri ile belirlenen sosyo-kültürel peyzaj çekiciliğine uygunluk değerlerinin belirlenmesinde yerel halkın ekoturizm perspektifi, geleneksel yerleşim dokusu, geleneksel sosyal aktiviteler, doğal ve tarihi arkeolojik değerlerin varlığı, yerel halkın ekoturizm farkındalığı, mevcut ekoturizm aktiviteleri, okuryazar sayısı, genç nüfus ve insan kaynakları etkenleri dikkate alınmıştır. Bu faktörler ArcGIS ortamında tüm köylerin puanlanması ile "az uygun", "uygun" ve "çok uygun" olarak belirlenmiştir. Sosyo-kültürel peyzaj çekiciliğine "Az uygun" olarak belirlenen köyler "16-18" puan aralığındaki; Emirler, Döngelce, Çukurçal, Karakadı, Urva, Fırıncık ve Kuşçu köyüdür. "Uygun" olarak belirlenen köyler "18-27" puan

aralığındaki; Hacıahmet, Himmetbeşe, Nanepınarı, Güzelyayla, Başköy, Yıldızalan, Kethuda, Akça, Kezağzı, Ovacık, İsaköy, Olucak, Ortaca, Menük, Öveçler, Kapancı, Gültepe, Gürpelit, Salman, Başçavuş, Aşıklı, Celallı, Dereköy, Tepecik, Alancık, Seferköy, Musaköy, Mencekli ve Köseli köyleridir. "Çok uygun" olarak belirlenen köyler ise "27-36" puan aralığındaki; Yaylaköy, Kazanlı, Derebucağı, Gökçeler, Çamdibi, Hamitli, Şenköy, Uzla, Yamanlar, Sümenler, Muratnaşı Ilıca, Kerte, Evlek, Zümrüt, Gürleyik, Dağlı, Velioglu ve Kumköydür (Şekil 4.9.). "Çok uygun" olarak belirlenen köyleri diğer köylerden ayıran faktörler genel olarak; doğal ve tarihi arkeolojik değerlerin bulunması, yerleşim içinde ekoturizm faaliyetlerinin mevcut olması, genç nüfus olması ve insan kaynakları (rehber olması) gibi faktörlerdir.

Şekil 4.9. Sosyo-kültürel peyzaj çekiciliği uygunluk analizi (Meydan, 2019)

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Ekoturizm, diğer turizm türlerinden farklı olarak çevresel niteliğin yüksek olduğu turizm tipidir. İnsan etkilerinin negatif sonuçlarının minimuma indirgenmesine ve yöre halkının katılımına dayanmaktadır. Karar verici mekanizmaların gerekli stratejileri belirlerken oldukça hassas olması gerekmektedir. Ekoturizm faaliyetlerinin uygulanabilir olması için kaynak değerlerinin ekolojik dengesinin korunmasını sağlamak ve ziyaretçilerin rekreatif aktivitelerinin niteliğini uzun vadede arttırarak memnuniyetin en üst düzeye çıkarılması ikilemine bağlı olmaktadır. Ekoturizmin potansiyelinin yüksek olduğu bilinen KDMP'nda bu potansiyeli doğru değerlendirmek büyük önem taşımaktadır. Çalışma alanında bu istihdam fırsatlarının doğru bir şekilde kullanılmasının sağlanması ve katılımın arttırılması gerekmektedir.

Çalışma alanındaki kırsal yerleşimler ile ilçe merkezleri arasındaki mesafenin artmasıyla orman çeperine yaklaşıldıkça, kırsal yerleşimlerin gelir düzeyi azalmakta ve yaban hayatının zararları insan yaşamının koşullarını tehlikeye atmaktadır. Kırsal yerleşimlerin yaşam standartlarının ve gelir düzeylerinin arttırılmasında ekoturizm kaynak değerlerinin geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu bakımdan ECOS yöntemi, çalışma alanının ekoturizm potansiyelinin saptanıp geliştirilmesinde uygulanmış avantajlı bir yöntemdir.

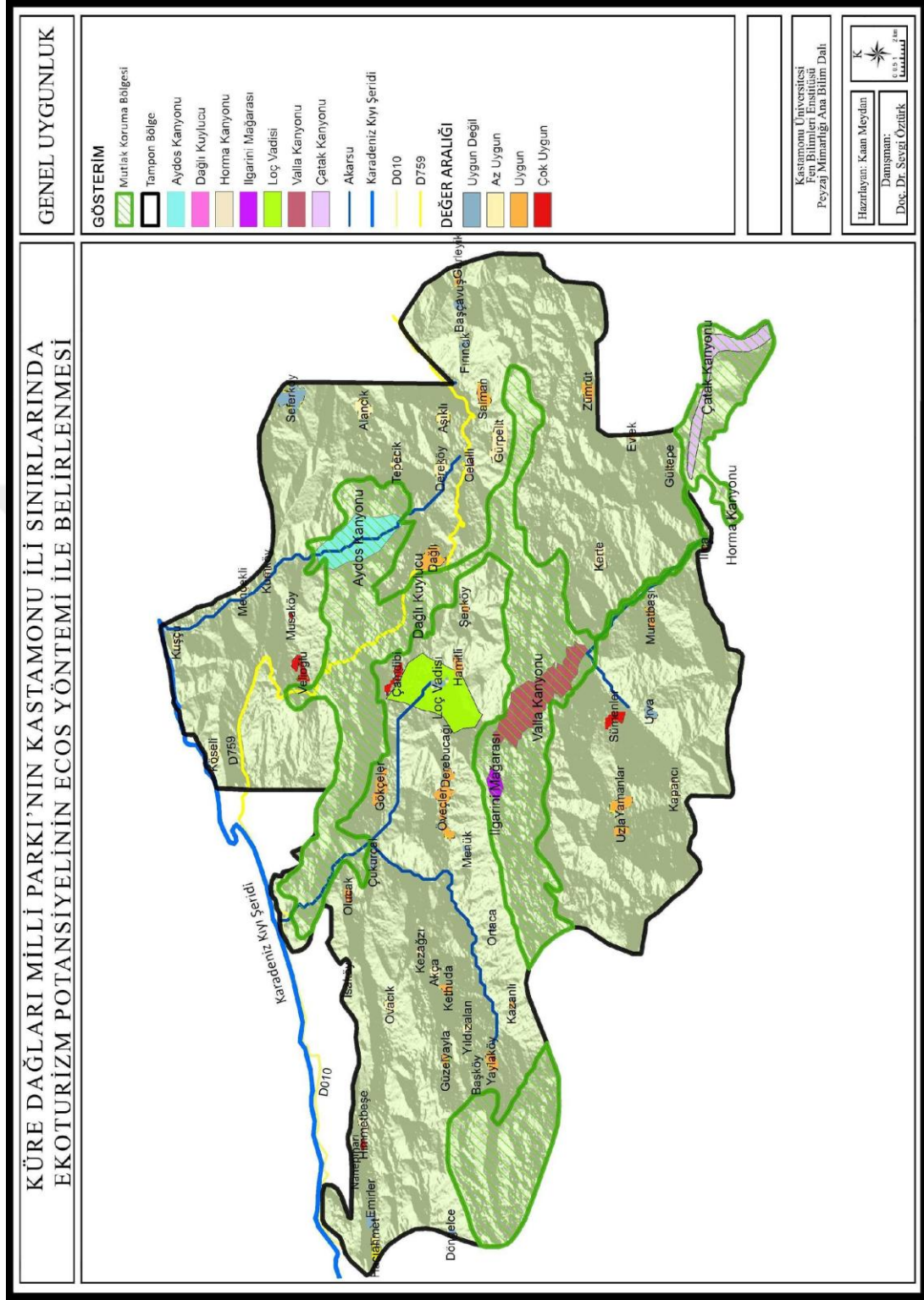
ECOS yönteminde ekoturizm kaynak değerlerinin belirlenmesi için sekiz temel bileşen kullanılırken (Boyd ve Butler, 1996), bu çalışmada beş temel bileşen belirlenmiştir. Bu da, ECOS yönteminin coğrafi farklılıklar gözetilmeksizin küresel çapta uygulanabilirliğini kanıtlar niteliktedir. ECOS' un beş ana bileşeni olan; doğal peyzaj çekiciliği, ulaşılabilirlik, turistik alt yapı olanakları, turistik üst yapı fırsatları ve sosyo-kültürel peyzaj çekiciliği uygunluk analizleri ile ArcGIS veritabanı eklentisi "Map Algebra" aracının alt aracı olan "Raster Calculator" ile uygunluk puan değerleri toplanarak sentezlenmiş ve sonuç olarak genel uygunluk haritasında en düşük ve en yüksek puan aralığı elde edilmiştir. Elde edilen puan aralığının aritmetik ortalaması alınarak, genel uygunluk analizi dört aralık şeklinde belirlenmiştir. Bu puan aralıklarına göre 66-72 puan aralığı "uygun değil", 72-78 puan aralığı "az

uygun", 78-84 puan aralığı "uygun" ve 84-90 puan aralığı "çok uygun" olan köyleri ifade etmektedir. (Şekil 5.1).

Puanlama yardımı ile ekoturizm potansiyeli belirlenen köylerin uygunluk aralıklarının dağılımı Tablo 5.1'te verilmiştir.

Tablo 5.1. *Ekoturizm potansiyeline göre köylerin uygunluk aralıkları*

Uygunluk Aralıkları	Uygun Değil	Emirler	Menük	Başçavuş	Seferköy
		Döngelce	Ortaca	Fırıncık	Karakadı
		Başköy	Urva	Çukurçal	
	Az Uygun	Himmetbeşe	Ovacık	Yıldızalan	Akça
		Gürpelit	Kerte	Kapancı	Kezağzı
		Celallı	Aşıklı	Dereköy	Tepecik
		Alancık	Kumköy	Mencekli	Kuşçu
		Köseli	İsaköy	Hacıahmet	
	Uygun	Güzelyayla	Yaylaköy	Kethuda	Kazanlı
		Olucak	Öveçler	Gökçeler	Derebucağı
		Uzla	Yamanlar	Hamitli	Şenköy
		Muratbaşı	Evlek	Gültepe	Zümrüt
		Gürleyik	Salman	Dağlı	
	Çok Uygun	Nanepınarı	Sümenler	Ilıca	Çamdibi
		Velioğlu	Musaköy		

Şekil 5.1. Genel uygunluk (Meydan, 2019)

Uygunluk bakımından "en uygun" olan köyler detaylı şekilde irdelenerek ekoturizm potansiyelleri incelenmiştir. Bu köyler, diğer köylerin sürdürülebilir kalkınmasına örnek teşkil eden köylerdir.

Ilca Köyü

Pınarbaşı ilçesine bağlı bir yerleşim olan Ilca'da turistik altyapı olanakları bakımından; içilebilir suya erişim, elektrik hizmeti, iletişim araçlarına erişim ve kanalizasyon sistemi bulunmaktadır. Üstyapı fırsatları incelendiğinde köy içinde seyyar yiyecek-içecek satılan, butik şeklinde bir restoran bulunmaktadır (Şekil 5.2.). Konaklama imkanı olarak köy içinde 56 yatak kapasiteli bir tesis bulunmakta ve bahçesinde aynı zamanda kamping yapılabilir (Şekil 5.3.), köy misafirhanesi ise yapım aşamasındadır.

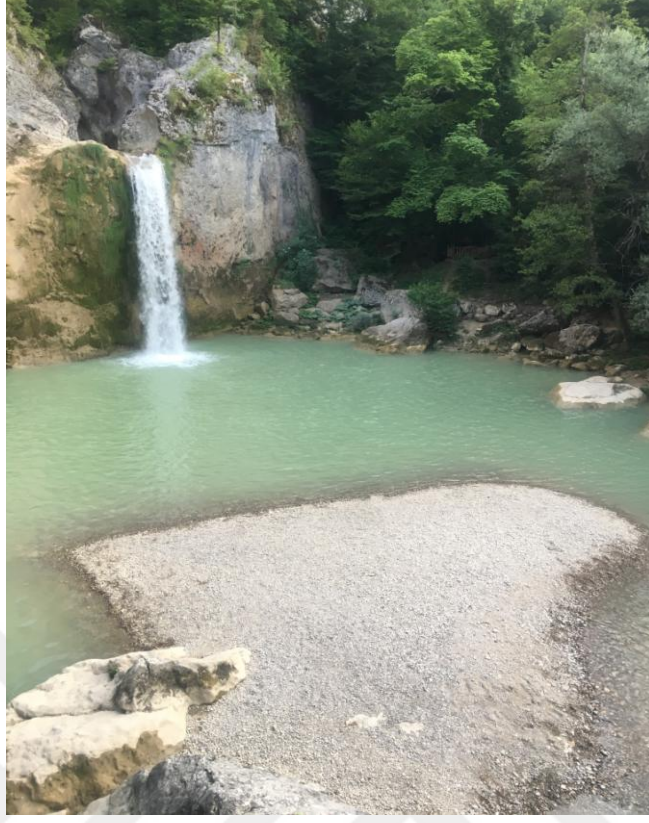

Şekil 5.2. Yöresel lezzetlerin yapıldığı yeme-içme tesisi (Meydan, 2019)

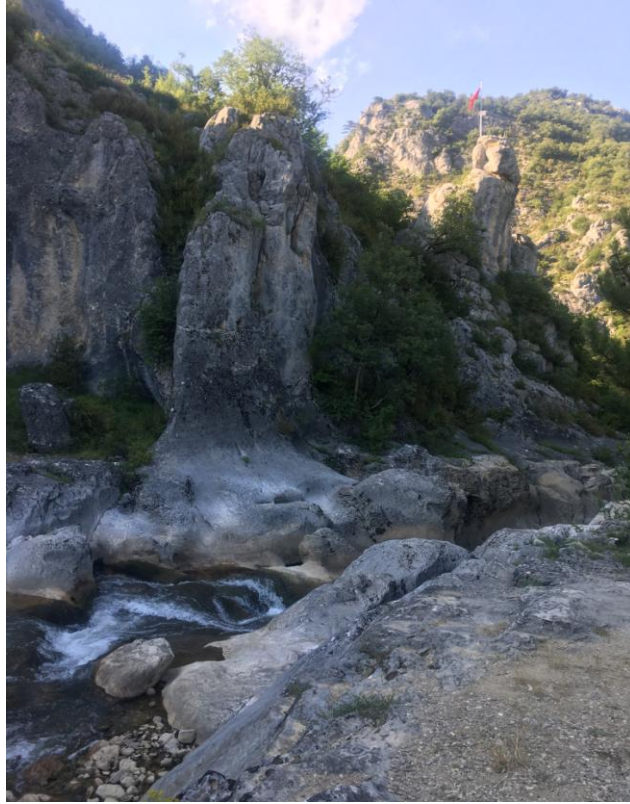

Şekil 5.3. Köy içinde bulunan konaklama tesisi (Meydan, 2019)

Sosyo-kültürel peyzaj çekiciliği bakımından, yöre halkı geleneksel yerleşim dokusunun korunmasına önem vermektedir. Köy Soğuksu Şelalesi, Midil Mağarası ve Doğu Roma döneminden kalma 1500 yıllık Ilıca Hamamı gibi doğal, tarihi ve arkeolojik değerlere sahiptir. Her yıl düzenli olarak "Ilıca Köyü Doğa Yürüyüşü" gerçekleştirilmekte ve katılım yaklaşık 1000 kişiyi bulabilmektedir. Faaliyet, ödüllü fotoğraf yarışması ile desteklenmektedir. Bunun dışında alanda mağaracılık, kampçılık gibi ekoturizm faaliyetlerinin gerçekleştirilebileceği fırsatlar oldukça geniştir. Ziyaretçiler ihtiyaç duyduklarında köy içinde sertifikalı rehberlere ulaşabilmektedir. Ayrıca köy, Ilıca Şelalesi'nin (Şekil 5.4.) ve Doğal Sit alanı olan Horma Kanyonu'nun (Şekil 5.5.) sınırında yer almaktadır. Ilıca Köyü ağırlıklı olarak; turistik altyapı olanakları, turistik üstyapı fırsatları ve sosyo-kültürel peyzaj çekiciliği bakımından ön plana çıkmaktadır.

Şekil 5.4. Ilıca Şelalesi (Meydan, 2019)

Şekil 5.5. Horma Kanyonu (Meydan, 2019)

Sümenler Köyü

Pınarbaşı ilçesine bağlı bir kırsal yerleşim olan Sümenler'de, turistik altyapı olanakları bakımından; içilebilir suya erişim, elektrik hizmeti, iletişim araçlarına erişim ve kanalizasyon sistemi bulunmaktadır. Üstyapı fırsatları bakımından, konaklama imkanı olarak köy misafirhanesi bulunmaktadır. Sosyo-kültürel değerler bakımından, geleneksel yerleşim dokusu korunmakta ve sosyal aktiviteler gerçekleştirilmektedir. Ali Çavuş İni, Hacetkayası, Kaşıkçı, Alageyik, Kumlu gibi mağaralar bulunmaktadır ve Ilgarini Mağarası (Şekil 5.6.) ise köyün sınırlarına oldukça yakın bir konumdadır. Dünyanın en derin 2. kanyonu olan Valla Kanyonu (Şekil 5.7.)'nun giriş ve çıkışının 7 km.lik kısmı bu köyün yakınında yer almaktadır. Tarihi ve arkeolojik değerler bakımından, yaklaşık 300 yıllık Sümenler Camii ve tarihi rum evleri bulunmaktadır. Köy halkının tamamı okur-yazardır ve az da olsa genç nüfusa sahiptir. Ayrıca köy içinde sertifikalı rehber bulunmaktadır. Sümenler Köyü ağırlıklı olarak; doğal peyzaj çekiciliği ve sosyo-kültürel peyzaj çekiciliği bakımından ön plana çıkmaktadır.

Şekil 5.6. Ilgarini Mağarası (URL-7)

Şekil 5.7. Valla Kanyonu (URL-8)

Çamdibi Köyü

Cide ilçesine bağlı bir kırsal yerleşim olan Çamdibi'nde, turistik altyapı olanakları bakımından; içilebilir suya erişim, elektrik hizmeti ve iletişim araçlarına erişim bulunmaktadır. Üstyapı fırsatları bakımından, konaklama imkanı olarak köy misafirhanesi ve personel bulunmamasından dolayı faaliyete açılmamış bir sağlık evi bulunmaktadır. Sosyo-kültürel değerler bakımından, geleneksel yerleşim dokusu hala korunmakta ve geleneksel sosyal aktiviteler gerçekleştirilmektedir. Köy içinde bulunan 8000 yıllık Kılıçlı Mağarası (Şekil 5.8.) MTA tarafından incelenmiş ve gaz sıkışması gibi bir risk bulunmadığına dair rapor hazırlanmış fakat finansal zorluklardan dolayı ekoturizm faaliyetlerine açılmamıştır, buna rağmen oldukça fazla ziyaretçisi vardır. Ayrıca köy Loç Vadisi'nin içinde bulunmaktadır. Bu yüzden büyük bir ekoturizm kaynak değerine sahiptir ve KDMP'nın UDGP'da planladığı tur güzergahlarının bazılarında yer almaktadır. Köyde mağaracılık, doğa yürüyüşü gibi birçok ekoturizm aktivitesine katılım sağlayabilecek rehber bulunmaktadır. Çamdibi Köyü ağırlıklı olarak; doğal peyzaj çekiciliği, ulaşılabilirlik ve sosyo-kültürel peyzaj çekiciliği bakımından ön plana çıkmaktadır.

Şekil 5.8. Kılıçlı Mağarası (URL-9)

Nanepınarı Köyü

Cide ilçesine bağlı bir kırsal yerleşim olan Nanepınarı'nda, turistik altyapı olanakları bakımından; içilebilir suya erişim, elektrik hizmeti ve iletişim araçlarına erişim bulunmaktadır. Üstyapı fırsatları bakımından, konaklama imkanı olarak köy misafirhanesi ve yiyecek-içecek ihtiyaçlarının karşılandığı bir tesis bulunmaktadır. Sosyo-kültürel değerler açısından, geleneksel yerleşim dokusu korunmakta ve geleneksel sosyal aktiviteler hala devam etmektedir. Henüz ismi bulunmayan bir mağara bulunan köyde, ekoturizm perspektifi pozitiftir. Nanepınarı Köyü ağırlıklı olarak; doğal peyzaj çekiciliği, ulaşılabilirlik ve turistik üstyapı fırsatları bakımından ön plana çıkmaktadır.

Velioğlu Köyü

Cide ilçesine bağlı bir kırsal yerleşim olan Velioğlu'nda, turistik altyapı olanakları bakımından; içilebilir suya erişim, elektrik hizmeti ve iletişim araçlarına erişim bulunmaktadır. Üstyapı fırsatlarından, konaklama imkanı olarak köy misafirhanesi bulunmaktadır. Sosyo-kültürel değerler bakımından, geleneksel yerleşim dokusu korunmakta ve geleneksel sosyal aktiviteler hala devam etmektedir. Köy içinde

bulunan Asarcık Kalesi (Şekil 5.9.) Doğu-Roma döneminden kalma, henüz hangi tarihlerde inşa edildiği belirlenmeyen arkeolojik bir değerdir. Genel olarak harabe şeklinde olan kalenin bazı duvarları hala sağlamdır. Cide ilçe merkezine 8 km mesafede olan köyün, 7 km'lik kısmı D 759 karayoludur. Veliöğlü Köyü ağırlıklı olarak; doğal peyzaj çekiciliği, ulaşılabilirlik, turistik üstyapı fırsatları ve sosyo-kültürel peyzaj çekiciliği bakımından ön plana çıkmaktadır.

Şekil 5.9. Asarcık Kalesi (URL-10)

Musaköy

Cide ilçesine bağlı Musaköy'de, turistik altyapı olanakları olarak; içilebilir suya erişim, elektrik hizmeti ve iletişim araçlarına erişim bulunmaktadır. Sosyo-kültürel değerler açısından, geleneksel yerleşim dokusunun korunması ve geleneksel sosyal aktivitelerin hala devam ediyor olması önemlidir. Köy; Aydos Kanyonu (Şekil 5.10.), Aydos Çayı (Şekil 5.11.) ve D 759 karayoluna oldukça yakındır. Musaköy ağırlıklı olarak; doğal peyzaj çekiciliği ve ulaşılabilirlik bakımından ön plana çıkmaktadır.

Şekil 5.10. Aydos Kanyonu (Meydan, 2019)

Şekil 5.11. Aydos ayı ve Aydos Koyu (Meydan, 2019)

Uygunluk bakımından "uygun" olan köylerden potansiyeli artırılabilir olan önemli 2 köy detaylı olarak irdelenmiştir.

Dağlı Köyü

Şenpazar ilçesine bağlı bir kırsal yerleşim olan Dağlı'da, turistik altyapı olanakları olarak, içilebilir suya erişim, elektrik hizmeti ve iletişim araçlarına erişim bulunmaktadır. Üstyapı fırsatları bakımından, konaklama imkanı olarak köy misafirhanesi ve kamp alanı bulunmaktadır. Sosyo-kültürel değerler açısından, geleneksel yerleşim dokusu korunmakta ve geleneksel sosyal aktiviteler hala devam etmektedir. Türkiye'nin en derin 17., Kastamonu'nun en derin kuylucu, (-290 m) Türkiye'nin ağzı en geniş (100 m) kuylucu olan Dağlı Kuylucu (Şekil 5.12.) bulunmaktadır.

Şekil 5.12. Dağlı Kuylucu (URL-11)

Güçlü bir doğal kaynak değeri olan Dağlı Kuylucu ziyaretçiler tarafından yeterince bilinmemektedir. Ziyaret edilmesi için yörede gerekli ekipmanın sağlanabileceği bir kaynak tesis edilemeyen kuyluca orman içinden patika bir yolla ulaşılmakta fakat bu yol nemli ve oldukça kaygan kayalıklardan oluşmaktadır. Bu değerlerin ekoturizme kazandırılması için orman yoluna Horma Kanyonu'nda bulunan asma kat teras yollar ve asma cam teras inşa edilebilir. Milli Parklar tarafından dağcılık ve tırmanış

ekipmanlarının bulunduğu bir tesis kurularak, hizmetinde yöre halkından konuyla ilgili eğitilmiş kişilerin bulundurulmasıyla macera sever ziyaretçilerin yöreye gelmesi sağlanacak ve böylece sürdürülebilir kalkınma elde edilecektir. Dağlı Köyü ağırlıklı olarak, doğal peyzaj çekiciliği ve sosyo-kültürel peyzaj çekiciliği bakımından ön plana çıkmaktadır.

Uzla Köyü

Pınabaşı ilçesine bağlı Uzla köyünde turistik altyapı olanakları olarak; içilebilir suya erişim, elektrik hizmeti ve iletişim araçlarına erişim bulunmaktadır. Üstyapı fırsatları bakımından, konaklama imkanı olarak köy misafirhanesi bulunmaktadır. Sosyo-kültürel değerler açısından, geleneksel yerleşim dokusu korunmakta ve geleneksel sosyal aktiviteler hala devam etmektedir. Köyde, "Eşek Çukuru" isminde bir bölge yer almakta ve bu bölgede ismi bilinmeyen 6 adet mağara bulunmaktadır. Köy ormanının içinde "Kilise" ismiyle bilinen arkeolojik bir yerleşim alanı bulunmakta fakat hangi döneme ve medeniyete ait olduğu bilinmemektedir. Bu yerleşim yerinden Ilgarini Mağarasına giden patika yol bulunmaktadır. Bu, iki değer arasında iletişim olduğunu kanıtlar niteliktedir. Ayrıca orman içinde birçok yeraltı tüneli bulunmaktadır. Asarkayası adında bir kanyonun bulunduğu köyün ulaşım hattı oldukça kötü durumdadır. Köyün ekoturizme kazandırılması ve yöre halkının kazanç sağlaması açısından yol çalışmaları yapılmalı, arkeolojik çalışmalar yapılması dahilinde gerekirse kalıntılar koruma altına alınmalıdır. Uzla Köyü ağırlıklı olarak; doğal peyzaj çekiciliği ve sosyo-kültürel peyzaj çekiciliği bakımından ön plana çıkmaktadır.

ECOS yöntemi ile çok uygun ve uygun olarak belirlenen bu köylerin dışında uygun değil ve az uygun olduğu tespit edilen köylerden bazılarında sürdürülebilir yaklaşımla ekoturizme kazandırılması için stratejiler geliştirilmiştir. Bu yaklaşımla köyler arasında KDMP'nin UDGP'nda yer alan mevcut tur güzergahlarına yakın konumlananlar tespit edilmiştir. Bu doğrultuda UDGP'ndaki "TG-13 Şenpazar Cide karayolu-Çamdibi Mahallesi-1" ve "TG-14 Şenpazar Cide karayolu-Çamdibi Mah.-2" olarak adlandırılan rotaların yakınında bulunan Karakadı Köyü'nün tur güzergahına katılması sağlanarak, uygun değil olarak belirlenen yapısının geliştirilmesi sürdürülebilir kırsal kalkınmaya destek verecektir. "TG-11 Kerteköy –

Dağlı Köyü" olarak adlandırılmış olan rotaya az uygun olarak belirlenmiş Gürpelit, Celallı, Aşıklı, Dereköy ve Tepecik köyleri katılarak kırsal kalkınma desteklenmelidir. "TG-6 Yaylaköy / Başköy-Armutluçayırı" adlı rotaya uygun değil olarak belirlenen Ortaca, Menük ve az uygun olarak belirlenen Yıldızalan, Akça, Kezağzı, Ovacık, uygun olan Kethuda ve Güzelyayla köyleri eklenerek bu köylerin sürdürülebilir kalkınması sağlanmalıdır (KDMP, 2012). Köylere yönelik lokal önerilerden sonra bütüncül yaklaşımlarla stratejiler geliştirilmiştir.

Parça parça belirlenmiş tur güzergahlarının bağlantılı olanları birleştirilerek, ECOS yöntemi ile tespit edilen önemli ekoturizm kaynak değerlerinin tanıtılması sağlanmalıdır. Yöreye sürdürülebilir fayda sağlanmak için gezilip görülebilecek tüm kaynak değerlerinin mevcut tur güzergahları da göz önünde bulundurularak bütüncül bir gezi rotası oluşturulmalıdır. Bu rota yönlendirme levhaları ile desteklenmelidir. Rotanın tam anlaşılabilirliğinin sağlanması için yöre ulaşımının sağlandığı yol hattında tanıtım panoları konumlandırılarak rota planı bu panoların içinde yer almalıdır. Uğrak noktalarının aralarındaki mesafeler ölçümsel ve zamansal olarak verilmelidir. Bunun yanı sıra uğrak noktaları bilgilendirme amaçlı broşür üniteleri konumlandırılmalıdır. Bu broşürlerde belirlenen gezi rotası yer almalı ve 2012 yılında gerçekleştirilen "Küre Dağları Milli Parkı Alan Kılavuzu Eğitimi" programında Kastamonu'da lisansını alan rehberlerin iletişim bilgileri verilmelidir.

Milli park girişinin kontrolü ve yönlendirmelerin sağlanabilmesi için ücretsiz veya cüzi ücretli bilet kesim noktaları girişlere konumlandırılmalıdır. Bunun için gerekli olan insan kaynağının sebep olacağı masrafların önüne geçmek için elektronik self gişeler çözüm olabilecektir. Böylelikle alanın ziyaretçi potansiyeli de tam olarak tespit edilerek sürekli ve bilinçli ziyaretçi yönetimi sağlanacaktır. Konaklama imkanlarının kısıtlı olduğu yörede yalnızca Pınarbaşı ilçesinde bulunan tesis ve Şenpazar ilçesinde henüz yeni inşa edilen KDMP Kızılcasu Kamp Alanı bulunmaktadır (Şekil 5.13). Bu tesislerin sayısının az olması yörenin günübirlik kullanılmasına ve yöre halkının da bundan yeterince kazanç sağlayamamasına sebep olmaktadır. Görüşmelerden edinilen bilgilere göre kaynak değerlerinin yoğun olduğu köylerde konaklama ihtiyacı tam olarak karşılanamamaktadır. Yerel halk ve köy yöneticileri de konaklama tesislerinin yetersiz geldiğini, bu sebeple ekonomik bir fayda sağlayamadıklarını ve ilave tesislerin kurulmasını talep etmektedirler. Bu

talebin sağlanmasında dikkat edilmesi gereken temel nokta ekoturizmin koruma-kullanma dengesini benimsemiş olan ziyaretçilere yönelik kapasitenin hesaplandıktan sonra, bu kapasite doğrultusunda tesislerin kurulmasıdır. Ayrıca, sürdürülebilir kalkınma odağında yöre mimarisine zarar vermeden yerel halk tarafından pansiyonculuk çalışmalarının başlatılması için gerekli kurum ve kuruluşlar tarafından pansiyon olarak kullanılacak yapılara yönelik restorasyon işlemlerine katkı sağlanmalıdır. Restorasyon işlemleri sırasında özellikle kıyıya yakın kesimlerdeki yapıların nemden kaynaklanan sorunlardan korunmaları için Cide ilçesinin geleneksel mimari malzemelerinden olan aşı boyası kullanılmalıdır. Belirlenen gezi rotası içinde, belirli noktalara tesislerin kurulması için milli park yönetimi ve sivil toplum kuruluşları ön ayak olmalıdır. Kurulması önerilen tesislerin yapı malzemeleri yörenin ekolojik dengesine zarar vermeyecek geri dönüşümlü ahşap malzemeden olmalıdır. Ayrıca kampçılar için belirli noktalar seçilmeli ve çadırılı kamp yönetmeliğine uygun olarak ihtiyacı karşılayacak nitelikte doğal tesisler kurulmalıdır. Yöreye gelen ziyaretçilerin yeme-içme ihtiyaçlarını karşılamaları için her köyde yöre halkına kazanç sağlayacak tesisler olmalı, buralarda yöresel değerlerin satışının yapılması gerekmektedir. Bu tesislerin ve yöresel yiyeceklerin broşürlerde yer alması önerilmektedir. Ayrıca yörede mevsiminde yetişen; *Pyrus eleagrifolia* (ahlat), *Pyrus communis* (armut), *Prunus spinosa* (erik), *Mespilus germanica* (muşmula), *Corylus colurna* (findık), *Rhus coriaria* (derici sumacı) ve mantar türlerinden kanser tedavisinde kullanılabileceği düşünülen *Meripilus giganteus* (çarıklı mantarı) ile *Lactarius* (kanlıca mantarı) türlerinden; *Lactarius deterrimus*, *Lactarius salmonicolor*, *Lactarius delicious* türlerinin sivil toplum kuruluşları ve yerel yönetimlerin katkısıyla, yöredeki köylerin bir araya gelerek kuracağı kooperatif yardımı ile uygun görülen noktalarda konumlandırılan üretici pazarlarında satışı yapılmalıdır (Çoban ve Aydınözü, 2016; URL-12). Üretici pazarlarının yanı sıra Türkiye'de ekoturizm köylerinde de uygulama örnekleri bulunan, organik mevsimsel sebze ve meyveleri ziyaretçilerin dalından toplaması gibi etkinlikler gerçekleştirilebilir. Bu sayede ziyaretçi ile yöre arasında psikolojik bir bağlantı kurulması ve yerel halk ile kaynaşma içinde olunması sağlanmakta, ayrıca yerel halk bundan ekonomik kazanç elde etmektedir. Ziyaretçilerin yörenin folklorik kültürlerini öğrenmeleri amacıyla Cide yöresine özgü; şimşir kaşık ve yazma, Şenpazar, Azdavay ve Pınarbaşı yöresine özgü bez bebek gibi hediyelik eşya

ürünlerinin satıldığı stantlar kurulmalıdır. Bu stantlar yörenin ormancılık faaliyetlerinde elde edilen orman ürünleri ile inşa edilmiş, geri dönüşümlü ahşap malzemelerden oluşturulmalıdır. Tüm bu tesislerin, üretici pazarları stantlarının konumlandırılması uzman bir planıcı tarafından yapılmalı, gelişi güzel olmamalıdır.

Tampon bölgede bulunan köylerin ekoturizm fırsatlarının bu yetersizliği; yoğun dışa göçten kaynaklanan genç nüfusun azalması, konaklama ve yiyecek-içecek ihtiyaçları gibi ziyaretçilerin ana gereksinimlerini içeren hizmetlerdeki noksanlıklar, altyapı problemleri ve insan kaynaklarının bulunmamasına dayanmaktadır. Bu açıdan yörenin kalkınmasına ve potansiyelinin artırılmasına yönelik öneriler geliştirilmiştir. Geliştirilen öneriler sayesinde bölgenin turizm olanaklarının güçlendirilmesi sağlanacaktır.

Bu bağlamda, ekolojik temelli değerlendirmeler ile ECOS yönteminin uygulanabilirliği;

- Ekoturizm potansiyellerinin çalışılan alana özgü doğal ve kültürel kaynak değerlerine göre ve bilimsel teknikler kullanılarak belirlenmesi,
- Yöresel ürünlerin tanıtıldığı internet sayfalarının ve akıllı telefon uygulamalarının oluşturulması,
- Uygun yörelerde, yönetim rehberleri ile kaynak değerlerinin sürdürülebilir kullanımının sağlanması ve ekoturizm faaliyetlerinin hassas peyzaj alanlarında sınırlı olarak uygulanması,
- Yöre halkının tecrübelerinden ve uzman bilgilerinden faydalanılarak; gıda, hayvan yemi, eczacılık ve el sanatları gibi amaçlar ile yürütülen etnobotanik çalışmaları gerçekleştirilmesi,
- Ekoturizm planlamasının bilinçli ve bilimsel dayanaklar ile yapılması şeklinde sağlanabilecektir.

Sonuç olarak ekoturizm aktivitelerinin plan kararlarının alınması ve uygulanabilirliğinde ekosistem temelinde planlama yaklaşımlarının üretilmesi gerekmektedir. Karar verici politikalar belirlenirken tüm paydaşların fikirlerine yer verilmelidir. Çünkü ekoturizm uygulamaları doğru planlanmadığında ve kontrolü sağlanmadığında olumsuz sonuçlar doğurabilmektedir. Bu olumsuzlukların önüne geçmek için planlamaların koordineli yapılması ve paydaşların konuyla ilgili bilinçlendirilmesi mutlak suretle gerekmektedir. Burada amaç yöreye yoğun ziyaretçi ile kısa vadeli fayda sağlamak değil, daha kaliteli ve bilinçli ziyaretçilerin uzun vadede alana çekilmesidir.

KAYNAKLAR

- Acar İnam, E., (2009.) Sürdürülebilir Turizm Bağlamında Yöre İmgesi:Antalya-Belek Turizm Merkezi Örneği. Doktora Tezi, *Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü*. İstanbul.
- Açıksöz, S., Görmüş, S., & Karadeniz, N. (2010). "Determination of ecotourism potential in national parks: Kure mountains national park, Kastamonu Bartın, Turkey", *African Journal of Agricultural Research*, Vol. 5(8), pp. 589-599, 18 April, 2010.
- Akesen, A. (1997). Doğal Kaynak Kullanımlarında Alternatif bir Yöntem Olarak Doğa Koruma Sistemlerinin Rolü ve Önemi, Doğal Kaynak Kullanımında Alternatif Yöntemler Yeni Yaklaşımlar, Marmara Üniversitesi Türkiye Ekonomisi Araştırma Merkezi ve Friedrich-Naumann vakfı, s.35-44, Ankara
- Akesen, A. (2006). Bilim ve Ütopya, Aylık bilim, Kültür ve Politika Dergisi, sayı 144, yıl 12 s.39-44, Haziran 2006, İstanbul
- Akın, H. M., (2006). Türkiye'de Ekoturizmin Sürdürülebilir Gelişimi Kaçkar Dağları Milli Parkı Örneği. Yüksek Lisans Tezi, *Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*. Hatay.
- Akpınar, N. (1994). Environmental Impact Assessment for Strip Coal Mining and Land Reclamation Case Study: Milas-Sekköy Strip Coal Mine. Doctoral Thesis, Department of Landscape Architecture, Graduate School of Natural and Applied Sciences, Ankara University, Ankara, 277 PP.
- Albayrak, F. (2010). Korunan Alanların Ekoturizm Gelişimine Etkileri: Camili Biyosfer Rezervi Örneği. Yüksek Lisans Tezi, *Artvin Çoruh Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*. Artvin.
- Avcıkurt, C. (1997). Avrupa Birliği İle Bütünleşme Sürecinde Türk Turizmi Sorunlar ve Çözüm Önerileri. Yayımlanmamış Doktora Tezi, *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*. Balıkesir.
- Bakırcı, M. (2002). "Ekoturizm", II. Turizm Şurası Bildirileri, 2. Cilt, s.243-248
- Beebe, J. (1995). Basic Concepts and Techniques of Rapid Appraisal. *Human Organiz.*, 54: 42-51.
- Belkayalı, N., & Aydın, M. (2016). The Recreational Using of Water Resources of Küre Mountains National Park. *Turkish Journal of Agriculture-Food Science and Technology*, 4(10), 893-902.
- Bhuiyan, A. H., Siwar, C., Ismail, S. M., & Islam, R. (2012). The Role of Ecotourism for Sustainable Development in East Coast Economic Region (Ecer),

Malaysia. *Int. J. Sustain. Dev.*, 3 (9): 53-60. Online [Available]: <http://www.ssrn.com/link/OIDA-Intl-Journal-Sustainable-Dev.html>.

Boyd, S. W., & Butler, R. W. (1996). Managing ecotourism: an opportunity spectrum approach. *Tourism management*, 17(8), 557-566.

Butler, R. W., (1999). Sustainable Tourism:A State of the art Review. *Tourism Geographies*, 1 (1), 7-25.

Caldicott J., & Fuller D. (2005). The concept and relevance of ecotourism to indigenous economic and human development in remote Australian communities. Centre for enterprise development and research, Southern Cross University Coffs Harbour Campus in Conjunction with the Centre for Regional Tourism Research (CEDOR), Occasional paper No:6, 18 s, Australia.

Cavestro, L. (2003). PRA: Participatory Rural Appraisal, Concepts, Methodologies and Techniques. Retrieved from: http://www.agraria.unipd.it/agraria/master/02_03/PARTICIPATORY%20RURAL%20AP_PRAISAL.pdf, Last Access Date: 23.05.2014.

Cengiz, C. (2009). Kıyı Alanlarında Ekolojik Planlama Yalova Armutlu Örneği. Doktora Tezi, *Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*. Ankara.

Cengiz, T., & Çelem, H. (2005). Rapid Rural Apraisal Methods: A Case Study of Alpagut Village (Seben, Bolu). *J. Artvin For. Faculty Kafkas Univ.*, 6(1-2): 161-170.

Çakır, G. (2011). İğneada ve Çevresinde Ekoturizm Potansiyelinin Belirlenmesi ve Kırsal Kalkınma Açısından Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, *Namık Kemal Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*. Tekirdağ.

Çelem, H., & Kılıç Benzer A.N. (2007). Bolu-Göynük ve yakın çevresi doğal ve kültürel kaynaklarının ekoturizm açısından değerlendirilmesi. Ankara Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Kesin Raporu, 293 s, Ankara.

Çevirgen, A., (2004). Sürdürülebilir turizm kapsamında Ekoturizm ve Edremit Yöresi İçin Bir Model Önerisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*. İzmir.

Çıracı, H., Turgut, S., & Kerimoğlu, E. (2008). Sürdürülebilir Turizm Gelişimi İçin Bir Yönetim Modeli Önerisi Frig Vadisi Örneği. *İstanbul Teknik Üniversitesi Dergisi*, 7(2), 89-102.

Çoban, A., & Aydınözü, D. (2016). Ilıca Şelalesi (Kastamonu-Pınarbaşı) (Ilıca Waterfall (Kastamonu-Pınarbaşı)). *Turkish Studies-International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*.

Davis, P. H., (Ed). (1965-1985). *Flora of Turkey and the East Aegean Islands*. Edinburgh: Edinburgh University Press.

- Demir, C., & Çevirgen, A. (2006). Ekoturizm Yönetimi. Nobel Yayınevi, 227s, Ankara.
- Demir, S. (2011). İğneada'nın Ekoturizm Potansiyelinin Saptanması. Yüksek Lisans Tezi, *İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*. İstanbul.
- Demirel, Ö. (2005). Doğa Koruma ve Milli Parklar Karadeniz Teknik Üniversitesi Orman Fakültesi Genel Yayın No: 219, Trabzon.
- Dudley, N., (2008). Guidelines for Applying Protected Area Management Categories. Gland, Switzerland: IUCN.; 86
- Drumm, A., & Moore, A. (2002). Ecotourism Development A Manual for Conservation Planners and Managers. Publications for Capacity Building, The Nature Conservancy, Worldwide Office, 4245 North Fairfax Drive, Arlington VA 22203, USA.
- Ekim, V. (2017). Bafa Gölü Tabiat Parkı ve Çevresinin Ekoturizm Potansiyelinin Belirlenmesi ve Çevre Sorunları. Yüksek Lisans Tezi, *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*. Muğla.
- Erdoğan, N. (2003). Çevre ve (eko)turizm, Erk Yayın ve Dağıtım, Ankara, s.100-101-113-125-151-142
- Erdoğan, N. (2005). Sürdürülebilirlik Açısından Türkiye'de Ekoturizm Gerçeği. Ekoloji Magazin Doğa Çevre ve Kültür Dergisi, 6, 36-41.
- Eser, S., (2011). Sürdürülebilir Turizm ve Efes Örneği. Yüksek Lisans Tezi, *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*. Muğla.
- Gardner, M., & Wolfe, A. (1998). Doğada Fotoğrafçılık. Gezi ve Macera Fotoğrafçıları için Uygulama Rehberi. Çeviren: Nedim Sipahi ISBN:975-8293-25-7 Homer Kitapevi.
- Gülçubuk, B., (2000). Socio-economic Basis of Use Credit in Rural Areas. Research of Kırıkkale Province Keskin District with Rapid Rural Appraisal Approach. Turkey Union of Chambers of Agriculture, Ankara.
- Gül, A., & Özaltın, O. (2007). Türkiye'deki Korunan Doğal Alanlarda Ekoturizm Amaçlı Ekolojik Planlama Yaklaşımı. Ekolojik Mimarlık ve Planlama Ulusal Sempozyumu, 27-28 Nisan 2007, s:194-203, Antalya.
- Güzel, S. (2000). Doğa Koruma ve Milli Parklar. Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Orman Fakültesi Ders Notları. Zonguldak.
- Inskeep, E. (1991). "Tourism Planning; an Integrated and Sustainable Development Approach", Van Nostrand Reinhold, New York.

- IUCN, (1994). Guidelines for Protected Areas Management Categories, IUCN, Cambridge,UK and Gland, Switzerland
- IUCN, (1998). United Nations List of Protected Areas, Gland- Switzerland
- IUCN, (2007). WCPA Strategic Plan 2005-2012
- Jongman, R.H.G., (2004). The Context and Concept of Ecological Networks. R.H.G. Jongman and G. Pungetti (eds.), Ecological Networks and Greenways Concept, Design and Implementation, Cambridge University Press, Cambridge.
- Kasar, Y. (2015). Rumkale Arkeolojik Sit Alanı ve Yakın Çevresinin Ekoturizm Potansiyelinin Peyzaj Mimarlığı Açısından Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*. Isparta
- Kaypak, Ş. (2010). Ekolojik turizmin sürdürülebilirliği. *Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 2(2), 93-114.
- KDMP, (2018). Küre Dağları Milli Parkı. <http://www.kdmp.gov.tr/sayfa/kure-daglari-milli-parki>. (22.11.2018).
- Kiper, T., Korkut, A., & Yılmaz, E. (2011). Determination of Rural Tourism Strategies by Rapid Rural Assessment Technique: The Case of Tekirdag Province, Sarköy County. *J. Food Agri. Environ.*, 9(1): 491 -496.
- Koç, N., & Şahin, Ş. (1999). Kırsal Peyzaj Planlaması. Ankara Üniversitesi Basımevi, 275s, Ankara.
- Köse, M. (2003). Bolu Yöresi'nde Milli Parklar Kapsamında Korunan Alanların Genel Özellikleri ve Yönetimi. Yüksek Lisans Tezi, *Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*. Trabzon.
- Kurdoğlu, O., (1996), Doğu Karadeniz'in Doğal Yaşlı Ormanları, Doğal Hayatı Koruma Derneği, ISBN 975-96081-2-2, 24 s, İstanbul.
- Kurdoğlu, O., Avcıoğlu, B., & Özalp, M. (2006). Korunan Alanlarda Yönetim Etkinliğinin Belirlenmesi İçin Bir Yöntem Uygulaması (Doğu Karadeniz Örneği). II. Doğal ve Özel Nitelikli Kırsal Alanların Koruma Sorunsalı ve Planlanması Sempozyumu, Bildiriler Kitabı, Trabzon s.117-137
- Kurdoğlu, O. (2007). Dünyada Doğayı Koruma Hareketinin Tarihsel Gelişimi ve Güncel Boyutu, Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, S:8(1)
- Kuter, N., & Ünal, H. E. (2009). Sürdürülebilirlik kapsamında ekoturizmin çevresel, ekonomik ve sosyo-kültürel etkileri. *Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 9(2), 146-156.

- Kuvan, Y. (1991). Avrupa Topluluğu Tarafından Yapılan Korunan Alan Sınıflandırması ve Ülkemizdeki Korunan Alanların Bir Değerlendirmesi, Seri: B cilt: 41 Sayı: 3 -4, İstanbul Üniversitesi, Orman Fakültesi Dergisi
- Küçükaslan, N. (2007) Özel ilgi turizmi, Ekin Basın Yayın Dağıtım, s.80-81-84
- Kültür ve Turizm Bakanlığı, (2007). Türkiye Turizm Stratejisi 2023 Eylem Planı 2007-2013. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Yayın No:3085,s.101,Ankara.<<http://www.kultur.gov.tr/TR/dosya/1-70089/h/ttstratejisi2023.pdf>>, alındığı tarih 10.11.2009.
- Lise, Y. (2011). <https://yildiraylise.wordpress.com/2011/04/01/turkiyenin-orman-sicak-noktalari/>. (21.11.2018).
- McHarg, I. L. (1969). Design with Nature. Natural History Press, Garden City, New York.
- Mol, T., & Küçükosmanoğlu, A. (2005). Sürdürülebilir Yaban Hayatında Eğitimin Yeri ve Önemi. 1. Çevre Ve Orman gürası. Kemer, Antalya.
- Müdürlüğü, M. G. (2016). Thornthwaite İklim Sınıflandırmasına Göre Türkiye İklimi. *Araştırma Dairesi Başkanlığı Klimatoloji Şube Müdürlüğü, TC Orman ve Su İşleri Bakanlığı Meteoroloji Genel Müdürlüğü.*
- Nagel, P. (2003). Die Schutzgebietskategorien. Tiergeographie und Naturschutz. WS 02/03, <http://www.nlu.unibas.ch/pdf/iucn.pdf>, Erişim Tarihi: 17.03.2006
- Nayir, O. (2009). Isparta Yöresi Korunan Doğal Alanlarında Ekoturizm Talep Ve Eğilimlerinin Belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi, *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.* Isparta.
- Orhan, T. (2008). Uzundere İlçesi ve Yakın Çevresinin Ekoturizm Potansiyelinin Belirlenmesi ve Sınıflandırılması. Yüksek Lisans Tezi, *Atatürk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.* Erzurum.
- Özbek, M. U., (2004). Kurtgirmez Dağı ve Çatak Kanyonu (Küre Dağları-Kastamonu) Florası. Yüksek Lisans Tezi, *Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.* Ankara.
- Özhan, E. (1997). Türkiye Kıyıları 97;“Kıyılarımızda Ekoturizmin Geliştirilmesinde Kentsel Tasarımın Rolü”;“Türkiye’nin Kıyı ve Deniz Alanları I. Ulusal Konferansı.
- Özkaya, M. (2015). Türkiye’de Korunan Alan Olarak Milli Parkların Yönetimi: Orman Su İşleri 4. Bölge Müdürlüğü Örneği. Yüksek Lisans Tezi, *Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.* Aydın.
- Öztürk, S. (2003). Kastamonu-Bartın Küre Dağları Milli Parkının Kaynak Değerleri ve Yönetim Açısından İrdelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.* Zonguldak.

- Öztürk, S. (2005). Kastamonu-Bartın Küre Dağları Milli Parkı'nın rekreasyonel kaynak değerlerinin irdelenmesi. *SDÜ Orman Fakültesi Dergisi*(2), 138-148.
- Öztürk, S., Kalaycı, M., & Bulan, Ö. (2017). Classification and Gradation of Ecotourism Resources of Küre Mountains National Park, Ecology Semposium 2017 Abstract Book, s 75, Kayseri Turkey.
- Öztürk, S. (2018). *Korunan Alanlarda Sertifikasyon Sistemleri, Plant E-Dergi*. 25.11. 2019 tarihinde <https://www.plantdergisi.com/> adresinden alınmıştır.
- Polat, A. T., (2006). Karapınar İlçesi ve Yakın Çevresi Peyzaj Özelliklerinin Ekoturizm Kullanımları Yönünden Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma. Doktora Tezi, *Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü*. Konya.
- REGA, (2000). T. C. Resmi Gazete, Bakanlar Kurulu Kararları, 7 Temmuz 2000. <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2000/07/20000707.htm>. (21.11.2018).
- Reid, W. V., Mooney, H. A., Cropper, A., Capistrano, D., Carpenter, S. R., Chopra, K., et al. (2005). Ecosystems and human well-being-Synthesis: A Report of the Millennium Ecosystem Assessment. Island Press.
- Selimoğlu, Ö. (2004). Türkiye ve Dünyada Ekoturizm Yaklaşımları, İstanbul Ticaret Odası (ITO), Etüt ve Araştırma Şubesi Yayını, s.1-21.
- Şen, S. D., (2010). Turizmin Çevresel Etkileri ve Bir Çözüm Olarak Ekoturizm, Yüksek Lisans Tezi, *Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*. Mersin.
- Taş, S. (2012). Trabzon ve ekoturizm: Yerli ziyaretçilerin yöreyi değerlendirmesine yönelik bir araştırma. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*. Balıkesir.
- Tekebaş, S. (2017). Küre Dağları Milli Parkı'nın Bartın Bölümü'nde Bulunan Zoni Yaylası ve Etrafının Florası. Yüksek Lisans Tezi, *Bartın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*. Bartın.
- T. C., Tarım, & Orman Bakanlığı, (2012). Orman Koruma Alanları Yönetiminin Güçlendirilmesi Projesi Küre Dağları Milli Parkı Uzun Devreli Gelişme Planı (Taslak).
- Tekin, Ö. (2014). Turistik Ürün Çeşitlendirmesi Kapsamında Konya'da Ekoturizm Rotaları. Yüksek Lisans Tezi, *Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*. Konya.
- Tetik, N. (2012). Turist Rehberlerinin Ekoturizm Alanındaki Yeterlilikleri:Doğu Karadeniz Örneği. Doktora Tezi, *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*. Balıkesir.
- TIES, (1990). Description and Ecotourism principles, Web Sitesi: <http://www.ecotourism.org>, Erişim Tarihi: 09.03.2009.

- TÜİK, (2018). Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi, Türkiye İstatistik Kurumu.
- Türker, N., & Öztürk, S. (2013). Perceptions of Residents Towards The Impacts of Tourism in the Küre Mountains National Park, Turkey, *International Journal of Business and Social Science*, Vol. 4 No. 2.
- Türksoy, A., & Yürük, E, Ö. (2008). Özel İlgi Turizmi. Ed.N. Hacıoğlu ve C. Avcıkurt Turistik Ürün Çeşitlendirmesi. (1. Baskı), Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, s.263
- Uzun, O., İlke, F., Çetinkaya, G., Erduran, F., & Açıksöz, S. (2010). Konya, Bozkır-Seydisehir-Ahırlı-Yalınhüyük districts and Sugla Lake location Landscape Management, Conservation and Planning. TC Ministry of Forestry and Waterworks General Directorate of Nature Protection and National Parks, Laser Offset, 175 PP.
- Valentine, S. (1992). Review Nature-based Tourism, Special Interest Tourism, ed. Betty Weiler and Colin Michael Hall, Belhaven Press, London.
- Varnacı Uzun, F. (2012). Ihlara Vadisi Kültürel Peyzaj Alanında Sürdürülebilir Turizm. Doktora Tezi, *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*. Ankara.
- Weaver, D. B., (2001). Ecotourism, Australia: John Wiley & Sons Australia, Ltd, (1st Edition) s. 23
- Yaşar, G. (2002). Kahramanmaraş İlinde Ekoturizm Olanaklarının İncelenmesi ve Potansiyel Alanların Tespiti. Yüksek Lisans Tezi, *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü*. Kahramanmaraş.
- Yeşil, M. (2016). Doğa Koruma Yaklaşımlarındaki Değişimlerin Dünyada ve Türkiye’deki Tarihsel Süreci. *Türk Tarım-Gıda Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 4(10), 867-876.
- Yılmaz, H. (2008). Turizmin Çeşitlenmesi Kapsamında Ekoturizmin Ürünü Olarak Tatil Çiftlikleri: Türkiye’deki Tatil Çiftliklerine Yönelik Swot Analizi, Doktora Tezi, *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*. Afyon.
- Yücel, M. (1995). Doğa Koruma Alanları ve Planlaması. Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Genel Yayın No:104, Ders Yardımcı KitaplarıYayın NO:9, Adana.
- Yücel, C. (2002). “Turizmde Yükselen Değer: Ekoturizm”, *Türsab Dergisi*, Mayıs, İstanbul.
- Yücel, M., & Babuş, D. (2005). Doğa Korumanın Tarihçesi ve Türkiye’deki Gelişmeler, *Doğu Akdeniz Orm. Araş. Müdürlüğü (DOA) Dergisi (Journal of DOA) Sayı: 11 S: 151– 175*.

- Yürük Özkan, E. (2003). “Turizmin Geleceği: Ekoturizm”, Türkiye'nin Alternatif Turizm Potansiyeli ve Güncel Sorunları Konferansı, 3 – 4 Mayıs, Çankırı
- Zafer, B. (1991). Türkiye'de Doğa Koruma Alanları ve Doğal Sitlerin Belirleme ve Sınıflandırılmasında Kullanılacak Kriterlerin Saptanması Amacıyla İzmir/Kemalpaşa Örneklemesine Dayalı Yöntem Araştırması. Doktora Tezi, *Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*. İzmir.
- Zeydanlı, U. (2008). Koruma Yönetimi Uygulamaları. Orman ve Biyolojik Çeşitlilik. Doğa Koruma Merkezi, Ankara, 117-140
- URL-1. Ekoturizm ve Sürdürülebilir Turizm Derneği, 18.08.2019 tarihinde <http://www.ekoturizmdernegi.org/default.asp?sayfa=1> adresinden alınmıştır.
- URL-2. 10.10.2019 tarihinde <https://www.tarimorman.gov.tr/DKMP/Menu/22/Kutuphane> adresinden alınmıştır.
- URL-3. 14.09.2019 tarihinde The Nature Conservancy 2009, Web Sitesi: www.nature.org/aboutus/travel/ecotourism/about/art667.html adresinden alınmıştır.
- URL-4. 18.10.2019 tarihinde WWF (World Wide Fund, 1999), <http://www.panda.org/forests4life/hotspots/> adresinden alınmıştır.
- URL-5. 14.11.2019 tarihinde <https://tssf.gov.tr/donanimli-dalis/> adresinden alınmıştır.
- URL-6 16.11.2019 tarihinde T. C., Tarım, & Orman Bakanlığı, (2018) [.https://www.tarimorman.gov.tr/Haber/3830/Turkiyenin-Dunyaya-Armagani-Kure-Daglari-Milli-Parki-Platin-Yabani-Sertifika-Sahibi-Oldu](https://www.tarimorman.gov.tr/Haber/3830/Turkiyenin-Dunyaya-Armagani-Kure-Daglari-Milli-Parki-Platin-Yabani-Sertifika-Sahibi-Oldu).adresinden alınmıştır.
- URL-7. 24.12.2019 tarihinde <https://www.neredekal.com/ilgarini-magarasi/> adresinden alınmıştır.
- URL-8. 24.12.2019 tarihinde <https://www.ntv.com.tr/seyahat/dunyanin-en-derin-ikinci-kanyonu-olan-valla-kanyonuna-rehbersiz-girmek-yasak,1aLJnVmWA0eCBteo7YOPbQ> adresinden alınmıştır.
- URL-9. 25.12.2019 tarihinde <https://www.cidekargo.com/cide-kilicli-magarasi/> adresinden alınmıştır.
- URL-10. 25.12.2019 tarihinde <https://twitter.com/cidebelediyesi/status/1154436723406974979> adresinden alınmıştır.
- URL-11. 26.12.2019 tarihinde <http://kafamdabaret.blogspot.com/2016/05/kastamonu-cide-dagl-kuyucu-magaras.html> adresinden alınmıştır.

URL-12. 28.12.2019 tarihinde <http://mantaravciligi.blogspot.com/2016/08/kararan-mantar-meripilus-giganteus.html> alınmıştır.

EKLER

EK 1 **KDMP (Cide/Şenpazar/Azdavay/Pınarbaşı) Tampon Bölge Köyleri Hızlı Kırsal Değerlendirme Soruları**

EK 1 KDMP (Cide/Şenpazar/Azdavay/Pınarbaşı) Tampon Bölge Köyleri Hızlı Kırsal Değerlendirme Soruları

Turistik Altyapı Olanakları

- S1. Köyünüzde içilebilir su kaynağına erişim var mı ?
- S2. Köyünüzde elektrik hizmeti var mı ?
- S3. Köyünüzde kanalizasyon sistemi var mı ? Düzgün çalışıyor mu ?
- S4. Köyünüzde televizyon, telefon, radyo ve internet gibi iletişim araçlarına erişim sağlanabiliyor mu?

Turistik Üstyapı Fırsatları

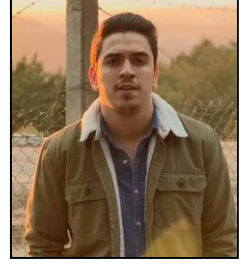
- S5. Köyünüzde konaklama olanağı var mı ? (Otel, konak, kamp alanı, bungalow, misafirhane gibi)
- S6. Köyünüzde yiyecek ve içecek olanağı var mı ?
- S7. Köyünüzde sağlık birimi var mı ?

Sosyo-Kültürel Peyzaj Çekiciliği

- S8. Köydeki yerel halkın ekoturizme olan bakış açısı olumlu mu ?
- S9. Köyünüzde geleneksel yerleşim dokusu hala korunuyor mu ?
- S10. Köyünüzde geleneksel sosyal aktiviteler gerçekleştiriliyor mu ?
- S11. Köyünüzde doğal ve tarihi-arkeolojik değerler bulunmakta mı? (Mağaralar, tarihi kalıntılar, vb.)
- S12. Köydeki yerel halk ekoturizm potansiyeli olan alanların farkında mı ? (Milli Park içinde yer alan önemli doğal ve kültürel değerler (Valla Kanyonu, Ilıca, Şelalesi, Horma Kanyonu, Çatak Kanyonu,İlgarini Mağarası, Gömeran Kanyonu, Aydos Kanyonu gibi), köyün KDMP Tampon Bölgesi'nde yer alması, vb.)
- S13. Köyünüzde ekoturizm aktiviteleri gerçekleştiriliyor mu ? (Bitki izleme, yaban hayatı gözlemlene, doğa fotoğrafçılığı, mağaracılık, doğa yürüyüşü, olta balıkçılığı, kampçılık, bisiklet-atv turu, çiftlik turizmi, vb.)
- S14. Köy halkı okur yazar mı ?
- S15. Köyünüzde genç nüfus var mı ?
- S16. Köyünüzde insan kaynakları (rehber vb.) var mı ?

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Kaan MEYDAN
Doğum Yeri ve Yılı : Karabük/05.03.1993
Medeni Hali : Bekar
Yabancı Dili : İngilizce
E-posta : meydan453@gmail.com

Eğitim Durumu

Lise : Kastamonu Taşmektap Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi
Lisans : Kastamonu Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü

Mesleki Deneyim

İş Yeri : Ay Yıldız Yapı İnşaat San. Tic. Ltd. Şti., 2017
İş Yeri : Kastamonu/Konutkent İnşaat San. Tic. Ltd. Şti, 2017
İş Yeri : Murat Gıda 37 İthl. ve İhrc. San. Tic. Ltd. Şti., 2018

Yayınları

Çetin, M., & Meydan, K. (2016). Kastamonu-Abana Sahil Kıyı Çizgisinin Kıyı Değişim Aşamaları, I. Uluslararası Abana Sempozyumu, Geçmişten Günümüze Kastamonu/Kent Kültür Kimlik, Kastamonu.637.

Öztürk, S., Kalaycı Önaç, A., & Meydan, K. (2018). Dönüşen Kentlerde Yerleşim ve Rekreasyon Alanlarının Optimizasyonu, ISUEP Uluslararası Kentleşme ve Çevre Sorunları Sempozyumu, Değişim/Dönüşüm/Özgünlük, Eskişehir. 9.